

בחינת בקיאות בספרות הילדים – תשע"ג

בחינת הבקיאות מתקיימת במכללה פעם בשנה השנה היא תתקיים
בסמסטר ב'

מטרת הבחינה היא ידע כללי והיכרות עם ספרות-הילדים הקלאסית והמודרנית, שעל ברכיה
גדלים ומתחנכים תלמידינו, ולכן היא חובה לכל מורה באשר הוא, ללא קשר לתחום התמחותו

עיון:

אין הכוונה לניתוח ספרותי, אלא רק להיכרות כללית עם הספרים, (רקע, עלילה, דמויות
מרכזיות וכיו"ב), ועם מחבריהם, נדרש רק ידע כללי ביותר: ארץ מגוריו של הסופר, התקופה שבה חי, (לא
תאריכים מדויקים, אלא רק תקופה באופן כללי, כגון: סוף המאה ה-19), השפה בה כתב ויצירות נוספות שלו.

הבחינה היא חובה לכל הסטודנטים במסלולים לגיל רך, לביה"ס היסודי, לעל-יסודי מתמחי
ספרות, לחינוך המיוחד ולשח"ף- אינה מיועדת למורים בפועל
בלי קשר לתחומי ההתמחות שלהם!

(כל סטודנט רשאי לבחור מתי לגשת לבחינה, אך מומלץ לעבור את הבחינה בשנים א' וב' ולא לדחות לשנים ג' וד')

בשאלות ובהרשמה לקראת המבחן - נא לפנות לד"ר מירי יוסוב-שלום

רשימת הספרים לקריאה למבחן:

- ח. נ. ביאליק – מתוך הספר: "שירים ופזמונות לילדים", השירים הבאים: קן ציפור; שתי בנות;
נדנדה; פרש; עציץ פרחים; מעבר לים; בגינת הירק; מאחורי השער; הנער ביער.
- לאה גולדברג – הספרים: "דירה להשכיר"; "המפוזר מכפר אז"ר";
ומתוך הספר: "מה עושות האיילות" - השירים הבאים: אור וצל; מציאה; הספורטאית;
פזמון ליקינתון; אדון חלום; בארץ סין; כובע קסמים.
- נתן אלתרמן – הספר: מעשיית האפרוח העשירי, מתוך הספר "ספר התיבה המזמרת" - השירים: מעשה בפא סופית;
מעשה בחיריק קטן.
- מרים ילן-שטקליס – מתוך הספר: "בחלומי" - השירים: ג'נג'י, מיכאל; ומתוך הספר: "יש לי סוד"

השירים: הסבון בכה מאוד, אלישבע מה נחמדת; מעשה בילדה בודדה; דני גיבור; חברות; הסיפור: שתיים-עשרה.

5. **קדיה מולודובסקי** – מתוך הספר: "פתחו את השער", השירים: פתחו את השער, הילדה איילת; גלגוליו של מעיל; מעשה בחבית.
6. **ע. הילל** – הספר "דודי שמחה"; ומתוך הספר: "בולבול למה ככה" - השירים: מזבוב ועד פיל; למה לובשת הזברה פיז'מה; מעשה בחתוליים; יוסי ילד שלי מוצלח; דודי שמחה בייביסיטר.
7. **נורית זרחי** – מתוך הספר: "אני אוהב לשרוק ברחוב" השירים: האישה באבטיח; גברת כלומה; בילי; מסעותיה של הרוח. ומתוך הספר "הנמר מתחת למיטה" - בארץ הסמרטוטים; ילדה מזלג ילדה כף.
8. **יהונתן גפן** – מתוך הספר: "הכבש הששה-עשר" - איך שיר נולד; הילדה הכי יפה בגן; האיש עם השערות; ריח של שוקולד; איש הולך על חבל; הסיפור על האיש הירוק.
9. **דן פגיס** – "הביצה שהתחפשה".
10. **מאיר שלו** – "אבא עושה בושות".
11. **עודד בורלא** – מתוך: "כמו סיפורים" - טלטל התאומים; הנקודה שאבדה; הצב והעקרב; נשף המסכות.
12. **מירה מאיר** – "הצב של אורן".
13. **ה. כ. אנדרסן** – מבחר סיפורים: "הזמיר"; "בגדי המלך החדשים"; "בת הים הקטנה"; "אצבעונית"; "הברווזון המכוער", "חייל הבדיל", "הנסיכה והאפון".
14. **אנטואן דה סנט אקזופרי** – "הנסיך הקטן".
15. **אריך קסטנר** – "אורה הכפולה".
16. **היו לופטינג** – "מסעות דוליטל הרופא".
17. **דבורה עומר** – "אני אתגבר".
18. **איציק וינגרטיין** - "לרקוד עם אבא".
19. **דוד גרוסמן** - "איתמר מטייל על הקירות".
20. **פאול קור** – "כספיון- הדג הקטן".
21. **חיה שנהב** - "מיץ פטל".
22. **דה- אמיצ'יס- הלב**.
23. **מ. ל. מונטגומרי** – "האסופית".
24. **ג. מ. ברי** – "פיטר-פן".
25. **סילברסטיין** – "העץ הנדיב".
26. **אוסקר ויילד** – מבחר סיפורים: "הנסיך המאושר"; "הענק וגנו"; "הידיד הנאמן".

דוגמאות לשאלות במבחן בקיאות:

1. "פתחו את השער" היא יצירה מאת:
נורית זרחי ?
מרים ילן שטקליס ?
קדיה מולודובסקי ?
מירה מאיר ?
- ידוע לי על המחברת: ביצירה מסופר על: יצירה נוספת של אותה מחברת היא בה מסופר על ...
2. הספר "רובינזון קרוזו" נכתב על-ידי בספר מסופר על דמות נוספת בספר היא דמותו של

החומרים למבחן:

1. ח. נ. ביאליק – מתוך הספר: "שירים ופזמונות לילדים", השירים הבאים: קן ציפור; שתי בנות; נדנדה; פרש; עציץ פרחים; מעבר לים; בגינת הירק; מאחורי השער; הנער ביער.

חיים נחמן ביאליק 1873-1934

גדול המשוררים העברים בעת החדשה ומגדולי הספרות ועברית בכל הדורות. נולד בראדי, כפר קטן ליד ז'יטומיר שברוסיה. בן למשפחה ענייה של תלמידי חכמים. אביו היה חוכר פונדק לאיכרים. בשנת 1879 עברה המשפחה לז'יטומיר והשתקעה בפרבר של העיר. הילד ביאליק קיבל חינוך תורני כמקובל בימים ההם. מגיל רך למד תלמוד וספרות רבנית. שנה אחת לאחר שעברה המשפחה לעיר, מת אביו והניחה בחוסר כל. האם נאלצה להפקיד את ילדיה בידי קרובים שונים, ולחפש פרנסה. חיים נחמן עבר לבית סבו, תלמיד חכם וחסיד אדוק. התעניין בספרי פילוסופיה על היהודים בימי הביניים, ובסתר קרא את יצירות הספרות העברית החדשה. השתייך לתנועת ההשכלה. את שירו הראשון "אל הציפור" פירסם בשנתו השמונה-עשרה. בשנת 1897 עבר לסוסנוביץ, והיה מורה לעברית. שם הכין לדפוס את ספר שיריו הראשון. בשנת 1905 יסד, יחד עם כמה מחבריו, את הוצאת הספרים "מוריה" באודסה. במרוצת הזמן נתפרסם כגדול המשוררים העברים בדור. בשנת 1921 קיבל ביאליק ותריסר סופרים עברים אחרים, רשות לצאת מברית המועצות הודות להתערבותו של הסופר הרוסי מאקסים גורקי. ביאליק ישב פרק זמן בברלין והמבורג והיה טרוד בעבודתה של הוצאת "דביר". בשנת 1924 עלה לארץ ישראל להשתקע בתל-אביב. ביאליק הפך למשורר עולמי, שיריו תורגמו לשפות רבות. כתב לילדים ולמבוגרים. ביאליק היה מן הראשונים שכתבו שירי ילדים בעברית, שירים לילדים בגיל הגן ובית - הספר. הוא חידש הרבה מלים עבריות ותירגם ספרים.

קן ציפור/ח.נ. ביאליק מתוך הספר: "שירים ופזמונים לילדים"

קן לציפור
בין העצים,
ובקן לה
שֶׁלֶשׁ בָּיִצִים.
ובְּכָל-בֵּיצָה
– חֵס, פֶּן תַּעִיר! –
יֵשֶׁן לוֹ
אֶפְרוֹחַ זָעִיר.

שתי בנות/ח.נ. ביאליק מתוך הספר: "שירים ופזמונים לילדים"

בנות שְׁתֵּים בְּבוֹתִים,	וְאֶת-מִי אֶהְבֵּתִי יוֹתֵר –
צְלִי וְגִילִי עִמִּי פֹה –	אֲמָרוּ, דּוֹדִים, זֶה אוֹ זֶה?
מִי מִשְׁתִּיחֶן זָפֹה יוֹתֵר,	חַה-חַה, דּוֹדִים, אֵינְכֶם יוֹדְעִים,

אמרו, דודים : זו או זו?	חה-חה, דודים, לא נלא!
אינכם יודעים, חה-חה, דודים,	שתיקה, שתיקה, אהב יותר,
אינכם יודעים, לא נלא!	גם את-זו וגם את-זו,
שתיקה, שתיקה ופזות יותר,	שתיקה אשא בְּחִיקִי תמיד,
צלי וגילי, זו נזו.	צלי פה וגילי פה.

נדנדה/ח.נ. ביאליק מתוך הספר: "שירים ופזמונים לילדים"

נד, נד, נד, נד
 רד, עלה, עלה נרד!
 מה למעלה?
 מה למטה? –
 רק אני,
 אני נאֶתָּה;
 שנינו שקולים
 במאזנים
 בין הארץ
 לשמים.

פרש/ח.נ. ביאליק מתוך הספר: "שירים ופזמונים לילדים"

רוץ, בן-סוסי,	רוצה, טוסה,
רוץ ודֹהֵר!	יום וליל, –
רוץ בבקעה,	פֶּרֶשׁ אֲנִי
טוס בָּהֶר!	ובן-חיל!

עציץ פרחים/ח.נ. ביאליק מתוך הספר: "שירים ופזמונים לילדים"

מן החלון
 פרח עציץ
 כל-היום
 הגנה יציץ.

כל חבריו –
 שם בגן,
 הוא לבדו
 עומד קאן.

מעבר לים/ח.ג. ביאליק מתוך הספר: "שירים ופזמונים לילדים"

מעבר לים,
מעבר לים, -
התדעו, צפרים,
הדרך לשם?

מעבר לים,
במדינות הים,
שם איי הזהב,
שכחתי מה שם.

ובאיי הזהב
מעבר לים,
מתהלכים ענקים,
עם גדול נרם.

עם גדול נרם,
עם ישר ותם,
ומלך עליהם
כמוהו לא קם.

וגנים למלך
מעבר לים—
צפרי גו-עדן
מקננות בם.

מעבר לים,
מעבר לים, -
התדעו, צפרים,
הדרך לשם?

בְּגִנַּת הַיָּרֵק/ח.נ. בִּיאָלִיק מִתּוֹךְ הַסֵּפֶר: "שִׁירִים וּפְזֻמוֹנִים לִילְדִים"

לֹא שֶׁבֶת וְלֹא חָג וְכִרְאוֹת זֹאת הַסֵּלֶק
כִּי אִם יוֹם קִיץ סֵתֶם, הִתְאַפֵּק לֹא יָכֹל
וּבְגִנַּת הַיָּרֵק וַיִּתְּפֹס עֲגֻבָּנִית
קוֹל שִׁשׁוֹן וּמַחוּל-עֵם. וַיֵּצֵא בְּמַחוּל.

הַחֲגָב בְּעוֹגֵב, וּפִתְאֹם – שִׁימוּ רֶנַח –
בְּחִצּוֹצָרָה הַצָּרָר, – גַּם הַגִּזְרֵי זֶה בָּא
רָגַל מִי זֶה אֶפּוֹא מְכַרְכֵּר בְּכָל עוֹ
מִמַּחוּלוֹת תַּעֲצָר? עִם בֵּית לָפֶת עֲבָה.

וּבַעֲרוּגוֹת הַגִּנָּה וְגַם צִמָּד חֲמָד,
מִסָּבִיב לְחֲבִית בָּצַל וּבֵת-שׁוֹם,
קִפֵּץ כְּרוֹב, הָרִים שׁוֹק, הִתְלַבֵּטוּ בֵּין רִגְלִים,
קָם לְרִקְדָּה עִם כְּרוֹבִית. וַיֵּרָאוּ: לֹא גֵרָשׁוֹם.

וַיֵּרָא זֹאת אֲבֹטִיחַ גַּם בְּלָבוֹס הָאֲבִיוֹן
וְלֹא יָכֹל עוֹד עֲמֹד – אֵל אֶתָּן פִּי לַחֲטָא –
וּבְמַדֵּי הַפְּסִים בָּא לְרִקְדָּה, בְּמַחִילָה,
כִּי עִם דְּלַעַת לְרִקְדָּה. הוּא עַל כָּל מִשְׁפַּחְתּוֹ.

בֶּן-תִּירָס צָהִב הַמַּעִיל וַתִּרְעַשׂ הַגִּנָּה
בְּלוֹרִיתוֹ אִזּוֹ הַפְּשִׁיל וַיִּהְיֶה בָּהּ כָּל שְׁבִיל
וּבְחֻטְפוֹ חֲמָנִית מִמַּחוּלוֹת וּנְגִינָה
קָם לְכַרְכֵּר בְּגִיל. וּמִמַּצְהָלוֹת גִּיל

וַיִּבְעֵר אִזּוֹ כָּאֵשׁ רַק אֶפּוֹן הַמִּסְכָּן
מִקְנָאָה לֵב הַצָּנוֹן עֲמִיד מִן הַצַּד,
וַיִּקְפֹּץ לַפִּזּוֹ עַל מִטָּהוּ נִשְׁעָן
עִם אַחוֹת הַמְּלַפְפוֹן. וְלֹא נָע וְלֹא נָד.

"אֵיכָה אוֹכֵל לְשׁוֹשׁ
אֵיכָה אוֹכֵל לְרִקְדָּה –
וַיִּצִּי נִשְׁרוּ כָּבֵר,
וַתִּרְמִילִי רִיקִים עוֹד."

מאחורי השער/ח.נ. ביאליק מתוך הספר: "שירים ופזמונים לילדים"

בת יונים הומיה, הוי, אמרו הגלים,
 בת יונים בהירה, הדגים במצולה,
 נחתני בים איך אבא בשערי
 על כנפי הסיכה ארץ הסגולה.
 ותוליכני ומפתחי שבור,
 לארץ הבחירה. והדלת נעולה?
 ואין קול ואין עונה –
 ויזנה עם נער
 עדן מתדפקים
 על דלת השער.

הנער ביער/ח.נ. ביאליק מתוך הספר: "שירים ופזמונים לילדים"

מעשה נזרא בנער שברח מבית-הספר ליער

פרק ראשון

האבדה

משה בן חמש –
 הגיעה העת
 השכם לתורה
 ולמד אלק-בית.
 השכים הנער
 וברח ליער.
 עת צהרים
 ובין הערבים –
 מצפים למשה,
 ומשה עוד אין.

נצאו ובקשו
 בכל המחבואים,

בְּרַחוּב הַיְּהוּדִים,
 בְּשִׁכּוּנַת הַגּוֹיִים,
 פֶּן שָׁמַע שׁוֹמֵעַ,
 פֶּן רָאוּ הָרוֹאִים –
 אֵין לֹא שְׁמָעָה,
 לֹא רָאִתָּה עֵין,
 פָּרַח לוֹ מִשָּׁה,
 פָּרַח וְאֵין.
 נֶאֱנַחַת הָאֵם,
 נוֹגָה הָאֵב,
 מִשָּׁה בָּנָם יָצָא
 וְעֵדִין לֹא שָׁב.
 אָהָה, מִשָּׁה, מִשָּׁה,
 אֵיכָה, אֵיכָה?
 מִי יֵדַע מְקוֹמָךְ
 וּמִי יִמְצָאֲכָה?

פֶּרֶק שְׁנִי

הַתּוֹעָה

וּמִשָּׁה הַנַּעַר
 תַּעֲהָ בַּיַּעַר,
 אֵי דֶרֶךְ וּמִשְׁעוֹל
 וְאֵין אָדָם לְשָׂאֵל.

הוֹלֵךְ הַנַּעַר

וּבּוֹכָה בַּיַּעַר :

"כּוֹכֵב, כּוֹכֵב,

אֵי דֶרֶךְ בֵּית אָבִי?"

כָּבֵה הַכּוֹכֵב

וְדָבָר לֹא עָנָה,

וְתוֹעָה הַנַּעַר

אָנָה וְאָנָה.

רוֹאֶה הַנַּעַר
שׁוֹפֵר הַסֵּהָר :
"סֵהָרִי, סֵהָרִי,
שׁוֹפֵר זָהָבִי

אֵי בֵּיתִי וְשַׁעְרִי,
שַׁעַר בֵּית אָבִי?"
הַסֵּהָר הַפָּגוּם
הַבֵּיט בּוֹ עֲגוּם,

בְּלֵב יַעַר נִתְקַע,
שׁוֹפֵר – וְלֹא יִתְקַע.
רוֹאֶה הַנַּעַר
מְדוּרָה בַּיַּעַר :

"בַּעֲרִי, בַּעֲרִי,
מְדוּרַת זָהָבִי,
עַד אָבֹא לְשַׁעְרִי,
שַׁעַר בֵּית אָבִי."

שִׁקְעָה הַמְדוּרָה
וּמֵאוּם לֹא אֶמְרָה,
וּבֹכָה הַנַּעַר
וְנִפְשׁוֹ לוֹ מָרָה.

פָּרָק שְׁלִישִׁי
אֶלֶף בֵּית שֶׁל הַיַּעַר
יָשָׁב הַנַּעַר
עַל גִּזַּע בַּיַּעַר,
תַּחַת עֵץ נִשְׁעֵן,
כִּי עֵינָי – נִישָׁן.
הוּא יָשָׁן, וּלְפָנָיו
– הַשֶּׁבֶר וְהַשְּׂאֵת –
הַמּוֹן חֵיוֹת עוֹבְרוֹת
עַל פִּי אֶלֶף בֵּית,

חיות ושרצים
 בני שם ובלי שם,
 כפתוב בחמש
 ולהבדיל – בברהם.
 עולים ובאים,
 אימים, נוראים
 מאלף עד תו
 מחנה גדול ורחב.

אריה, ברדלס,
 גמל, דב, הומה,
 ומפיר, זאב, חלד,
 טגרס וכדומה.
 יעני, פרקשת,
 לביא, מרמוטה,
 נמר, סלמנדרה,
 ערפד עם פרוטה.

צבוע עם קפוד,
 ראם, שפיפון, תחש;
 אלה ברעש
 ואלה ברחש.
 עולים ובאים
 אימים, נוראים,
 מחרצת ארבה
 על פי אלק-בית –
 כמעט יצאה נפשו
 מפחד נמת.

פרק רביעי

הסער

ויהי בהקיצו –
 אקה, פחד אל!
 מה-ירעש היער,
 מה-לילה מליל?

בִּינָה וּמִבּוּקָה
וְשִׁרְקָה וַיִּלֵּל –
סַעַר, הוּי, סַעַר
נָפַל בִּינָעַר!

הִנֵּה הוּא עוֹבֵר
עָבֹר נְדוּשׁ!
אֵלֹון וְתִרְזָה
כָּפְפוּ רֹאשׁ,
אֲזוּב – הִתְדָּהָר,
קָנָה – הִבְרוּשׁ!
שֶׁחַ לְפָנֵי סַעַר

רוּם הָעֲנָקִים
וּרְעָמִים וּבְרָקִים
יִבְקִיעוּ שְׁחָקִים.
הֵן! הִנֵּה הַצִּלִּיף
בִּינָעַר שׁוֹט אֵשׁ
וְרָכַב אֵשׁ חֲלָף,
גַּם רָכַב לוֹ יֵשׁ:
שָׂרָף מְעוֹפֵף,
כְּנָפִיִּים לוֹ יֵשׁ,
וְסוּסֵי לְהִבָּה אֶל פְּנֵי הַמְּרִכָּבָה.
חֶרֶד הַיָּעַר
מִשְׁרֵשׁ עַד עֵנָף!
הַנֶּעַר הִתְחַלְחַל
וַיִּפֹּל עַל פְּנָיו.

פָּרָק חֲמִישִׁי
גְּלוּי אֱלֹהֵי
וּבִפְחָדוֹ וַיִּצָּעֵק
הַנֶּעַר קוֹל מֶר.
פְּתָאוּם וַיִּישָׂא
אֶת עֵינָיו וַיִּרְא

וְהִנֵּה אִישׁ שִׁיבָה
בָּא מִן הַהָר,
אִישׁ שִׁיבָה וְעָנָו
וּפְנֵי מְלֶאךָן פָּנָיו.

צָעַק הַנַּעַר
"זְקֵנִי וְשִׁבִּי!
מִי יוֹלִיכֶנִי
בֵּיתָהּ, בֵּית אָבִי?"
אָמַר הַיָּשִׁישׁ:
"אַל תִּירָא, בְּנִי!
דַּע, אֱלֹהֵינוּ
הַנְּבִיא שְׁמִי.
אֲנִי אֱלֹהֵינוּ
וּפְחָדְךָ מָה הוּא?"

קוֹלְךָ שְׁמַעְתִּי
וְאָבֹא הִלֵּם.
גַּע נָא בְּמִטִּי,
עֵינֶיךָ עָצֹם,
אַחֲזֵ בְּאַבְגָּטִי,
לֶךְ אַחֲרֵי נְדָם,
וּבֹא אֶת בֶּן-רַגְעַ
וּמַחְצִית הָרַגַּע
בֵּיתָהּ, בֵּית אָבֹא,
בְּלִי מְכָשׁוּל וְפָגַע."

פָּרַק שְׁשִׁי
קְפִיצַת הַדֶּרֶךְ
הִתְלַכּוּ אִם טָסוּ –
מִי יַדַּע הַסּוֹד?
אֵךְ קִלָּה הַדֶּרֶךְ
וּמִתְקָה מְאֹד:
רֵיחַ גֶּו-עֵדֹן,
שִׁיר כְּרוֹבִים וְעוֹד.

פְּתָאוּם וְהִנֵּה
 קוֹל קוֹרָא "עֲמִד!"
 חֶרֶד הַנֶּעֱר,
 כִּי נִשְׁאַר בְּגִפּוֹ:
 אֲבִיט הַיְשִׁישׁ
 נִשְׁמַט מִכַּפּוֹ.

פָּקַח מִפֶּחַד
 אֶת עֵינָיו וַיֵּרָא
 וְהִנֵּה הוּא עוֹמֵד
 בְּטִבּוֹר הַכֶּכֶר;
 אֵיפֹה הַיְשִׁישׁ? —
 אֵין זָכָר וּשְׂאֵר!
 אֵין נֶפֶשׁ מִסָּבִיב
 רַק הוּא וּבֵית אָבִיו.
 שָׁבָה מִיָּד
 אֱלֹו רֹיחַ וְחִיתָה,
 נִשְׂאָ אֶת רַגְלֵיו
 וַיֵּרָץ הַבִּיתָה.

פָּרַק שְׂבִיעִי
הַתְּשׁוּבָה
 וּבֵית הוֹרֵי מִשָּׁה
 אֵין שְׁלוֹם וְנַחַת
 מֵר נֶפֶשׁ הָאֵב,
 הָאֵם נֶאֱנַחַת:
 אֹוִי נֶאֱבֹוִי
 לָאֵם וְלָאֵב.
 אֶתָּה לִילָה

וּמִשָּׁה לֹא שָׁב!
 עוֹד הִמָּה יוֹשְׁבִים
 בְּבִכִּי וְאֶנְחָה,
 וְהִנֵּה הַדָּלָת
 לְאִטָּה נִפְתָּחָה

וְקוֹל קוֹרָא פִּתְאוּם :
 "שְׁלוֹם וּבִרְכָּה!"

פֶּרֶק שְׁמִינִי

הַשְׁמָחָה

לְתֵאֵר הַשְׁמָחָה

כְּמוֹ שֶׁהִיא

אֵין כּוֹחַ בְּעֵטִי,

אֵין מְלִים בְּפִי.

יִשְׁמַח הָאֵב

וְתִגַּל הָאֵם!

וּבְרוּךְ הַבָּא!

וּבְרוּךְ הַשֵּׁם!

וְחִבִּיקוֹת וְנִשְׁיָקוֹת,

וְשִׁשׁוֹן וְשְׁמָחָה,

אֲבָא יְרֵנָן.

אֲמָא כֶּף תִּמְחָא.

וּבְאוֹתָהּ הַשַּׁבָּת

— הִיא שַׁבָּת שִׁיכָה —

בֵּיתָהּ הַכְּנֶסֶת

הֶלְכוּ בִּירְאָה

מִנְּשָׁה שֶׁם הוֹדָה

לְאֵל גּוֹמֵל וְחוֹמֵל,

עָלָה לְתוֹרָה

וּבִרְךְ "הַגּוֹמֵל"

(מִי לְמַדּוֹ? — הַשֶּׁמֶשׁ

בְּלַחַשׁ סִיעָהוּ

וְאוֹלֵי גַם זָכָה

מִפִּי אֱלֹהֵיו).

וּבְמוֹצָאֵי שַׁבָּת

אֲמָא וְאֲבָא

עֲרִכּוּ לָעַם

סִעָדָה גְּדוֹלָה וְרַבָּה :

שְׁלֵקוֹת וִירְקוֹת
וּלְבִיבוֹת בְּשָׁמֶן,
וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ
וַיְבָרְכוּ בְּמִזְמֹן,
וַיִּסְפְּרוּ נִפְלְאוֹת
וְנֹסִים לָרֶב,
וְגַם אֱלֹהֵי
זָכְרוּ לְטוֹב.

פֶּרֶק תְּשִׁיעִי

חֲתִימָה

וּבְאַחַד בְּשַׁבָּת
מִי רֹאשׁוֹן וַיִּשְׁחַר
סֵף בֵּית-הַסֵּפֶר? –
מִשָּׁה וְלֹא אַחֵר!

וַיִּגְדֵּל לְתוֹרָה
וּלְמַעֲשִׂים טוֹבִים
וַיֹּאכֵל כָּל יָמָיו
צְמוּקִים וְחֲרוּבִים;

צְמוּקִים וְחֲרוּבִים
כָּל יָמָיו, בְּפֶרֶט
הַשָּׁנָה בְּחֻמְשָׁה-
עֶשֶׂר בְּשָׁבָט;

אָכַל וְהוֹרֵד
עַל זִקְנוֹ וְהוֹתֵר,
וְתָם כָּל הַמַּעֲשֶׂה,
נִשְׁלַם וְאֵין יוֹתֵר.

2. לאה גולדברג – הספרים: "דירה להשכיר"; "המפוזר מכפר אז"ר";

ומתוך הספר: "מה עושות האיילות" - השירים הבאים: אור וצל; מציאה; הספורטאית; פזמון ליקינתון; אדון חלום; בארץ סין; כובע קסמים.

לאה גולדברג 1911-1970

משוררת עברית, מתרגמת. בנעוריה למדה בגימנסיה העברית בקובנה, עיר הולדתה שברוסיה. ב-1935 עלתה ארצה והצטרפה לחבורת הסופרים שבראשה עמד המשורר אברהם שלונסקי. קבוצה זאת ביקשה לגבש צורות ודרכי ביטוי חדשות בשירה ולהשתחרר מהשפעתו האדירה של ביאליק.

פעילותה הספרותית הייתה עשירה ורבת פנים: היא כתבה שירה לירית, רומן (והוא האור), סיפורים קצרים, מחזות (בעלת הארמון), וכן מאמרים של פרשנות ספרותית. לאה גולדברג תרגמה לעברית שירה, דרמה ופרוזה משפות שונות (מיצירות שייקספיר, ברכט, צ'כוב, איבסן ופטררקה) ואף הקדישה חלק חשוב מיצירתה לכתיבה לילדים. היא כיהנה כפרופסור לספרות כללית באוניברסיטה העברית. בשנת 1970 הוענק לה פרס ישראל.

דירה להשכיר / לאה גולדברג

בעמק יפה בין כרמים ושדות. עומד מגדל בן חמש קומות. ומי גר במגדל?
בקומה הראשונה תרנגולת שמנה. כל היום בביתה על משכבה מתהפכת. היא כל-כך שמנה שקשה לה ללכת. בקומה השנייה גרה קוקייה, כל היום היא מהלכת, עושה ביקורים, כי בניה גרים בבתים אחרים. בקומה השלישית חתולה כושית נקייה, מגונדרת. על צוואר יש לה סרט. בקומה הרביעית גרה סנאית. בשמחה נוחת אגוזים מפצחת. ובקומה החמישית גר מר עכבר. אך לפני שבוע ארז חפציו ונסע. איש אינו יודע לאן ומדוע. כתבו דיירי המגדל שלט, תקעו מסמר מעל לדלת, וקבעו שלט בקיר: **דירה להשכיר**
והנה בשבילים, בדרכים, בכבישים - אל הבית באים דיירים חדשים.
ראשונה באה נמלה, לקומה חמישית עולה, קוראת את השלט. פותחת את הדלת, עומדת בפנים ומסתכלת. באים מכל הדירות השכנים, עומדים מסביב, מסבירים לה פנים:

-הנאים החדרים בעיניך?
-נאים.

-הנאה המטבח בעיניך?
-נאה.

-הנאה המסדרון בעיניך?
-נאה.

-אם כן שבי אתנו הנמלה!
-לא, לא אשב.

-למה?

אומרת הנמלה: השכנים אינם טובים בעיני. אני הנמלה בבית אחד עם תרנגולת עצלה? כל היום על משכבה מתהפכת, מרוב שומן קשה לה ללכת!

נעלבה התרנגולת, והנמלה הלכה לה.

הלכה הנמלה, באה הארנבת. חיש מהר עולה לקומה אחרונה. קוראת את השלט, פותחת הדלת, עומדת בפנים ומסתכלת. באים מכל בדירות השכנים, עומדים סביב,

מסבירים לה פנים:

-הנאים החדרים בעיניך?
-נאים.

-הנאה המטבח בעיניך?
-נאה.

-הנאה המסדרון בעיניך?
-נאה.

_אם כן שבי אתנו, הארנבת!

-לא לא אשב.

-למה?

-השכנים אינם טובים בעיניי. איך אשב פה, אם לעשרים ארנבות, עם קוקייה מפקירה הבנים? כל בניה גדלו בקינים זרים, כולם עזובים, כולם מופקרים. מה לקח ילמדו ילדי?

נעלבה הקוקייה, והארנבת הלכה לה.

הלכה הארנבת בא החזיר. קרא את השלט "דירה להשכיר". ואחרי שקרא את השלט, התגלגל ועלה ופתח את הדלת. עומד ומביט בעיניו הקטנות בכתלים, בתקרה ובחתונות. באים מכל הדירות השכנים, עומדים סביבו, ומסבירים לו פנים:

-הנאה הדירה בעיניך?

-נאה.

-הנאה המטבח בעיניך?

-נאה המטבח, אף כי לא מלוכלך!

-הנאה המסדרון בעיניך?

-נאה.

אם כן, שב אתנו!

-לא לא אשב.

-למה?

-השכנים אינם טובים בעיניי, איך אשב אני חזיר, לבן בן לבנים מימי בראשית, בכפיפה אחת עם חתולה כושית! לא נאה לי ולא יאה לי.

קראו השכנים: לך, לך לך חזיר! גם לנו לא נאה ולא יאה!

הלך לו החזיר. בא זמיר. שר הזמיר בקול רינה, עולה הזמיר לקומה אחרונה. קורא את השלט, פותח הדלת, מסתכל בדירה, בכתלים, בתקרה... באים מכל הדירות השכנים, עומדים סביבו, מסבירים לו פנים:

-הנאים החדרים בעיניך -?נאים

-הנאה המטבח בעיניך -?נאה.

אם כן שב אתנו!

-לא, אל אשב. השכנים אינם טובים בעיניי. איך אשב בשלווה ובנחת. וסנאית כל היום אגוזים מפצחת. עולה קול פיצוחם עד לב השמיים, איום ונורא, מחריש אוזניים. ואזני רגילות לקולות אחרים, רק לשירים ולמזמורים.

נעלבה הסנאי, והזמיר הלך לו. הלך הזמיר, באה יונה. חיש קל עלתה לקומה אחרונה. קוראה את השלט, פותחת הדלת, עומדת בפנים ומסתכלת. באים אליה כל השכנים, עומדים מסביבה, מסבירים לה פנים:

-הנאים החדרים בעיניך?

-החדרים צרים.

-הנאה המטבח בעיניך?

-נאה המטבח, אך אינו מרווח.

-הנאה המסדרון בעיניך?

-מרובה בו הצל, המסדרון אפל.

-ובכן לא תשבי אתנו?

-אשב ואשב בחפץ לב, כי השכנים טובים בעיניי:

התרנגולת- טובת כרבולת, הקוקייה- יפהפייה, החתולה- כל כך נקייה, והסנאית בעלת אגוזים, יודעת לחיות חיים עליזים. רואה אני כי נוכל לחיות ביחד בחברה טובה, בשלום ובנחת.

שכרה היונה את הדירה, יום- יום הומה היא בחדרה.

כך בעמק יפה בין כרמים ושדות, עומד מגדל בן חמש קומות. ובמגדל גרים עד היום, שכנים טובים חיי - שלום.

המפוזר מכפר אז"ר / לאה גולדברג

איש אחד היה בעיר, כל תינוק אותו הכיר:
 זה האיש המפוזר, המפוזר מכפר אז"ר.
 קם בבוקר המפוזר ויושב על המיטה, ושואל:
 'ישנתי כבר, או שכבתי זה עתה?
 זה שבחלון זורח- שמו הוא שמש או ירח?
 עת לקום או עת לישון? לא כתוב על השעון!
 והרי ברור כשמש, ועכשיו אני נזכר:
 השעה הייתה כבר אמש תשע, אז היום – מחר!
 אוי לי, אם עכשיו מחר- כבר איחרתי כל דבר!
 הנה כך הוא המפוזר, המפוזר מכפר- אז"ר.
 במברשת נעליים מצחצח הוא שיניים,
 נעל על רגלו נועל ובקערה טובל.
 שם גם ספר גם צלחת על כיסא שבמקלחת
 ובמטבחיו בינתיים כל הזמן קולחים המים.
 הנה כך הוא המפוזר, המפוזר מכפר- אז"ר.
 נרטבה רגלו במים- חיש נועל הוא ערדליים
 ועל זוג הערדליים מנסה לשים גרביים,
 וחושב 'מוזר מאוד, נעלי כל כך צרות!
 הוא אוהב משטר וסדר אך הסדר מסובך:
 לך ומצא דברים בחדר, בפרוזדור ובמטבח!
 שעונו הוא בצנצנת, משקפים- במקרר,
 במקלחת השמנת, המגבת בחצר.
 הנה כך הוא המפוזר, המפוזר מכפר- אז"ר.
 כאשר דוחפים אותו הוא אומר: 'סליחה'.
 כשבבוקר פוגשים אותו הוא אומר: 'ליל מנוחה'.
 'לבראות!', הוא אומר כשנכנס אורח,
 ולאיש מתעטש הוא אומר: 'חג שמח'.
 הוא חושש מכאב אוזניים, מנזלת, משיעול,
 מטריות לוקח שתיים ביום גשם לטיול.
 והביטו מה יצא לו איך יצא מן המבוכה:
 מטריה סגורה למעלה- כלפי מטה- הפתוחה!
 הוא יוצא, דלתו פותח, ורוצה אותה לסגור-
 אבל אי הוא המפתח? אין מפתח, יש רק חור.
 מפשפש הוא בארנק ומוצא זנב של דג.
 מפשפש בכיס של שמאל ומוצא שם חור גדול,
 ובכיס ימין- מחברת שחיפש אותה אתמול.
 מנער גם תיק גם גרב גם סדינים- אבל לשווא!
 מפתחו נמצא בערב בנרתיק של משקפיו.
 הנה כך הוא המפוזר, המפוזר מכפר- אז"ר.
 בלי פקפוק ובלי היסוס הוא נכנס לאוטובוס,
 כי רצה בצהרים לעלות לירושלים
 ברכבת אחרונה החונה בתחנה.
 רץ האוטובוס ברחוב, מסביב קהל לרוב,
 עוד סמטה ועוד פינה, אך אינה התחנה?
 אז פנה המפוזר, לנהג וכך אמר:
 'אדוני, הואילה- נא, יש לי בקשה קטנה:
 איפה פה האוטונוע? אבקש ברוב נימוס
 לעצור בתחבוס... כי – סליחה! – אני אנוס
 לעבור מתחבוס לרכבת החונה באוטונוע!
 הנהג הבין הכול וצחק בקול גדול,
 ועצר ואמר: 'הלוא זהו המפוזר, המפוזר מכפר- אז"ר!
 והנה בתחנה הוא. רכבות יצאו ובאו,
 הנוסעים יורדים- עולים וחורקים הגלגלים.
 רק קרון בודד אחד מנותק עמד בצד,

לא המה ולא חרק הקרון המנותק.
 רץ המפוזר אליו ונכנס בו וישב:
 'כן, יש לי מזל היום, כי מצאתי פה מקום!
 טוב לנוח ברכבת, מה נעים בתא לשבת-
 בקרון אין אף אדם... המפוזר מיד נרדם.
 כך ישן הוא שעתיים ופוקח העיניים,
 הקרון לא זע, לא נע, כנראה זו תחנה!
 הוא את החלון פותח, מבטיו סביבו שולח,
 ואומר: 'הגידו נא מהו שם התחנה?
 איפה זה חונים בינתיים? כבר קרובה ירושלים?
 ועונים לו כך בערך: 'הוי, עוד רחוקה הדרך!
 הנה כך הוא המפוזר, המפוזר מכפר- אז"ר.
 שוב ישן הוא שעתיים, שוב פוקח העיניים,
 שוב רואה הוא כי חונה רכבתו בתחנה.
 מהומה, קרונות, פסים, רץ לו אץ לו קהל נוסעים.
 הוא שואל: 'הגידו- נא, מהו שם התחנה?
 בוודאי כבר צהריים ואני בירושלים?
 ועונים לו מסביב: 'לא, אתה בתל – אביב'.
 'תל אביב? אכן, אכן...' שוב שוכב הוא וישן.
 את סופו אין איש יודע, את קיצו אין איש מכיר,
 כנראה, הוא עוד נוסע ונשאר בזו העיר.
 בוקר, ערב, צהריים – רחוקה ירושלים.
 הנה כך הוא המפוזר, המפוזר מכפר- אז"ר.

אור וצל מתוך הספר: "מה עושות האיילות"/לאה גולדברג

בגני, בצדה של מרפסת
אור וצל שחקו בתופסת.

בא הרוח דפק באילן:
"רוצו חיש!" זה היה הסימן.

ממהר אץ הצל השחור
ואיננו משיג את האור.

והאור – הוא עליז ושמח
וברח, בורח, בורח!

והרוח פזמון מפזם
ומאיץ ומאיץ בשניהם.

רץ הצל הפזיז, ממהר,
ומכעס משחיר עוד יותר.

והאור מתגרה בו ונס
וצוחק ואיננו נתפס.

רד הערב ובא גם הליל
ישכבו עייפים אור וצל.

בגני בצדה של מרפסת,
כך נגמר המשחק בתופסת.

מציאה לאה גולדברג מתוך הספר "מה עושות האיילות"

חברים, מי יודע
מה מצאתי ברחוב?
לא מטמון, לא מטבע
מצאתי ברחוב.

לא עלה ולא פרח,
לא בפתור מנצנץ,
מצאתי בדרך
מתחת לעץ.

חתיכה של שמים
מצאתי ברחוב,
בשולית המים
תחת עץ שברחוב.

חתיכה של שמי תכלת
עמקה וצלולה,
כך, פשוט, היא מטלת
בשולית הגדולה.

וגם קרן שובבת
שברירים-שברירים,
בשולית מהבהבת
במים טהורים.

ואורות העינים
ומה טוב לי, מה טוב:
חתיכה של שמים
מצאתי ברחוב!

הספורטאית / לאה גולדברג מתוך הספר "מה עושות האיילות"

הסתכלו – נא איך קופצת
הטפה המנצנצת,
הטיפונת הקטנה
מן העץ שבגנה.

היא איננה מפחדת,
בעלה גולשה-יורדת,
חת-ושתיים, - ועכשיו
היא תקפוץ מן הענף!

הענף כל כך גבוה,
הטיפונת – אין כמוה –
החליקה, נצנצה
ולתוך שלולית קפצה.

איזה אומץ! הטיפונת
עוד קטנה היא, עוד קטנטונת
וקופצת כגדולה:
אות – הספורט מגיע לה!

פזמון ליקנתון/ לאה גולדברג. מתוך הספר "מה עושות האיילות"

לִילָה לִילָה מְסִתְפֹּלֶת הַלְבָּנָה,
בְּפִרְחִים אֲשֶׁר הִנְצוּ בְּגִנָּה,
בְּצִיצי הִיקִינְתוֹן בְּגִנְנוּ הַקֶּטָן,
לִילָה לִילָה מְסִתְפֹּלֶת הַלְבָּנָה.

וְאוֹמֶרֶת הַלְבָּנָה לְעֵנָנִים
תָּנוּ טֶפֶה וְעוֹד טִיפֹּנֶת לְגִנִּים,
שִׁיפְרַח הִיקִינְטוֹן בְּגִנְנוּ הַקֶּטָן
כִּד אוֹמֶרֶת הַלְבָּנָה לְעֵנָנִים.

בָּא הַגֶּשֶׁם וְצִלַּל בְּחִלּוֹנִי,
שֶׁר נִגּוֹן עָלִיו לִפְרַח בְּגִנִּי,
וְעָנָה הִיקִינְתוֹן בְּשִׁמְחָה וּבְשִׁשׁוֹן
לְמֶטֶר אֲשֶׁר צִלַּל בְּחִלּוֹנִי.

וּמֶחֶר נִצָּא כָּלָנוּ אֶל הַגֶּן
וְנִרְאָה שָׁם אֶת הַפֶּרַח הַלָּבֵן,
וְלִכְבוֹד הִיקִינְתוֹן, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַפְּזֹמוֹן
וּשְׁמִיחָה גְדוֹלָה מְאוֹד תִּהְיֶה בָּנוּ.

האדון חלום/לאה גולדברג מתוך הספר: "מה עושות האיילות"

מי זה גר, מי זה גר בקומה השישית
מתחת לגג האדום?
בקומה השישית תחת גג אדום
מתגורר אדון חלום.

ומדוע איננו יוצא מביתו,
לא יראה את פניו כל היום?
הוא עסוק עד מאוד, הוא עובד ועמל
כל היום, האדון חלום!

האומנם לא שמעתם עוד מה מלאכתו?
החלום הוא צייר גדול,
יש לו בד גם נייר בקומה השישית,
עפרונות וצבעים ומכחול.

מהנץ החמה הוא יושב ומצייר
אנשים וצמחים וחיות
והרבה דברים שהיו באמת
ושלא יכולים להיות.

לפרקים הוא בודה מלבו אגדות
ויושב ומצירן כל היום,
והנה בתמונות יצורים משונים,
שרואים אותם רק בחלום!

ובערב נשלמת תמיד מלאכתו,
הוא לוקח את כל תמונותיו
ויוצא מביתו לחלק מתנות
לישנים – לגדולים ולטף.

וודאי גם הלילה יביא לכולכם
מתנות החלום-הצייר.
אם תראו תמונותיו בעיניים סגורות,
הלא תספרו לי מחר!

בארץ סין /לאה גולדברג מתוך הספר "מה עושות האיילות"

בארץ סין גר צ'ן-סו-לין
בבית עם גנה
ולו שלושה בנים גדולים
ובת אחת קטנה.

יפה בתו של צ'ן-סו-לין
רגלים לה קטנות,
והיא נועלת סנדלים
ממשי דק מאוד.

והיא צועדת צעדים
זריזים ועדינים,
והיא רוקדת ריקודים
בגן השושנים.

ואבא חמד צ'ן-סו-לין
קורא לה "פרח-זיו"
וכל אחיה הגדולים
קוראים לה "בת אביב".

יצא לדרך צן-סו-לין :
"אשוב אחר שבת.
אתם בנים, בנים גדולים,
שמרו – נא על הבת!"

ופרה-זיו אמרה לאב"
-"אם בשלום תשוב,
ארקום לך אבנט זהב
וגם ארנק זהוב".

ישבה, רקמה בחוט של פז,
רקמה ימים שלושה :
על האבנט כנפי אווז
ונחל, אף חורשה.

אמר אחיה הגדול :
"אני יוצא עכשיו
ולך אביא מעיל כחול
וסנדלי זהב".

אומר האח הבינוני :
"חכי, אחות יפה,
אצא אביא לך אף אני
זוג סנדלי קטיפה".

והחרגול קרא בקול :
"כל איש-צבא, היכון!
כי האויב נפול יפול,
נכה את הדרקון!"

יצאו ונלחמו בסך
בשער של הגן,
והדרקון נמלט, ברח
ולא נודע לאן.

בבוקר שבו האחים
הביאו מתנות,
ולקטון שבאחים
הריעו שיר גבורות :

"בסין כמוך אין גבור,
אחינו החביב,
מידי דרקון, דרקון שחור
הציל את בת-אביב".

שמחה רבה, הביתה בא
גם אבא צ'ן-סו-לין,
נדב רבה לחיילים,
לצבא הנמלים.

ולבתו מעיל כחול
וסנדלי זהב,
ולחרגול, ולחרגול
שריון-פלדה נדב.

בארץ סין גר צ'ן-סו-לין
בבית עם גנה.
ולו שלושה בנים גדולים
ובת אחת קטנה.

אומר אחיה הקטן:
"לא, לא אטוש ביתי,
כי אעמוד בקצה הגן
לשמור על אחותי".

בלילה בא דרקון שחור
דופק על שערם:
"-אני בן מלך וגיבור
מהר ההר הרם!"

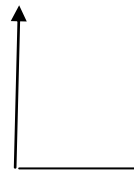
שמעתי כי לך אחות
יפה וחיננית
ולאמי חמש שפחות
אך אין לה רקדנית!

תן לי מיד את אחותך,
תן לי החמודה.
ולא – אסירה את ראשך
בחרב החדה!"

ענה האח: "את אחותי
לא תקבל, הזד!
ולא נקל לך איתי,
גיבור, להתמודד!"

כל רמש קט אשר בגן
לוחם הוא לימיני,
מיד יצא צבא איתן
מכל פינות גני.

אז מגנו של צ'ן-סו-לין
יצא צבא גדול:
עשרים ושתים נמלים
וגנרל חרגול.

כובע קסמים / לאה גולדברג מתוך הספר: "מה עושות האיילות"

כל הימים, כל הימים
חולמת אני על כובע קסמים.
כובע קטן, מקושט נוצה,
העושה כל מה שאני רוצה.

אחבוש אותו ואומר, למשל:
"כובע, עשה שאני אגדל!"
והנה מיד הנני עולה,
וגופי מתמתח ואני גדולה,
ואין כמוני בכל העולם;
כי אני גדולה וגבוהה מכולם.
והכול מסתכלים ביראה וכבוד,
כי הרי אני גדולה עד מאוד.

ואמא בערב כבר לא תאמר:
"לכי לישון כבר מאוחר!"
ואבא לא עוד יגער במילים:
"אל תתערבי בשיחת הגדולים!"
וכשאדבר יקשיבו כולם,
כי אני הגדולה בכל העולם.

כל הימים, כל הימים
חולמת אני על כובע קסמים.
כובע קטן, מקושט נוצה,
העושה כל מה שאני רוצה.

הנה בליבי בקשה שנייה:
"כובע היה לאוניה!"
מיד הוא קופץ מראשי לים
ואני מפליגה בו בכל העולם,
לאיים רחוקים, לארץ זרה,
נוסעת הלוך ובחזרה,
ורואה ערים והרבה אנשים,
פרסים והודים וכושים,
ואיש לא יבין, ואיש לא ידע,
כי נוסעת בים ילדה לבדה.

ואם יהיה לי בים עצוב,
אומר לו: "כובע, הביתה שוב!"
ואבוא לביתי. ומכל המדינות
לכל חברי אביא מתנות.
ומסביבי ישבו חברים
ואני אספר להם סיפורים,
ואיש לא יעז להגיד לי עכשיו:
"שוב היא בודה סיפורי כזב!"

כל הימים, כל הימים
חולמת אני על כובע קסמים.
אבל איפה, אבל אי בזה
אפשר להשיג כובע כזה?
את אבא ואימא לא אשאל,
כי הגדולים לא יבינו כלל!

3. **נתן אלתרמן** – הספר: מעשיית האפרוח העשירי, מתוך הספר "ספר התיבה המזמרת" - השירים: מעשה בפא סופית; מעשה בחיריק קטן.

נתן אלתרמן 1910-1970

משורר, מחזאי, מתרגם ובעל טור. נולד בפולין, עלה לארץ-ישראל ב-1925, למד בגימנסיה "הרצליה". שיריו פורסמו מאז 1931, וספרו הראשון, "כוכבים בחוץ", נדפס ב-1938. מ-1934 כתב בעיתונים "הארץ" ו"דבר", שירה שהייתה גם פובליציסטיקה מחורזת במיטבה. היה מהמשוררים הבולטים בקבוצת "יחדיו" שבראשה עמד שלונסקי, ומ-1940 - במשוררי "מחברות לספרות" של ישראל זמורה. כתב מחזות וכתב לילדים. כתב פזמונים לתיאטרון הסאטירי, "המטאטא" ו"לי-לה-לו", בהם יותר מ-20 פזמונים שתל-אביב שימשה להם השראה. תירגם לתיאטרון ממחזות שיקספיר, מולייר, ראסין, ועוד

מעשה בפ"א סופית / נתן אלתרמן ! מתוך הספר: ספר התיבה המזמרת – נתן אלתרמן

יום אחד מימי חפֿש, בהיות
הספרים בֿטלים
בֿקרן זִוית,
התחילו כָּל האִותיות
מתגרות בֿפ"א סופית.

אִמְרָה היו"ד החסוּדה:
"אֲחוּד לָכֵן חִידָה –
מִי־הִי זֹה הַנִּשְׁקָפָה מִסֵּפֶר וּמִגְוִיל?
עַל פִּי רָגְלָה הִיא חִסִּידָה
אֲבָל עַל פִּי אִפָּה – הִיא פִּיל."

שָׁמְחוּ הָאוֹתִיּוֹת (כִּי קָץ
לָבֹן בִּשְׁעָמוֹם) וּבִקּוֹל עָלָז
קִפְצוּ עַל הַמְּצִיָּאָה,
הִחֲלוּ כָּל – כָּלָן,
מֵאֶהוּ"י וְעַד זֶשֶׁר"ץ,
בֿפ"א סופית לְהִתְקַלֵּס.

אִמְרוּ: "רְאוּ נָא אֵיזָה אֶרֶץ
וְאֵיזָה עֶקֶם לְתַפְאֶרֶת!"
אִמְרוּ: "בְּכֻלָּל לְאֵיזָה צֶרֶךְ
נִצְקוּ אוֹתָהּ: "בְּזָבוֹז עוֹפְרֶת."

אִמְרוּ: "רְאֵשָׁה כְּשֶׁל טֶבֶלֶן הוּא,
שְׁעָה שֶׁבִּבְרָכָה טוֹבֵל הוּא."
אִמְרוּ: "אֲכֹן הַנֶּגֶר סֶבֶלֶן הוּא
אִם פִּ"א סופית כְּזֹאת סוֹבֵל הוּא."

אָמרוּ: "כָּל בַּעַל חוּשׁ לִיפִי
(בָּלַעז – בַּעַל חוּשׁ אֶסְתֵּטִי)
הֲלֹא יִתְמָה בְּאֵיזָה אֶפֶן
נִשְׁתַּרְבֵּבָה לְאַלֶּף – בֵּית הָיָא."

אָמרוּ: "אִם גַּם נִסְכִּים כִּי שֶׁקֶר
הַחֵן וְשׂוֹא יִפִּי הַתֶּאֱרָ ,
דִּיו אֶפִּיָּהּ ! דִּגְמָה מִבְּהֻקָּת
לְהַתְנַשְּׂאוֹת – שְׂאִין – כְּמוֹהָ :

בְּתוֹךְ עֲצָמָה הִיא מְקַפֶּלֶת
וְהַמְלִים שֶׁבֶן כְּתוּבָה הִיא
גְּמוּרוֹת ! שֶׁבֶן מִיד נֹעֶלֶת
כְּמִין מִנְעוּל אֶת הַתֵּבָה הִיא !

אֲכֹן, לוֹ עִם הַכְּתָב שׁוֹמְעֵנוּ
כִּי אִזְ סִלְקָה הוּא בְּלִי הַסּוּס ...
אֲךָ מָה נִלְיָנָה? בְּזִמְנֵנוּ
הַכּוֹל – בְּכָל רְאוּי לְדַפּוּס !"

כֵּן אוֹתִיּוֹת הוֹסִיפוּ לְהֵג ,
כִּי אֵין עוֹצֵר וְרֶסֶן אֵין .
וְצִחוּק עִם כָּל אִמְרָה קוֹלֶעַת
וּמַחֲיאוֹת כִּ"ף וּקְרִיצוֹת – עֵי"ן .

עִם כָּל שְׂנִינָה צִחוּקוֹן הִשְׁחִז עוֹד ,
עִם כָּל בְּדִיחָה הוֹסִיף פִּלְפֵּל הוּא –
אֲךָ פֶּתַע נִדְּהָמוּ... הָא? מָה זֵאת ?
אֲרַע דָּבָר שֶׁלֹּא פִּלְלוּ .

כִּי פִ"א סוֹפִית שְׂמָעָה כָּל אֶלֶה ,
סִבְלָה, סִבְלָה, שְׂתַקָּה... וּפֶתַע
פִּסְעָה... זִנְקָה... טַפְחָה בְּדִלֶת ...
יִצְאָה מִתּוֹךְ הָאֶלְפָּא – בֵּיתָא !

זִנְקָה... יִצְאָה בְּטַפִּיחַת – דִּלֶת ...
וְהַסְפְּרִים שְׂבִינִית
וְהַעוֹלָם וְיוֹשְׁבֵי – חֶלֶד
נוֹתְרוּ
בְּלִי פִ"א
סוֹפִית .

עוד לא הכל תפסו בצדך
מה תקלה ארעה... אולם
פתאם פאלו איזה ברג
נשלה מן העולם ...

הצפרים שעופפו
חדלו לפתע
מלעוף ...
המתופפים שתופפו
פתאם נדמו
מלתוף ...

סוסים שדהרו – שטפו
עמדו
לא עוד שטפו שט' ...
טפות ברזים שטפטפו
פסקו
לא עוד נטפו נט' ...

עמדה הרוח הרוחפת
לא רחפה רח' ...
עמדה העת המתחלפת ,
נמשך הרגע
בלי לחל' ...

עוף לא עוף ...
תף לא תוף ...
סוס לא שט' ...
ברז לא נט' ...
רוחות לא רחפו רח' ...
נמשך הרגע בלי לחל' ...

כי כל ההתחלות בלן
נשארו בלי סו' ...
הכל נקטע... נתק... נפסק ...
ושקט קם מאין כמוהו ...
נדמה היה – רק כעד קט
והעולם חוזר לתהו .

לא איש ידע במי אשם
ורק האותיות אי – שם

בְּקֶרֶן הַזֵּוֹיֹת ,
הִבֵּינוּ כִּי תִבֵּל כָּלָה ,
נִפְגַּמְתָּ בְּשָׁל אוֹת קָלָה ,
אֶפְלוּ בְּשָׁל פִּ"א סוֹפִית ...
שֶׁתִּקּוּ גְבֵהִי – רָקִיעַ
וְאֶרֶץ ... הַבְּרִיּוֹת
עֲמָדוֹ בְּרָחוֹב בְּלִי נִיעַ
פְּעוּרֵי פִיּוֹת ...
אִזּוּ ... בְּסִבִּיבָה הַמַּחְרִישָׁה
וְהַתּוֹקָה וְהַסּוֹמֶרֶת
נִשְׁמַע לִפְתָּע קוֹל אִשָּׁה
אֲשֶׁר יִצְאָה אֶל הַגּוֹזְזֹת

אל בנה בחוץ, בקול זועף,
הרעימה היא מן הגוזזרה:
יוסף, מה שם קרה, יוסף?
פתאום חזרה....

חזרה עם בן פורת יוסף
שאץ מן החצר יחף.
חזרה אל מקומה.... וכבר
הכל הקיצו כמרדם
וכאילו לא ארע דבר
מיד המשיך עולם כקדם
לעופף,
לתופף,
ולשטוף,
ולרחוף
מסוף עד סוף....

ופ"א סופית שמכחה
על העולם כמעט הקץ בא,
עמדה תמימה, צנועה, נוחה,
כאילו לא נקפה היא אצבע.

שום אות לא עוד פצתה את פיה
להקניטה, את המנצחת.....
שכן האלף בית השביע
את כל האותיות גם יחד-

שלא לשאול אם דמות הפיל לה
או אם לה דמות החסידה
ולא להרגיזה חלילה
ולא לפגוע בכבודה.

מעשה בחיריק קטן

ספרנו מעשה בפ'א סופית
אשר יסרה את אחיותיה על גאותן.
ועכשו לו נשב נא בקרן-זוית
ונספר מעשה בחיריק קטן.

מעשה שהיה
בחיריק קטן
שזכה לא זכה לעמד כחתן
בראשי אותיות, לעטרן ולקשטן,
כי שמוהו תמיד, מעשה שטן,
רק בתחיתתן.

אל תאמרו כי לבו לא יצא לפעמים
אל גבהי השורה, אל צריחים וגגות.
הה, כן! גם רוחו שאפה רמים,
גם נפשו נכספה אל אויר פסגות.

אך כיון שהיה הוא רק חיריק קטן,
אך כיון שהיה הוא רק חיריק ביטון,
הוא אמר: השורות – בשמים ראשן...
ואני – מה כחיי? פה אשקט ואישן.

מילא, אין אני עוג
מלך הבשן.

כך הוסיף הוא לישב רב ימים בשלנה,
עד כי פעם שמע שיחת שתי אותיות:
"אותו חיריק? שטיות. סתם ברך עלובה.
סתם רבב-שבכתב. תג מגבל והדיוט.
לא יחלם. לא ישאף. לא יתאז. לא ישה
אפלו את קצה
קוצו של יוד".

זאת החיריק שמע ובלבו שמר.
הוא דבר לא דבר. אך עת לילה רד
קם הוא חרש
נטל לו מקל מסמר
והגור
וציוד
ויצעד — —

הוא לדרך יצא... הוא נגש אל אות ניו
והניו כמו צוק וראשה בעב,
ויחפש וימצא ויו ראשון ויאחו
ויתחיל
מטפס,
מטפס,
מטפס...

ופעמים,

בטפסו,

כחוצב

ומהנדס

הוא חצב מדרגות ונשרים נשר,

ופעמים,

בטפסו,

כבר כחו

אפס

אבל הוא, להכעיס, ראש נשא ושר

שר ושר

וטפס

וטפס

וטפס,

כל הלילה טפס, חיריק קט כנגרגר --

ולאור שחר ראה בשמחת לבב

כי הגיע הוא

כבר עד לאמצע היום.

ובעמדו כך, נטוע באמצע היום,

הוא פנה אלי כל אותיות על סביביו

ויקרא אליהן בשמחה: עורו, עורו!

שורו! שורו! הנני! שורו!

מטפס

ומטפס

ומטפס

ומטפס

וברכיו פקות וראשו סחרחר,

מטפס

ומטפס

ומוסיף

ומטפס

בתוך לילה שחור, חיריק קט ושחרחר,

מטפס

ובחבל

העב

משנס

את מתניו וכמנהג מטפסים כובשי-הר

מטפס

ועולה

ומוסיף

ומטפס,

נעזר בחבלו ובמקלו המסמר.

ופעמים,

בטפסו,

נחרחש לו

נס

בעברו במשעול עקלקל וצר,

אותיות שְנַעֲרוּ – תָהֵה תָהוּ!
 אותיות שְנַעֲרוּ – בָהֵה בָהוּ!
 אותיות שְנַעֲרוּ בַיּוֹם הַהוּא
 זֹאת רָאוּ כֵן תִּמְהוּ! אָמְרוּ: "או—הו!"

"או – הוהו!" כֵּךְ אָמְרוּ. "הִסְתַּכְלוּ בְנוֹ!
 נִקְדָּה לָהּ בְּאִמְצָעֵי שׁוּרוֹ!" –
 וְהִבְקֵר הַהוּא בְּתוֹלְדוֹת הַכְּתָב
 הָיָה בִּקְרֵי גָדוֹל:
 בּוֹ נוֹצֵר הַשּׁוּרוֹק!

כֵּן, הַשּׁוּרוֹק נוֹצֵר! נִתְעַשֵּׂר הַכְּתָב
 עַל יְדֵי מִסְעָיו שֶׁל הַחִירִיק-הָרֶבֶב
 שֶׁטֶפֶס בְּהֶרֶב-נוֹ!

אָךְ יָדַע הוּא יָדַע,
 הַחִירִיק הָלֹז,
 כִּי לֹא עַת לְמַרְגּוּעַ,
 כִּי עַת לְפִרְץ עוֹ,
 אֶל הַרְחָק, אֶל גְּבוּהַ,
 אֶל שִׂיא עוֹטָה רוֹ!

וְלִכֵּן בְּעוֹרֶת הַנּוֹתֵן לִיעָף
 (וְהַחִירִיק יָעַף הָיָה) כֹּחַ,
 הוּא הוֹסִיף לְטַפֵּס מִנִּי צוּק אֵלֵי כֶף
 וּמִכֶּף אֵלֵי צוּק לְצִלָּהּ.

כן, נוצר החולם! נתעשר הכתב
על ידי מסעיו של החיריק-הרבב
שטפס בהר-ר'.

כך עמד הוא גבה וכל אותיות,
מקצה דף עד קצהו, גדלו מביעות,
מספרות בשבחו, נדחקות מכל צד
לברכהו! ולא אותיות בלבד –
גם מלים! כן, אפלו מלים שלמות
הקיפוהו סביב
בטקטוק מצלמות!

אבל הוא שזכר על כפים ועל צוק,
אבל הוא שנפתל ויוכל ויגיע,
לא שעה לתרועות. בחיוד של ספוק
ושל יגע מעט, הוא השקיף ללא יגע
אל הנוף הנגלה ממרומי השורה,
אל מישור והרים ובקעים עוטי אד,
ולאחר שראה כי הכל כשורה
הוא פנה
והחל
יורד...

הה, לשוא בו הפצירו הכל פה אחד:
"השאר,
השאר,

לא נמנה כאן את כל פרשת תלאותיו
אך ראוי כי יגד כאן וגם ידפס
כי לא שוא הוא טרח ויגע ולא שוא
הוא הוסיף

וטפס

וטפס

וטפס,

לא, לא שוא! כי לפתע מתוך מפלש-עב
נתגלה לו ראש-צוק מחטב כמו כס...
עוד דלוג ובשיאי מרומי הררי-ר'
הוא

החיריק הפלאי

עמד מתנוסס!

אותיות שגעורו – תהו תהה!
אותיות שגעורו – בָּהו בָּהה!
את החיריק תקט מתנוסס בגבהו
הן ראו כן תמהו! אמרו: "או – – הו!"

"או – הו – הו!" כך אמרו. "הסתכלו ברו!
נקדה בראשה! מי שער? מי תלם?"
והבקר תהוא בתולדות הכתב
היה בקר גדול:
בו נוצר החולם!

השאר..."

הוא צעד

וצעד

וצעד במורד

כי עקשן היה... אין לשער.

ואומרים כי בדרך צנן הוא לשבח

את הנוף ואמר כי לא רע...

אך למטה – הוסיף הוא – עסוק הוא כל-כך

ונחוץ הוא כל-כך שפשוט אין בררה.

שם – אמר הוא – קולו מצטרף אל קולות

הסגול והצירה, אחיו לצלילים.

שם – אמר הוא – מקום התנועות הגדולות –

וקטנות, הנושאות את הכתב בגלים

וטורחות לעורר ולהניע כל אות

ולקעיר ולכונן את הגוי המלים.

זאת אמר. ולפני העלמו במשעול

רק הוסיף כי לא זה העקר הגדול.

הוא לדרך קצא – כך סים – קדם כל

רק על מנת להוכיח

מה חיריק יכול.

סח ורד. וכיום אין סמן שאי-אז

עד מעל לשורה בא החיריק העז.

אך בלב אותיות עוד שמור המארע

ופעמים מספר הוא כמין מסורה...

חוץ מזה: גם השורוק וגם החולם

מעידים ויעידו על כך עד עולם.

4. **מרים ילן-שטקליס** – מתוך הספר: "בחלומי" - השירים: ג'ינג'י, מיכאל; ומתוך הספר: "יש לי סוד" השירים: הסבון בכה מאוד, אלישבע מה נחמדת; מעשה בילדה בודדה; דני גיבור; חברות; הסיפור: שתיים-עשרה.

מרים ילן שטקליס 1900-1984

הייתה סופרת ומשוררת ירושלמית, כלת פרס ישראל הראשונה לספרות ילדים, מחברת ספרי ילדים ושירי ילדים.

מרים וילנסקי נולדה בשנת 1900 באודסה, לאביה הפעיל הציוני ד"ר יהודה ליב ניסן וילנסקי (את שמה "ילן" קראה מאוחר יותר על שמו: יהודה ליב ניסן). התחנכה על ערכי היהדות והציונות. למדה ברוסיה, ולאחר מכן בגרמניה ובצרפת. בשנת 1920 עלתה לארץ, בגיל עשרים. בסוף שנת 1929 נישאה למשה שטקליס אך לא היו לה ילדים.

את שירה כתבה, על-פי דבריה, מתוך נפש מיוסרת. "שירים, כמו ילדים, נולדים בייסורים", היא אמרה. ילן-שטקליס התייתמה בגיל שש-עשרה מאימה וחיה בבדידות ובעצב. בהיעדר ילדים משלה, היא קיבלה את ההשראה לשירה מילדי אחרים. למרות ואולי דווקא בשל כך, הפליאה לתאר חוויות ילדות ורגשות עמוקים של ילדים.

בשנת 1956 זכתה בפרס ישראל על יצירתה, והייתה לכלת פרס ישראל הראשונה לספרות ילדים. מרים ילן-שטקליס נפטרה בשנת 1984 בגיל 84.

גינג'י / מרים ילן שטקליס מתוך הספר בחלומי

אִמָּא אוֹמֶרֶת תָּמִיד : מִחֲמַדִּי,
לִילְדִי רֹאשׁ-זָהָב,
רֹאשׁ-זָהָב לִילְדִי.

וּבְרָחוֹב הֵם קוֹרְאִים לִי... גִּינְגִ'י.
בִּכְתָּה הֵם קוֹרְאִים לִי גִינְגִ'י
אֶפִּילוּ בְּלִילָה בְּתוֹךְ-תוֹךְ כָּרִי
יִבְעַר שְׁעָרַי!
גִּינְגִ'י...

בְּכִיתִי הָעָרֵב לִפְנֵי הַשָּׁנָה,
וְאִמָּא נִגְשָׁה, וְדַמְעָה בְּעֵינָה.
מִחֲמַדִּי, לְחֹשֶׁה, מִחֲמַדִּי...
וּבְלִילָה-בְּלִילָה וַיָּבֹא אֵלַיָּהוּ,
וַיַּעֲמֵד עַל יָדִי,
וַיֹּאמֶר : קוֹמָה, קוֹמָה, יִלְדִי!
וּבְכֹנֶף אֲדָרְתוֹ עֲטָפְנִי
וַנִּשְׁאַנִּי –
אֶל עַל.

רַבִּים הַצְּבָעִים עִמָּךְ, אֲדָנִי –
תִּכְלֹת פְּרִשֶׁת עַל פְּנֵי הַשָּׁמַיִם,
וְלֹאֲמָא שְׁלֵי חוֹמּוֹת הָעִינִיִּים,
יֶרֶק לְעֵלָה, וְלֹרֶד וְרֹד,
אוֹ לָבֶן, אוֹ אֲדָם, וְעוֹד יֵשׁ, וְעוֹד!
רַבִּים הַצְּבָעִים עִמָּךְ, אֲדָנִי,
יָפִים וּמְרִבִּים!
וְלָמָּה בָּרָאתָ לָךְ יִלְדִים צָהָבִים,
אֲדָנִי, צָהָבִים?

וְשֵׁם בְּמָרוֹם, בְּגֶן-עֵדֶן, – הֵיכַל,
וּבּוֹ בְּהֵיכַל – כֶּסֶף-הַמַּלְכוּת,
וַיּוֹשֶׁב לוֹ הַמֶּלֶךְ דָּוִד,
וּבִידּוֹ הַשְּׂרָבִיט,
וְאָרִי מִימִינוֹ וְאָרִי מִשְׁמָאלוֹ,
וְעוֹמְדִים לִפְנָיו מְשֻׁרְתָיו וְשָׂרָיו,
וְעוֹמְדִים לִפְנָיו רַבָּבוֹת חִילוֹתָיו,
וְהַכֹּל – זָהָב
וּמִתַּחַת לְכֶתֶר יוֹרְדִים תִּלְתָּלָיו –
צָהָבִים תִּלְתָּלָיו שֶׁל הַמֶּלֶךְ דָּוִד,
צָהָבִים תִּלְתָּלָיו!
וְכָלוּ אֲדָמוֹנִי

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ דָּוִד :
גֵּשׁ אֵלַי קִטְנֹנוֹנִי, פְּתִי שְׁלִי,
וְרֹאה גַם אֲנִי גִינְגִ'י!
וְהַבִּיט אֶל עֵינִי,
וְהַבִּיט אֶל תּוֹכִי,
וַיִּלְחַשׁ : אֶפְרוּחִי, אֶפְרוּחִי,
גִּינְגִ'י שְׁלִי!

כך אמר לי דוד, כך אמר לי המלך.
ואמא שלי – גם היא שם הייתה עימדי,
לחשה – מחמדי, מחמדי.

מיכאל/מרים ילן שטקליס מתוך הספר בחלומי

חיכיתי חיכיתי
בכיתי בכיתי
ומי לא בא
ומי לא בא
מיכאל

והוא הבטיח פעמיים
שיבוא אחר הצהריים
ומי לא בא
ומי לא בא
מיכאל

שמלה לבשתי יפה מאוד
עם סינור בו רקום
אפרוח ורוד
ומי לא בא
ומי לא בא
מיכאל

את הבובות כולן
לישון השכבתי
שלא תדענה שלא תפרענה
אותי ואת מיכאל

ובחלון ישבתי והקשבתי
וחשבתי - מיכאל
ובגזזטרה עמדתי
ולחצר ירדתי
וחרדתי - מיכאל

והוא לא בא
והוא לא בא
מיכאל

מחר השכם בבוקר
אלך לי אל הגן
ואשב לי ואבכה לי
כל הזמן
מיכאל!

הסבון בכה מאוד / מרים ילן שטקליס

הסבון בכה מאוד
דני לא רוצה בי עוד
ומברשת השיניים
מתייפחת שבעתיים

ואומרת למשחה
אל תבכי אך היא בוכה
והברז כעסן
הוא כועס מאוד על דן

והמים, מים, מים
צר להם על האוזניים
הם שרים, שרים, שרים, שרים
שורם זורם זורם רים
שורם זורם זורם רים
שורם זורם זורם רים
הם שרים, הם שרים, הם שרים

דני, דני מלוכלך
מלוכלך כל כך כל כך
אם יבוא היום לגן
מי יתן שלום לדן

כל אחד ישאל מי זה
מלוכלך כזה כזה
והדסה הקטנה
תסתתר אז בפינה
לא תכיר אותו בכלל
כלל וכלל

והמים, מים, מים

אלישבע מה נחמדת / מרים ילן שטקליס

אלישבע מה נחמדת,
מה יפה אהובתי!

לה שימלת פרחים תפרתי
היא ממש כשימלתי.

אין אני יודעת למה
הם אומרים, פיסחת את?
הן משתיים הרגליים
חסרה את רק אחת?
ואומרים לי, את קרחת.
ואומרים שבור אפך...
אין אני יודעת למה
הם אינם רואים יפייך?

אל תשימי לב לאלה,
האמיני לי ביתי -
אלישבע את נחמדת
את יפה אהובתי...

מעשה בילדה בודדה / מרים ילן-שטקליס מתוך הספר "יש לי סוד"

יָרַח, יָרַח, סֵפֶר לִי סֵפֶר,
סֵפֶר לִי סֵפֶר שְׁמֵחַ!
וְאַל-נָא תִּגִּיד, זֶה אֶסּוּר וְזֶה אֶסּוּר –
וְאַל-נָא תִּגִּיד, עֲתָה אֵין לִי פָנָאִי –
וְאַל-נָא תִּגִּיד, סִפְרִיתִי לָךְ דִּי –
סֵפֶר לִי סֵפֶר, יָרַח!
כִּי אִמָּא אֵינְנָה,
וְאַבָּא הָלַךְ.
וְרִיק הַבַּיִת, רִיק כָּל כָּךְ –
כָּל כָּךְ לֹא שָׁלְנוּ הַבַּיִת...
הִלַּכְתִּי לְשֶׁבֶת מְעֻט בְּמִטְבָּח.
וְאֵינְנִי יוֹדַעַת כִּיצַד

מִלְפָּפֹן גָּדוֹל שֵׁם אֲכַלְתִּי.
 מֵאוֹתָם הַכְּבוֹשִׁים הַשְּׁמוּרִים בְּתוֹךְ כָּד –
 אֲנִי לֹא לִקְחָתִי! הוּא קִפֵּץ אֶל הַיָּד –
 וְאֲכַלְתִּי.
 אַחֵר כֵּן נִשְׁבְּרָה כּוֹסִית שֶׁל יַיִן –
 כָּל כֵּן נִבְהַלְתִּי!
 וְאוֹלֵי הָיוּ שֵׁם שְׂתִים?
 אֵינְנִי יוֹדַעַת –
 מֵהֵר, מֵהֵר, עַל בְּחוֹנוֹת רַגְלִי
 בְּרַחְתִּי – וְדִי.
 אַחֵר כֵּן קִרְאתִי בְּסֶפֶר מַלִּים רַבּוֹת,
 אַחֵר כֵּן הִשְׁכַּבְתִּי לִישׁוֹן אֶת כָּל הַבָּבוֹת,
 אַחֵר כֵּן הִיִּיתִי בֵּת-מֶלֶךְ,
 וְתַעֲיִיתִי בְּדֶרֶךְ,
 בָּאֵי-הַקֶּסֶמִּים,
 בִּנְעֹר-אֵימִים...
 וְטַפְסָתִי מֵהֵר עַל הָעֵץ הַגְּבוֹה,
 כִּי לְמַטָּה אָרְבוּ זְאֵבִים –
 רָעֵבִים!
 פָּצוּ אֶת הַלֵּעַ!
 וְאֲנִי יוֹשֶׁבֶת לְמַעְלָה בְּשִׁקְטִי,
 וְצוֹחֶקֶת!
 וְלֹא כְּלוּם.
 כִּי מֶלֶךְ אַחַת אֲנִי יוֹדַעַת –
 הַמֶּלֶךְ הָהִיא שֶׁל הַטְּבַעַת –
 הַטְּבַעַת שֶׁנָּתַנּוּ לִי שְׁלֹשֶׁת הַגִּמְדִּים –
 הַיְּדִידִים –
 לְחַשְׁתִּי – –
 וּמִיָּד בָּא הַיָּרֵחַ עִם שְׁנֵי כּוֹכָבִים,
 וּמִיָּד גָּרְשׁוּ אֶת כָּל הַזְּאֵבִים.
 וְעוֹד מֶלֶךְ אַחַת אֶמְרָתִי,
 וְעַד שְׁלֹשׁ סִפְרֵתִי –
 וּלְפָנַי מְרַכְּבָה!
 וְהַמְרַכְּבָה כָּלָה

זְכוּכִית צְלוּלָה,
וּבְמֶרְכָּבָה הוֹשִׁיבוֹנִי,
וְהַבִּיתָה הִבִּיאֹנִי!

וְהַבִּית רִיק.
אֵין אִישׁ בָּא,
אֵין אִישׁ צוֹחֵק.
אֵין אִישׁ גּוֹעֵר בִּי!
אֵין אִישׁ אוֹמֵר לִי:
זֶה אָסוּר, וְזֶה אָסוּר...

יָרַח, יָרַח, סֵפֶר לִי סֵפֹר!
וְעַל מָה לְסַפֵּר אִם לֹא תִדַּע,
סֵפֶר לִי סֵפֹר עַל יְלָדָה בּוֹדֶדָה...

דְּנִי גִיבּוֹר - מְרִים יֶלֶן שֵׁטְקֵלִיס מִתּוֹךְ הַסֵּפֶר: "יֵשׁ לִי סוּד"

אִמָּא אִמְרָה לִי: דְּנִי,
יְלָדִי הוּא גִבּוֹר וְנָבוֹן.
יְלָדִי לֹא יִבְכֶּה אֶף פֶּעַם
כִּפְתִּי קֶטָן.

אֵינְנִי בּוֹכָה אֶף פֶּעַם.
אֵינְנִי תִינּוֹק בִּכְנָן.
זֶה רַק הַדְּמָעוֹת, הַדְּמָעוֹת
הֵן בּוֹכוֹת בְּעֶצְמָן.

פָּרַח נָתַתִּי לְנוֹרִית,
קֶטָן וְיָפָה וְכָחַל.
תַּפּוּחַ נָתַתִּי לְנוֹרִית,
נָתַתִּי הַכֹּל.

נוֹרִית אָכְלָה הַתַּפּוּחַ,
הַפָּרַח זָרְקָה בְּחֹצֵר
הָלָכָה לָהּ לְשֹׁחַק עִם יֶלֶד -
עִם יֶלֶד אַחֵר.

אֵינְנִי בּוֹכָה אֶף פֶּעַם,
גִּבּוֹר אֲנִי, לֹא בִכְנָן!
אֲדָּ לָמָּה זֶה, אִמָּא, לָמָּה
בּוֹכוֹת הַדְּמָעוֹת בְּעֶצְמָן?

ח ב ר ו ת / מרים ילן שטקליס מתוך הספר: "יש לי סוד"

אמרתי לה: ריבה'לי, בואי אלי.
 אמרה: לא.
 אמרתי: נשב על יד הארון, בארץ-אולי.
 אמרה: לא.
 אמרתי: עומד שם כסא, כלו על שלוש,
 ואספר לך סיפור על בן-מלך והוא פרעוש.
 אמרה: לא.
 ואספר לך סיפור על בת-מלכה והיא צב בביצה!
 אמרה: לא ולא ולא ואינני רוצה!
 מירה-קפירה לכי לישון!
 והושיטה לשון...
 ככה וככה השיבה לי
 החברה שלי ריבה'לי.
 אמרתי לצביה: ואת?
 אמרה: אין דבר, לי אין דבר לי לא איכפת.
 ואמא שלך עוגה תתן לי?
 אמרתי: עוגה אין לי,
 אמרה: אז לא! לא ולא ולא ואינני רוצה!
 מירה-קפירה, לכי לישון -
 והושיטה לשון.
 מירה קפירה-קפידרירה...
 ככה וככה הציקה לי
 החברה שלי צביקה'לי.
 הלכתי לאמא. אמרתי:
 אספר לך סיפור ועוד לא סיפרתי?
 אמרה: כמובן.
 מעשה בשני חתולים וביתם על ארובה?
 אמרה: אדרבה ואדרבה!
 ואם שיר לך אשירה -
 לא תאמרי - מירה-קפירה?
 אמרה: לא! לא ולא ולא!
 כי אומר מירילי,
 שירי-לי מירי-לי,
 שירי בתי,
 ילדתי-חמודתי!
 ככה וככה הנעימה לי
 החברה שלי, אמא'לי...

שתים עשרה/ מרים ילן שטקליס, מתוך הספר: יש לי סוד

שתים-עשרה

הדבר התחיל כך.

בערב, כשגמרנו את שתיית הקקאו אמרה חנה פתאום: מחר אקח אתכם ללונה פארק. כך היא אמרה, חנה. לפתע-פתאום, כשלא בקשנו ממנה. אנחנו יושבים עוד ליד השולחן, אבא ואמא אינם, ופתאום אומרת חנה: מחר אקח אתכם. כל כך שמחתי עד ששתקתי. כאילו נכנס משהו מן השמחה אל הגרון - עומד שם ולא נותן לי לדבר. מנולי קפץ מן הכסא, התחיל רץ אנה ואנה, וקופץ על רגל אחת. אבל רק ילדים קטנים כמוהו קופצים על רגל מרוב שמחה, תינוקות של גן ילדים. ילדים גדולים ההולכים אל בית הספר לא עושים כך, כמובן.

מנולי חדל מלקפוץ ושאל: - מה זה?

- כלום שכחת? - אמרתי. - בשנה שעברה היינו שם. זה נפלא - אמרתי. - טוב יותר מיום הולדת. - נכון. - אמר.

- זוכר אתה, מנולי? נדנדות וסחרחרות, ומיני מינים של סוכריות. אתה זוכר? נקניקיות ומוסיקה, ויורים הרבה, וכל כך הרבה אנשים, כל כך הרבה!

- נכון - אמר מנולי והמשיך בקפיצותיו.

אחר כך במיטה, שאלתי בחושך: - מנולי, אתה ישן?

אמר: - לא.

- על מה אתה חושב?

אמר: איפה אמא?

- הלוא אמא הלכה אל הדודה רחל, הלוא אמרה לך. הדודה רחל יש לה עכשיו ילדה חדשה, תינוקת כזאת, הלוא יודע אתה. ואמא אמרה לך.

- כן - אמר. יודע אני. אבל איפה אמא?

- מנולי, - אמרתי, - אני חושבת על הלונה פארק. מחר נסע ללונה פארק.

- כן, - אמר, - גם אמא?

- לא, - אמרתי, - רק חנה.

- אני לא רוצה לונה-פארק! אני שונא לונה-פארק. אני רוצה אמא. אמא שלי, - הוסיף, - אמא שלי. אני לא אוהבת את מנולי כשהוא אומר אמא שלי. מדוע אמא שלי? כל העולם יודע יפה, כי אמא - גם אמא שלי אבי, וגם אמא של שמואל. מנולי יודע זאת.

למה יאמר תמיד "שלי"? רציתי לכעוס מאוד, אך פתאום ראיתי בחושך כמה הוא קטן במיטתו הגדולה, ונזכרתי בקולה של אמא כשהיא מביטה אל תוך עיני ואומרת: את הילדה הגדולה שלי! לא עניתי לו דבר. באמת, אף מלה אחת קטנה לא אמרתי לו, למנולי. שתקנו. גם אני רצית לבכות. אבל לא בכיתי. מפני שאני גדולה. חשבתי: לונה-פארק, מחר חנה תקח אותנו, מחר. אחר כך ישנתי מהר, וכשפקחתי עיני, היה אור בחדר, הרבה שמש, ואני חשבתי: היום נלך ללונה-פארק, ללונה-פארק.

קווי השמש היו בחדר, ערמות גדולות של אור לבן וחזק, ובחדר חם וטוב ושמש. יום ארוך מאוד היה זה. אחרי הצהריים עמדה חנה במטבח ושטפה את כלים ואנחנו עזרנו לה. מנולי שבר כוס אחת קטנה ואני לא שברתי דבר.

לבסוף הכל היה מוכן. אמא נתנה בידי עשר פרוטות ונשקה אותנו ואמרה: - שמעו בקול חנה, על תתנדנדו יותר מדי.

הנה יוצאים את הבית, הבה עולים על האוטובוס, הנה נוסעים! את המטבע אני מחזיקה היטב, שלא יישמט מכפי. זהו הכסף שלי, מה אעשה בו? האוטובוס אץ על פני הרחובות ואני מחזיקה את המטבע. סוף סוף הגענו. ברגע הראשון נבהלתי קצת. כל כך הרבה אנשים היו שם. מאין באו כל כך הרבה אנשים?

מיד רצנו אל הנדנדות. הכל כאשתקד. הכל מקושט סרטים צבעוניים ארוכים העפים באויר, פעמונים קטנים מצלצלים צלצול עליז, קולות מוסיקה, והכל צוחקים כשהנדנדה עולה ויורדת, עולה ויורדת.

הרבה ילדים היו שם, וגם הרבה גדולים. אינני פוחדת, עפה אני באויר מעלה. מעלה, וטוב לי כל כך, ושמחה אני כל כך.

והסחרחרות! רוכבת את על גב סוס, או פיל, או גמל, או יושבת בסירה או באוטו, והכל מתנועע, מתנדנד מסתובב - הסוסים, הפילים והגמלים, הסחרחרת עצמה מסתובבת ומסתובבת חיש מהר, מהר. מהר, ועוד יותר, ועוד יותר! את יושבת באוכף, מחזיקה ברעמת הסוס, את עפה באויר, והרוח מכה בלחיך! וטוב כל כך! ושמח כל כך!

דברים רבים ראינו שם. בביתן אחד הייתה אישה ירוקה בשמלה קצרה מאוד, וידיה ורגליה אדומות. על ליבה טבלה לבנה עם עיגולים צבעוניים, ובאמצע הטבלה עיגול שחור. אנשים עמדו במרחק מה על יד מעקה, וקלעו אליה בכדורים מרובים ארוכים. על פי רוב לא פגעו בה, אבל היו גם בני-מזל וכדורם פגע ישר בעיגול השחור וחדר אל

ליבה, והאישה נענעה בידיה וברגליה, נשמעה פתאום מוסיקה, והאנשים צחקו מרוב שמחה וטפחו לו לבר-מזל על כתפו. והוא התגאה מאוד.

בעד זה משלמים חמש פרוטות. האישה הזאת איננה אישה באמת, היא מצוירת על קרש, הלכתי מסביב והסתכלתי בה: אין בה ולא כלום, סתם עץ. ואני לא אוהבת את האנשים היורים בה. טיילנו הרבה בין האוהלים. על אוהל אחד הייתה מצוירת אישה כזאת: על שולחן קטן עגול, בעל שלוש רגליים, מותקן חצי גוף עם ראש אישה בעלת תסרוקת גבוהה. לא בטן, לא רגליים - לא מעל השולחן ולא מתחת. האיש שעמד בפתח האוהל עשה תנועות בידיים וקרא: היכנסו! היווכחו! אישה בלא גוף! בואו וראו!

אך אני מחזיקה את המטבע שלי ואיני רוצה לראות את האישה בלא גוף. ובפתח האוהל ממול עמד איש אחר. גם הוא עשה תנועות וקרא: בואו וראו! הנחש הקדמוני! מי רוצה לראות את הנחש הקדמוני?

הנחש אף הוא מצויר על בד האוהל, ראשו מצד הפתח מכאן וזנבו מצד הפתח מכאן, וגופו סובב את כל האוהל כלו. אני לא יודעת

איזה מין זה, הנחש הקדמוני? אם זהו שהיה פעם בגן עדן, וה' גרש אותו משם, איך הגיע ללונה-פארק?

לבסוף עייפנו מן הרעש, מן האנשים, מן המוסיקה, מן ההליכה. ופה בא הדבר שעליו אני חושבת. מהלכת אני ומחזיקה המטבע בידי. מה לעשות בו? נולי כבר קנה לו חצוצרה קטנה. ואני? אולי לראות את הנחש הקדמוני? אולי לקנות מתנה לאמא ולאבא? מנולי עם חנה התקדמו ואני נתעכבתי מעט. שרוכי נעלי ניתקו ונתכופפתי כדי לקשרם היטב.

מרימה אני את עיני, והנה בובה. יושבת הבובה על איצטבה, בין שאר הפרסים של מטיל הקוביות. בשנה שעברה זכה שמואל בעיפרון גדול. נותנים לו לבעל הביתן עשר פרוטות והוא מרשה לך לנסות את מזלך ולהטיל את הקוביות שלו. כל צד שבקוביה מסומן במספר, מאחת עד שש. מניחים את שתי הקוביות בגביע קטן, מבעבעים, טורפים היטב ומפילים את הקוביות. עד תשע אין זוכים בשום דבר. מי שזכה

בשתיים עשרה, זכה בפרס הראשון.

והפרסים מוצגים על איצטבות לעיני כל. רואים אותם מרחוק, כי הביתן פתוח משלושת צדדיו. הבובה יושבת על איצטבה עליונה בין הפרסים הראשונים. היו לה שתי צמות ארוכות ושמלת מלח. לא הייתה זאת בובה גדולה, לא היה בה דבר מיוחד... אך לא יכלתי לגרוע עין ממנה. זאת הייתה הבובה שרציתי בה מאז ומתמיד.

התקרבותי מעט והנה איש עומד בביתן. זהו מטיל הקוביות. והאיש קורץ עין, מחייך וקורא לי בקול מתוק: גברת קטנה, אל-נא תעמדי מרחוק, קירבי נא. הראית את הפרסים שלי?

אני מתקרבת והאיש מדבר. האיש גדול ושמן, כלו שמן, בעל לחיים אדומות ושפם שחור, שני קצות השפם ארוכים ומסולסלים היטב, והם מסתמרים ועולים ופונים כלפי מעלה. צחקתי מעט והתקרבותי יותר. וכל הזמן מביטה אני אל הבובה ומרגישה במטבע שבידי.

בואי-בואי-נא, - אומר האיש, - הסתכלי בפרסים שלי. זה לא עולה בכסף. הנה שעון מעורר מצוין. הנה קופסת סבון, סבון נפלא, הנה מי קולון. איזה ריח! הבה חצי תריסר צלחות, ובובה, הרוצה את בובה? גשי הנה גברת קטנה, כסף יש לך?

פתחתי את כפי, והוא לקח את המטבע.

- מצוין, - אמר האיש, - הרי יש לך עשר פרוטות, מצוין! עתה נסי את מזלך. טרפי היטב!

הקוביות קשקשו בתוך הגביע, ואני טרפתי וטרפתי.

- עכשו הפילי!

הקוביות נפלו על הטס שבאמצע השולחן. שש על אחת, שש! וגם על השניה, גם על השניה שש! שש ועוד שש הרי הן שתיים-עשרה! הפרס הראשון, הבובה, הבובה שלי! צחקתי בקול וקראתי אל האיש: - הבט-נא, הבט-נא, זכיתי בשתיים-עשרה, באמת, בשתיים-עשרה הבט-נא!

האיש לא ענה. הסתכלתי בו, והיה זה כאילו איש אחר. עיניים קטנות, קרות ורעות הביטו אלי מתוך פנים זועפות. הוא שתק, וקצות שפמו הזדקפו עוד יותר.

- הבט-נא, - אמרתי, ולבי נפל, - זכיתי בשתיים-עשרה.

- ובכן, מה?

- שתיים-עשרה, - אמרתי, - הפרס...

- אין פה שום שתיים-עשרה.

- שתיים-עשרה... הבובה...

- אין פה שום בובות. לך מפה.

- אבל בבקשה...

- אני אומר לך, ילדה, לך מפה. אסור פה לעמוד. - הוא כעס וקרא בקול: לך, ילדה! נבהלתי מאד, לא יכלתי לזוז מן המקום. כאילו תקועה במסמרים עמדתי לפניו, לא יכלתי להבין: הלא רואה הוא כי זכיתי בשתיים-עשרה. שש ועוד שש, כל קוביה ושש עליה. הפרס הראשון, המול הגדול. למה גוער הוא בי? למה מגרש אותי? אינני מבינה...

היכן חנה? אפילו מנולי איננו. אני לבדי, בכל העולם כלו לבדי אני מול האיש הגדול, השמן, הרע הזה. והוא גוער בי: לך מפה, ילדה רעה! ברחתי ממנו. לא ידעתי לאן לפנות. איה חנה עם מנולי? חיפשתי אותם בין האנשים, רצתי אנה ואנה. חנה, אייך? חנה! אך חנה איננה, ואמא איננה ואבא איננו. לבדי אני בין כל האנשים הזרים האלה, לבדי ביער זה של אנשים, לבסוף מצאתי אותם, ואולי הם מצאו אותי. כי גם הם חפשו אותי הרבה, ורצו וקראו לי. לא סיפרתי להם דבר.

ואחר כך, בבית, אפילו לאמא לא סיפרתי. בלילה, בחושך, על מיטתי, בכיתי הרבה. לא יכלתי להבין. איך אפשר? והרי הוא ידע הכול כמוני. איכה עשה זאת? איכה?

אך בלילה-בלילה... פתאום... נפתחת הדלת ובפתח עומדת ילדה קטנה, ילדה קטנה ושתי צמות ארוכות לה ושמלת מלח. לא ילדה זאת, זאת בובה, הבובה! הבובה שלי! בובה נעמי, קראתי לקראתה, את בובה נעמי?

- כן - חייכה הבובה, - אבי בובה נעמי, ואני באתי אלייך.

- בואי אלי, בובה נעמי, בואי מהר!

ובובה נעמי חייכה לקראתי ובאה אלי, וישבה על מיטתי ולחשה באוזני:

- הנה באתי אלייך, - אל-בא תבכי, אל תתעצבי! ואני תמיד אבוא אלייך, בכל לילה אבוא ובשחק שתינו - את תהיי אמא, ואבי ילדתך. אל-נא תבכי אמא, אל-נא תבכי עוד!

והיא לחשה באוזני: אמא טובה, אמא בחמדת, - ושתי ידיה הקטנות לטפו את פני, ואבי שמחתי בה! כל כך שמחתי בה. בובה נעמי שלי! בובה נעמי

תקציר הסיור שתיים עשרה

הסיפור פותח בערב אחד בו שמרה חנה על שמואל-מנולי ועל הדוברת, ילדה בבית הספר. חנה אמרה מבלי שיבקשו שתיקח אותם ללונה פארק ביום המחרת. הילדה שתקה ומנולי קפץ משמחה ורץ.

מנולי הפסיק לקפוץ ושאל מזה והילדה הסבירה לו, כי הניחה ששכח. כשהלכו לישון הילדה שאלה אם מנולי ישן והוא ענה שלא. כששאלה על מה חושב, הוא ענה בשאלה "איפה אמא?" הילדה הזכירה לו שהאם אצל הדודה רחל שילדה תינוקת. הוא ענה שהוא יודע אבל איפה אמא. הילדה התעלמה מהשאלה ואמרה שהיא חושבת על זה שמחר יסעו ללונה פארק. מנולי שאל אם גם האם תבוא והילדה ענתה שלא. מנולי אמר שהוא לא רוצה לונה פארק, הוא אמר שהוא שונא לונה פארק והוא רוצה את אמא שלו. הילדה תמיד כועסת שמנולי אומר אמא שלו, אבל היא לא כעסה עליו באותו רגע כי ראתה שהוא כה קטן במיטתו הגדולה והיא גם נזכרה באמה שתמיד אומרת לה "את הילדה הגדולה שלי". הילדה רצתה לבכות אך לא בכתה והיא חשבה על הלונה פארק.

בבוקר הם עשו הכנות- כלים, סדר ועוד. האם נתנה לילדה מטבע לפני שיצאה. הם נסעו ללונה פארק- מנולי, הילדה וחנה, הם נהנו מאוד. במהלך השהות הם שיחקו במשחקים השונים ועלו על מתקנים מגוונים ונהנו. הילדה חשבה איפה תבזבז את המטבע שקיבלה, היא לא אהבה לראות שיורים באישה מעץ והיא גם לא רצתה לראות את ההצגה של אישה ללא גוף או הנחש הקדמוני. היא ראתה בובה שלבושה כמלחית והיא רצתה אותה. האיש בדוכן הטלת הקוביות קרא לה בשמחה, והיא הטילה את הקוביות בריכוז גבוה ובתקווה שיצא לה מספרים גבוהים. בינתיים נעלמו חנה ומנולי. הילדה זכתה ב12, הפרס הראשון, היא שמחה וציפתה לבובה. האיש נהיה פתאום רע וכעס עליה ואמר שאסור לה לעמוד שם. היא חיפשה את חנה ומנולי והם חיפשו אותה ומצאו אותה. היא לא סיפרה על המקרה לאף אחד. בלילה היא בכתה הרבה ולא הבינה איך האיש הזה עשה כך. בלילה בלילה נפתחה הדלת ובפתח עמדה הבובה, הבובה נעמי. היא ניגשה לילדה, חייכה ולחשה באוזנה שהיא באה ושהיא לא תבכה ולא תהיה עצובה. היא אמרה לה שתמיד תבוא, בכל לילה והן שיחקו יחד. הילדה שמחה מאוד.

5. **קדיה מולודובסקי** – מתוך הספר: "פתחו את השער", השירים: פתחו את השער, הילדה איילת; גלגוליו של מעיל; מעשה בחבית.

קדיה מולודובסקי 1894 - 1975

הייתה משוררת וסופרת יידישית.

מולודובסקי נולדה בקרטוז-ברזה שבצפון פולין (כיום בבלארוס). למדה גננות עברית אצל יחיאל הלפרין בוורשה, עברה לאודסה, שם פרסמה את שיריה הראשונים ועבדה עם ילדים יהודים, ניצולי הפרעות בקי"ב. לאחר מלחמת העולם הראשונה שבה לוורשה ולימדה בבתי ספר יהודיים. ב-1935 עברה לניו יורק, שם חייתה עד מותה (למעט תקופה קצרה בישראל בין השנים 1950–1952).

על שמה קרויים רחובות במספר יישובים בארץ, ובהם פתח תקווה, זכרון יעקב ובית שמש.

פתחו את השער/קדיה מולודובסקי מתוך הספר: "פתחו את השער"

פתחו את השער, פתחוהו קחב,
עבֹר תַעֲבֹר פֹּה שְׂשֶׁרֶת זָהב:
אָבָא
וְאִמָּא ,
וְאָח
וְאָחוֹת
וְחֶתֶן וְכֵלָה
בְּמִרְכָּבַת קָלָה.

פתחו את השער, פתחוהו קחב,
עבֹר תַעֲבֹר פֹּה שְׂשֶׁרֶת זָהב:
סָבָא
וְסִבָּתָא ,
וְדוֹד
וְדוֹדָה
וְנִכְדִים וְנִינִים
בְּמִרְכָּבַת פְּנִינִים.

פִּתְחוּ אֶת הַשַּׁעַר, פִּתְחוּהוּ רָחֵב,
עָבוֹר תַּעֲבֹר פֶּה שְׂרָשֶׁרֶת זָהָב:
אָגַס
וְתַפּוּחַ,
וְדָבַשׁ לִקְנוֹחַ,
וְרִקְיָה צְהַבֶּהָב
עַל צִלְחַת זָהָב.

הילדה איילת/קדיה מולודובסקי

בוורשה, בפרור נידח, ביצה, חצר ובית שח. שם דרה הילדה אילת ויש לה שמשיה כחלחלת. האב נפח שחור מפיח, האם ידיה לא תניח. הגג רעוע וגוהן ומתחתיו ציפור בקן. לבית ארובת עשן. מיטה בבית ושולחן. וצלחות, סירים ומים לכביסה וגם תינוק בעריסה. והילדה אילת עם שמשיה כחלחלת. כבר בחורה בת שש עם תלתלים כאש. ובחוץ אור לרוב והחול צהוב. ללוש עוגות בחול יוצאת היא. לכל החברות קוראת היא. קוראה האם לבת בקול ענות, מצלצלים החלונות. וגם האב שחור מפיח, בקורנסו מטיח: הביתה חיש! צריך שיר ערש לזמר לאח, צריך לשטוף סירים וכלי מטבח, צריך לשאוב דלי מים, צריך לתלות כותנת וגרביים, ובולבוסים צריך לקלוף, והרצפה לשטוף, לקרוא מעט בטעם, לכתוב מעט בטעם, זכרי, כי מן הבית אגרשך הפעם! יוצאת איילת להביא דלי מים, לתלות כותנת וגרביים. רואה היא: אווזים הולכים. מרת אווזת מהלכת, שורה של אפרוחים נמשכת, כנפיים – לובן צח, רגלים – אודם עז, וגם הפתי האווז. פותחת לה איילת שמשיה כחלחלת, ובית לה וגג ואווזים לה למשחק. רוצה איילת עם האווזים לנדוד, עד שהיום יחשיך מאוד מאוד. הביתה חיש! היום לא חג! יש לבשל את המרק, צריך קסמים עוד לבקע, צריך את התינוק לנענע, וקטניות צריך לברור, וחיתולים צריך לצרור, וקצת לקרוא בטעם, וקצת לכתוב בטעם, זכרי, כי מן הבית אגרשך הפעם! הולכת איילת עצים לבקע, את התינוק לנענע. רואה היא ציפורים עפות. סדרו שורה כמו רכבת במרום, ועליהן – גבוה – אווירון. ציפורים קטנטנות, כנפיהן לבנות, וענן על הכול כעשן כחול. פותחת לה איילת שמשיה כחלחלת ובית לה וגג וציפורים לה למשחק. רוצה איילת עם הציפורים לנדוד, עד שהיום יחשיך מאוד מאוד. קוראה האם לבת בקול ענות, מצלצלים החלונות. וגם האב שחור מפיח, בקורנסו מטיח: הביתה חיש! חוטים צריך עוד להשחיל וטלאי צריך עוד להטיל, וקישורים צריך לקשור, וכפתורים צריך לתפור, וקצת לקרוא בטעם, וקצת לכתוב בטעם, זכרי, כי מן הבית אגרשך הפעם! הולכת איילת קשורים לקשור, כפתורים לתפור. פתאום פוצחים הכפתורים בשיר ומתפזרים על פני העיר. וכל כפתור הוא כבר גלגל וגלגלים עפים במעגל. אחד ברחוב ביעף דוהר. ארגז מוביל הוא חיש מהר. שני גלגלים יריצו אופניים, שלושה נושאים חבית של מים. וארבעה מתוך הבהלה, רתמו עצמם בעגלה. פותחת לה איילת שמשיה כחלחלת ובית לה וגג וגלגלים לה למשחק. רוצה איילת ככה לעמוד עד שהיום יחשיך מאוד מאוד, קוראה האם לבת בקול ענות, מצלצלים החלונות. וגם האב שחור מפיח, בקורנסו מטיח. אבל איילת לא רוצה לשמוע, לא רוצה לשאת מפה רגליה, והגלגלים מצלצלים, קוראים בשמה משתחוים אליה. את כל הגלגלים רותמת אז איילת, עושה מהם רכבת מתפתלת. ובקול שורקת הרכבת, ואילת הוי נוסעת למרחקים, למרחקים אל ארץ לא נודעת.

- העלילה הילדה אילת מתוך הספר: "פתחו את השער" (תקציר)

ולפני הכל – העלילה: הילדה אילת, "בחורה בת שש עם תלתלים כאש", בת להורים קשי-יום, משתוקקת לשחק עם חברותיה בחול, ללוש עוגות (מתוקות) ודמיוניות במקום לקלף בולבוסים. לפני שהחברות מספיקות להגיע היא נקראת הביתה, לבצע שורה ארוכה של מטלות. כשהיא יוצאת לתלות כביסה היא נתקלת בלהקה קטנה של אווזים ומשתוקקת לנדוד בחברתם עד שהיום יחשיך מאד, אבל שוב היא מוזעקת הביתה, שם מחכה לה סדרה נוספת של מטלות. קצת אחר כך, כשהיא יוצאת לבקע עצים, היא משתוקקת להצטרף אל הציפורים ולנדוד איתן בשמיים עד בוא החשיכה, ושוב היא נתלשת באיומים אל סדרה שלישית של מטלות. ואז, בזמן שהיא תופרת כפתורים, נשבר משהו במציאות. הכפתורים פוצחים בשיר והופכים לגלגלים שמתפזרים על פני העיר. והפעם ההורים לא מצליחים להבקיע את הקסם. איילת מסרבת לשמוע: "הגלגלים מצלצלים, קוראים בשמה, משתחוים אליה". (בקטע הזה יש משהו מן המשחק אבל גם מן המיסטיקה. לי אישית הוא הזכיר את חזון יחזקאל עם הגלגל בתוך גלגל בתוך גלגל וחלום השמש [גלגל החמה] והירח והכוכבים המשתחוים.) הילדה איילת על כל פנים, רותמת את הגלגלים לרכבת ונוסעת "למרחקים למרחקים אל ארץ לא נודעת."

גלגוליו של מעיל / קדיה מולודובסקי מתוך הספר: "פתחו את השער"

החזיט עוֹסֵק בְּחִיט
וְיִלְדִים לוֹ מְלֹא הַבֵּית.
חֵיל רֵב, בְּרוּךְ הַשֵּׁם,
וְתִינוּק בְּחִיק הָאֵם.

כָּאֵן הַמַּעֲשֶׂה נִפְתָּח-
לֹא בְּגִדֵי לֶבֶן וְצַח.
מַעֲשֶׂה בְּמַעִיל שֶׁל חֶרֶף
בַּעַל סֶדֶק צָר מַעֲרָף.

הוּא, תִּפְרוּ מַעִיל שֶׁל חֶרֶף
בַּעַל סֶדֶק צָר מַעֲרָף,
לִבְחוּר גְּדֻלָּהּ גּוֹץ.
שִׁיחָהּ לוֹ חֵם בְּחוּץ.

רָץ גְּדֻלָּהּ בּוֹ שְׁנֵתִים
וְהַמַּעִיל- זֶהב פְּרָנִים!
עוֹד שְׁנָה- הַמַּעִיל כְּאִילוֹ
עוֹד יוֹתֵר יָפָה אֲפִילוֹ.

אֵךְ גְּדֵל גְּדֻלָּהּ קֶטָן,
וְהַמַּעִיל לוֹחֵץ בְּמִתָּן.

קֵם יָרִיד בְּבֵית! מַה פֶּה?
אֵיזוֹ מִין צָרָה צְרוּרָה פֶּה?
קֶצֶת גְּדֵל גְּדֻלָּהּ קֶטָן,
וְהַמַּעִיל לוֹחֵץ בְּמִתָּן!

מַה עוֹשִׂים? חֶסֶל! אֵין עֲזָר!
רָץ בְּמַעִיל שְׁמִרָהּ לִיזָר.

רָץ בּוֹ לִיזְרָקָה שְׁנֵתִים,
וְהַמַּעִיל- זֶהב פְּרָנִים!
עוֹד שְׁנָה- הַמַּעִיל כְּאִילוֹ
עוֹד יוֹתֵר יָפָה אֲפִילוֹ.

פַּעַם הוּא הָרִים יָדָיו-
נִתְּפָקְעוּ הַשְּׂרוּלִים!
קֵם יָרִיד בְּבֵית! מַה פֶּה?
אֵיזוֹ מִין צָרָה צְרוּרָה פֶּה?
לִיזְרָקָה הָרִים יָדָיו
וְהַקֵּץ לַשְּׂרוּלִים!

מַה עוֹשִׂים? נוֹ, מִילָא, מִילָא,
שְׁבַמַּעִיל תִּרְוֹץ כְּבֵר בִּילָה.

בילה רצה בו שנתיים,
וְהַמְעִיל- זֶהב פְּרָנִים!
עוֹד שָׁנָה- הַמְעִיל כְּאִילוֹ
עוֹד יוֹתֵר יָפָה אֶפִּילוֹ.

פַּעַם בִּילָה מִתְכַּוֶּפֶת..
הַבְּטָנָה, הוּי, מִתְעוֹפֶפֶת!
קֶם יָרִיד בְּבִית! מָה פֶּה?
אֵיזוֹ מִין צָרָה צְרוּרָה פֶּה?!
בִּילָה רָגַע מִתְכַּוֶּפֶת..
הַבְּטָנָה כִּבְר מִתְעוֹפֶפֶת!

וּפּוֹסְקֵת הַחֲבֵרִיָּה:
שְׁבַמְעִיל תְּרוֹץ כְּבֵר חִיָּה.
רְצָה חִיָּה בּוֹ שְׁנֵתִים,
וְהַמְעִיל- זֶהב פְּרָנִים!
עוֹד שָׁנָה- הַמְעִיל כְּאִילוֹ
עוֹד יוֹתֵר יָפָה אֶפִּילוֹ.
וּפִתְאוּם אֵימָה וּפְחָד!
חִיָּה בָאָה מִתִּיפְחָת,
בְּדַמְעוֹת עַל הַרִיסִים –
הִיא אֵיבְדָה אֶת הַכִּיסִים!
רוֹעֲמִים כּוֹלֵם כִּרְעָם:
חִיָּה תִתְבַּיֵּשׁ הַפַּעַם!
מָה זֶה? אֵיךְ זֶה כֵּךְ עוֹשִׂים?
אֵיךְ זֶה מֵאֲבָדִים כִּיסִים?
אֶת הַמְעִיל בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ
אִז לִבִּשׁ יַחִיָּאל פֶּרֶץ.

פֶּרֶץ, פֶּרֶץ, זֶהוּ לֶץ!
מִטְפָּס מַעֵץ עַל עֵץ,
מַחֲלָל בַּחֲלִילִים
לְכַלְבִּים וְחַתּוּלִים,
וּמִרְגִּיז אֶת הַבְּרִיּוֹת
וּמִקְבֵּל מַכּוֹת טְרִיּוֹת,
מִלֵּל, שׁוֹרֵק, נוֹבֵחַ,
בְּקִיצוֹר – בַּחוֹר שִׁמְחָ.

נֹו וּבִכֵּן בְּדֶרֶךְ-אֶרֶץ
אֶת הַמְעִיל לִבִּשׁ לוֹ פֶּרֶץ.
וּבִאוֹתוֹ הַיּוֹם בִּשְׁתֵּים
הוּא תִלֵּשׁ אֶת הַשּׁוּלִים
וּבִשְׁעָה חֲמֵשׁ בְּעֶרֶךְ
חֹר גְּדוֹל נִקְבַּב בְּבֶרֶךְ.

וברגע האחרון
הביאו בלי צווארון
וסידר בו חור מול חור,
מפנים ומאחור!

מביטים כולם בפחד,
רועמים כולם ביחד:
איזה בגד לתפארת,
איזה מין מעיל-אדרת!

האזיני, ארץ ארץ
מה עשה בו זה השרץ!

פעם פרץ – לא טיפש –
בא ערום, ומעיל לא יש...

מביטים כולם בפחד,
רועמים כולם ביחד:
פרץ! תיש! סייח! כרכשתא!
אי המעיל אשר לבשת?

אז ענה להם הנער
בלשון חיה כתער:

צד ימין אני מסרתי
לחתול אשר זכרתי,
חלק שמאל אני שלחתי
לחתול אשר שכחתי.

והיתר – חור מול חור –
תקבלו לפי התור.

מעשה בחבית / קדיה מולדובסקי מתוך הספר "פתחו את השער"

בתוך חצרנו בקרן- זווית אל כותל הבית נשענת חבית, חבית בלי חישוק, ישנה, עקומה, אך תמיד היא מלאה זיו אורה של חמה.

בחצר הגדולה נפשות אין מספר. גרות בחצר משפחות תריסר. אנשים ונשים וזקנים וטף, סנדלר ונפח וחייט ובנותיו. אלמנה עמוסה תינוקות עשרת, וגם אני, המספרת. וסבל גבריאל ובנות לו שתיים השוכבות על הארץ (כי מיטה להם אין), והשכנים – כלום אכפת לשכנים הדבר?! – כינו את השתיים: "בנותיים מתפלשות בעפר".

ומבוקר עד ליל מהומה בחצר, וכל פה מחרף ומקלל וגוער. והיה כי יכעס הסנדלר על בניו וניער את זקנו והגביה פניו, והניף הרצועה וקפץ חיש-מהר ורדף אחריהם על פני כל החצר, עיניו – גחלים, ופניו – עווית, והנה, נמלטו הבנים ויושבים בחבית!

ועמד וצחק במלוא פיו הסנדלר: - אם בתוך החבית, אין עצה, ונגמר! והיה כי יכעס החייט על יוכבד בתו הקטנה וזרועו נטויה להרביץ לה מנה הגונה, וקפצה הילדה חיש מהר לחבית, וישבה לה בנחת, וכבש החייט כעסו וכרסם במבוכה את המחט.

רק פעם בפעם יעיף בה מבט ויאמר: - אם בתוך החבית? אין עצה, ונגמר! ורחל היא קטנה מכולם, אבל שכל לה מלוא הראש, הכגולם תשב להמתין עד יבואו אותה לענוש? כי תקרע שמלתה או תשבור צלחת – מיד לחבית היא בורחת. ובכלל, בחצר כל תינוק וכל ילד יודע: טוב לשבת בתוך החבית מלמפרע.

וליבם של הורים מתמלא חרדה ויגון: החבית – עסק ביש היא, החבית היא אסון, אי אפשר להרביץ לבנים, והיו להפקר. – לסלק את חבית- המקלט ושלא תעמוד בחצר! ואמר גבריאל הסבל: - אם תתנו לי שקלים עשרה, אסלקנה לכל הרוחות, וכולנו פטורים מצרה. אלא מה? בינתיים החלו לרדת גשמים, ויורדים בלילות ויורדים בימים, ובבית הסבל מטפטפת טיפה- טיפה דרך חור שבג ועל פני הרצפה, והגשם איננו פוסק, נפתחו ארובות השמים, והחור שבג מתרחב, וזורמים וזורמים המים. אז לקח גבריאל אותה החבית מפנית החצר, הכניסה לביתו ועמדה שם מלאה כמו באר.

ובנות גבריאל צוהלות משמחה ומנחת: ראו נא, באמצע הבית – מקלחת! והיה אז מושך בכתפיו הסבל גבריאל: - מציאה חדשה, הלוואי על שונאי ישראל! וכשקם גבריאל ותיקן את הגג, בקיסם בפטיש, במסמר מבורג, באו אליו השכנים וביקשו תחנונים: קיצורו של דבר – גם בבית החייט דולף המטר, וגג האלמנה מטפטף ונוטף וממש שיטפון במעון העגלון השוכן במרתף.

והנה לא הייתה עוד ברירה לכולם גם יחד אלא את זו החבית איש לביתו לקחת. נדדה החבית על- פי תור מדירה לדירה, וראו: אלמלא החבית, היה רע! ולכן גם כתום הגשמים החבית בחצר נשארה.

יום אחד ציווה גבריאל הסבל על בנותיו לברר אפונים, נמלטו הבנות לחבית כצמר שפנים. רץ גבריאל וקורא לבנותיו, וניגש ומביט: מה קרה? איזו דלת יפה לחבית כמו בבית חדש רב- קומה ויפה- תואר מצילה ותיבה לדואר. ולפתע פתאום – גם חלון העטור בצחורו של וילון, והפלא ופלא, והוד ותפארת: גם גג לחבית – כפה נהדרת! ועל הגג מטפח כנפיו, תרנגול, תרנגול- של- זהב. נדהם גבריאל ועמד כהמום, עיניו פקוחות, ופיו בלום. ותשלחנה בנות גבריאל רצים לילדי החצר, לאמור: "היאספו, ילדים, ובואו מהר! כי הייתה החבית לארמון, על גגו תרנגול- של- זהב עומד וקורא בגרון ומטפח כנפיו. ואם יש את ליבכם לבקש מתנה או שי, חישבו נא עליו עת יקרא השכוי – ודי! קיצורו של דבר, אל תתביישו ובואו כי הוצב פה ארמון- ילדים, אין בכל העולם כמוהו.

לא המתינו ילדי החצר עד יזמינו אותם פעמיים, רצו כולם חיש – מהר שמחים עד לב השמים, ואפילו תינוק שלמד אך אתמול להלך על רגליו מדדה וזוחל אל אותו תרנגול- של- זהב. ורצים חתולים וזוקפים הזנב, כי פשטה בעולם השמועה על שכוי- של- זהב.

ומסביב לחבית – ילדים ברוב עם מבקשים את אשר יעלה על ליבם האחד מבקש לו שולחן, השני – מיטה, זה רוצה חץ וקשת וסוס- של- עץ, וזה שוקולדה, וזה חביתה. רחל (היא קטנה מכולם, אבל שכל לה- מלוא הראש) מזמינה לה בבת אחת בובות שלוש! ומי יפלל ומי

ימלל, מי יאמר, מי יגיד, מה נעשה ביום ההוא מסביב לחבית! אך בנות גבריאלי נשארו בארמון עד עכשיו, ויושבות שם בראש, ממש ליד תרנגול- הזהב!

6. ע. הילל – הספר "דודי שמחה"; ומתוך הספר: "בולבול למה ככה" – השירים: מזבוב ועד פיל; למה לובשת הזברה פיז'מה; מעשה בחתוליים; יוסי ילד שלי מוצלח; דודי שמחה בייביסיטר.

ע. הילל -1926-1990

הלל עומר הידוע יותר בשמו הספרותי ע. הילל נולד בכ"ד באב תרפ"ו, 4 באוגוסט 1926 לאביו המוסיקאי בנימין עומר (חתולי) בקיבוץ משמר העמק. בתום לימודיו התנדב לפלמ"ח והשתתף במלחמת העצמאות. לאחר מכן נסע לצרפת ולמד אדריכלות נוף. בשובו היה גנן ראשי בירושלים ובתל אביב. בין השאר תכנן את גן צ'רלס קלור בתל אביב ואת גן הפסגה ביפו. שיריו וסיפוריו הראשונים נדפסו בעיתון "דבר לילדים" בשנת 1947. שיריו השובבים, עתירי הדמיון, ההומור ומשחקי הלשון, ראו אור בספרים שונים, ורבים מהם הולחנו בידי סאשה ארגוב. גיבורו הידוע ביותר הוא "הדוד שמחה", שהוא "מין דוד שמח שאינו משתבץ בחיים הרגילים, אבל הוא שנותן להם טעם", כלשונו. ע. הילל פרסם גם ספרי שירה למבוגרים וספר פרוזה אוטוביוגרפי. היה נשוי לציפורה ואב לשלוש בנות. הלל נפטר בשנת 1990 ונקבר בקיבוץ בו נולד.

הספר דודי שמחה/ע.הילל

אָנִי גֵר
בְּרִחוּב שְׁמֵחָר
חֶמֶשׁ.
בְּבֵית שְׁלֹנִי יֵשׁ
קוֹמוֹת שֵׁשׁ
וּמִרְתֵּף.
מִי בְּמִרְתֵּף גֵּר?
חַיִּים הַסֵּנְדֵּלָר.
וּמִי בְּקוֹמָה אֶלֶף?
אֶפְרַיִם הַסֵּפֶר.
וּבְקוֹמָה בֵּית?
דָּן הַנֶּגֶר

וּמִי בְּגִימָל?
הַרוֹפֵא.
וּבְדִלֶת?
מִשֶּׁה הָאוֹפֶה
וּמִי בְּהָא?
אָבָא, אִמָּא וְאָנִי
(אֲנַחְנוּ סֵתֶם שְׂכָנִים).
וּמִי בְּקוֹמָה שְׁשִׁית?
לַעֲתָה עֲתָה לֹא אֲגִיד!
מֶה עוֹשֶׂה הַסֵּנְדֵּלָר חַיִּים?
נַעֲלִים לַסֵּפֶר אֶפְרַיִם,
גַּם לְדָן הַנֶּגֶר
וְלָרוֹפֵא גַם,
אָבֵל לְמִשֶּׁה הָאוֹפֶה

מִגְפִּים!
וְלִי
סִנְדְּלִים עוֹשָׂה.

וּלְמִי עוֹד?
-לָעֵת עֲתָה זֶה סוּד.
וּמָה עוֹשָׂה אֶפְרַיִם הַסֹּפֵר?
-מְסַפֵּר אֶת חַיִּים הַסִּנְדֵּלָר
וְאֶת דֵּן הַנֶּגֶר
וְאֶת הָרוּפָא
וְאֶת מֹשֶׁה הָאוֹפֶה גַם.
וְאֶפְלוֹ אוֹתִי מְסַפֵּר פֶּעַם
בְּחוֹדָשִׁים
(נוֹרָא יָפָה!).

וְאֵת מִי עוֹד?
-לָעֵת עֲתָה זֶה סוּד.

וּמָה עוֹשָׂה דֵּן הַנֶּגֶר?
-שֶׁרֶפְרֵף לְחַיִּים הַסִּנְדֵּלָר
וְכֶסֶא
לְאֶפְרַיִם הַסֹּפֵר עוֹשָׂה.
וְשִׁלְחוֹן
לְמֹשֶׁה הָאוֹפֶה.
וְלִי נוֹתֵן קֶרֶשִׁים,
וְלַפְעָמִים גַּם מְסִמֵּר (לֹא יִשְׂרָאֵל).
וּלְמִי עוֹד?
-לָעֵת עֲתָה זֶה סוּד.

וּמָה עוֹשָׂה הָאוֹפֶה?
-לָחֶס לְחַיִּים הַסִּנְדֵּלָר אוֹפֶה,
וְלְאֶפְרַיִם הַסֹּפֵר גַּם,
וְלְדֵּן הַנֶּגֶר גַּם,
וְלְחֻמְנִיּוֹת לְרוּפָא,

וְלִי
(אִם אֲנִי מְבַקֵּשׁ יָפָה)
נוֹתֵן עוֹגָה
(וְכַמוֹכֵן שְׂאֲנִי אוֹמֵר "תּוֹדָה").
וּלְמִי עוֹד?
-לָעֵת עֲתָה זֶה סוּד.
וְאֲנִי מָה?

מֵתִקֵּן אֶת הַסִּנְדְּלִים אֲצֵל הַסִּנְדֵּלָר חַיִּים
(וְשׁוֹמֵעַ הַמּוֹן סְפוּרִים בִּינְתִּים).
וְאֲצֵל אֶפְרַיִם
מְסַתְפֵּר פֶּעַם בְּחוֹדָשִׁים
(הוּא מְסַפֵּר אוֹתִי נוֹרָא יָפָה).

ומדן הנגר
 מקבל קרשים
 ולפעמים גם מסמר (לא ישר!).
 ואומר לרופא: "א",
 ולמשה האופה: "תודה" (בעד העוגה).
 אבל החבר הכי-הכי טוב שלי,
 זה שלמעלה גר
 (סוף-סוף אגלה את הסוד)
 זה הדוד שמחה הזמר!
 באמת,
 כששמחה שר
 זה נהדר!
 מחיך במרתף
 חיים הסנדלר,
 ואפרים הספר
 מצפצף!
 ודן הנגר מפזם ומנסר,
 ואפלו הרופא את מצחו מישר!
 ומשה האופה לי נותן עוגה,
 (כמוכן שאני אומר "תודה"),
 וכל זה באמת נפלא ונהדר,
 כשהדוד שמחה שר!
 ממש כל הבית
 (ואני הכי!)
 מאשר!

ולא רק אנחנו:
 כלם,
 כל רחוב שמגר,
 שמחים
 כשהדוד שמחה שר!

דודי שמחה המבולבל ע. הלל

קצת לא נעים,
קצת לא נעים לי להודות,
שדודי
(שמחה הדוד)
קצת מבולבל
זה באמת, ככה די חבל

טוב,
למשל:
לארוחת הבוקר
הוא מורח סנדביץ'
מסנדל
בחמאה
בסנדל
אבל בתה הוא שם
שתי כפיות חרדל
אולם את הבשר
בוחש הוא בסוכר
כזה דוד מבולבל.....
או, למשל:
במקום אותי, לגן שולח
את הבקבוק ואת הסל,
ואותי – איתו לוקח
לעבודה ברחוב סקנדל.
אבל
פתאום אנחנו מגיעים ליפו, לנמל.
או למשל:
הולכים אנחנו סתם לים, (אם בכלל – מרשה אבי)
לוקחים גלגל
וענבים,
ומגיעים סוף סוף...
לרחוב סקנדל!
"הגענו!" אומר דודי, "נרד מן הגמל!"
"טוב", אני אומר, "תקנה לי ארטיק, אבל".
"בשמחה!" אומר דודי שמחה, וקונה על המשקל שני קילו בצל.
בחי, קצת טרלל!
או, למשל:
בערב, את כובעו משליך מתחת לספסל:
אך כשאני מדליק את החשמל,
חוטף הוא, חת ושתים,
וחובש את כובעו המטומבל,
ומחייך: הידד! כבר לא נחטוף מכת חשמל!
כזה דוד מבולבל!

טוב.
מה יכולים כבר לעשות,
(לא לכל אחד יש את אותו הדוד!)

אבל,
 בעצם,
 זה לא נורא בכלל,
 ואפילו, צריך להודות,
 שכל זה קצת מצחיק,
 וזה בעצם –
 דווקא מזל!

כשדודי שמחה מתגלח

כשדודי שמחה מתגלח,
 (עניין שהוא לרוב שוכח!)
 אני בשקט מתפלח,
 את הדלת קצת פותח,
 מבלי ששמחה בי מרגיש
 עומד אני
 ומסתכל:
 איך –
 איך זה האיש,
 דודי שמחה – מתגלח!
 איך מברשתו ביד לוקח,
 איך קצף לחייו מורח,
 איך בשיחה דודי פותח-
 אז תשאלו : עם מי?
 עם דודי שמחה שבראי
 דודי שמחה (האמיתי)
 משוחח.
 כל ילד במקומי
 היה נורא צוחק.
 אבל אני
 עומד לי בשקט
 ומתאפק.
 תחילה הוא מדבר בנחת,
 הוא מבקש מאת ההוא שבראי,
 סתם ככה,
 את פרצופו משם לקחת.
 אך כשהוא אינו מחזיר
 דודי נוזף בו : חזרזיר!
 (וטוב שבי אינו מרגיש
 כי אז היה זה עסק ביש).
 וכשדודי כולו בקצף מקוצף
 גם כובעו, גם החולצה
 שואג הוא פתע :
 מחוצף!
 אני אקצוץ ממך קציצה!
 (אני אל שרוולי צוחק,
 קשה, קשה להתאפק!
 וטוב שבי אינו מרגיש
 כי אז היה זה עסק ביש).
 דודי כועס! דודי מזהיר

במברשתו שבאוויר :
 אם לא תחדל מזה "קופיקו"
 אמרח לך את "האפיקו!"
 וכשדודי את פיו פותח
 ממש מבול משם קולח.
 (דודי גיבור בלקלל)
 הביטו איך הוא משתולל –
 אל מול הראי לשון שולח,
 ובמצחו בראי נוגח.
 (אפשר מצחוק להתגלגל,
 מזל שבי אינו מרגיש
 כי אז היה זה עסק ביש).
 לפתע – הופ!
 אלי יסב,
 (מן הסיבוב הפתאומי דודי כמעט נופל).
 ובקולו עלי צוהל : הא קוף!
 יצאת מן הראי סוף סוף!
 (מרוב אימה ומהומה ליבי כמעט פורח!)
 ואז נחפז דודי שמחה
 ובמברשתו
 את קצה חוטמי – מורח!

דודי שמחה אוהב חיות

חיות!
 זה מה שדודי שמחה הכי אוהב – מאוד
 ובעצם, אפשר להגיד
 שגם אותי הדביק
 ב"מחלה" הזאת.
 יום אחד נכנס דודי ובידיו
 אקווריום של זכוכית עם שני דגי זהב.
 "זה בשבילך!"
 אומר דודי שמחה
 ומחייך.
 "איך
 בדגים הללו אטפל?"
 אני שואל.
 "פשוט מאוד,
 את האבקה הזאת אתה נותן, בלי בעיות!"
 אימא מחייכת, קצת נבוכה,
 זהו דודנו, הדוד שמחה.
 ואני, כמובן, עד הגג מבסוט –
 לטפל בדגים זה עניין פשוט.
 ובכלל, בלי חיות איך אפשר לחיות?
 לא חולפים עדיין שלושה ימים
 ושמחה מופיע עם עכברונים לבנים,
 ארבעה עכברונים זה כבר משהו!
 "הטיפול", אומר שמחה, "עניין פשוט!"
 דודי ואני את הכלוב מניחים

מתחת המיטה
ומחייכים.
אימא שולחת מבט של חיבה
וחרש לוחשת: תודה רבה.
אני, עד הגג, בחיי, מבסוט –
עכברונים לבנים זה פשוט פשוט –
נפלא!
(אכן, נדבקתי ב"מחלה"!)
באמת,
בלי חיות
איך אפשר לחיות?
עוברים ארבעה ימים, ואז –
הנה שמחה בפתח, ובידו ארגז
מתוכו מציץ אפרוח-אוז –
"יצור נאה, לא יסולא בפז!"
מחייך דודי
ומושיטו כנגדי.
אבל אימא הפעם, נדמה לי, משום מה,
שמחתה, ככה ככה, אינה שלמה.
אך אני, כמובן, מבסוט עד הגג!
אפרוח אווז – זה ממש חג!
ובכלל, בלי חיות אי אפשר לחיות!
שבוע ימים כמעט עובר
הנה שמחה דודנו אלינו חוזר
עיניו נוצצות בחיוך מסוים,
בחיקו מתפנק חתלתול סיאם.
חתלתול סיאם עם עיניים תכולות
"ראיתם בחיים מתנה שכזאת?"
אימא מסתכלת. לא אומרת דבר.
אך שמחה מחייך: "זה שום דבר!"
ואני כמובן, עד הגג מבסוט,
חתלתול סיאם זה כלל לא פשוט!
באמת, בלי חיות איך אפשר לחיות?
אולם שמחה דודי, (סמכו עליו!),
בביקור הבא כבר מביא לי כלבלב.
כלבלב מתוק, זריז, שובב!
מרטיב כל רגע ונובח: "הב-הב!"
מסתכלת אימא בכלבלב הנלבב
אך במקום לשחוק – מעקמת את האף.
דודי מתלוצץ, ומפייסה (כמעט):
"כלב הוא יצור ממושמע ונחמד!"
ואני, כרגיל עד הגג מבסוט
כלבלב בבית זה כבר לא פשוט!
ובכלל בלי חיות מי יכול לחיות?
אכן דוד שכזה, באמת זה מזל!
לא רק בגלל החיות – בכלל!
אי ! אצלנו בבית שמח מאוד!-
אקווריום של זכוכית על חלון ניצב
ובו מרקדים שני דגים של זהב.
מתחת למיטה – עכברונים לבנים

מצייצים בארבעה קולות קטנים.

ואפרוח – אווז

ממני לא זז

(על כן החתול הסיאמי נרגז!)

ובקול שובב

נובח "הב הב"

ומדי רגע וחצי מרטיב הכלבלב.

ואני,

יחד עם כל החיות

בחיי,

כל כך שמחים לחיות!

אולם אמי קצת נאנחת,

דומם לוחשת היא ושחה:

"שמחה, שמחה, דודי מדוד,

רק שלא תביא לנו עוד!"

אז אני לעצמי אומר: "אם ככה –

יותר חיות כבר לא אקחה!"

וכשדודי שוב חוזר

ומביא עמו סייח.

"די!" אני אומר

אין מקום יותר!"

"אם כך"

לרגע דודי מהרהר,

אם אין בבית – "אז בחצר!"

אמי מגביהה עיניה בשקט:

בחצר – למה לא? אמי שוחקת."

ואני כמובן עד הגג מבסוט

סייח בחצר זה כל כך פשוט!

עם הרבה חיות

זה נפלא לחיות!

מזל שיש לי כזה מין דוד!

ועכשיו אני סקרן, כבר סקרן מאוד –

מה יביא לי דודי, מה יביא לי עוד?

מזבוב ועד פיל/ע.הלל מתוך הספר: בולבול למה ככה.

-

הוי

מה קשה, מה עלוב

להיות זבוב!

זבוב הזבוב

בקול עצוב

כולם,

כל העולם רודפים אותי.

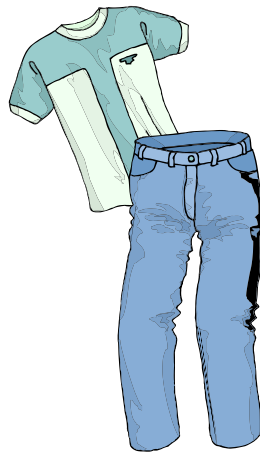
פוי, זה חיים? זה דידיטי!
 הה, לו הייתי למשל
 צָרָר – !
 הזבוב אמר
 -לעזאזל אתה עם המשל,
 רק בגללו אני כל-כך אומלל – !
 הצרצר מְמַגֶּרְתוֹ ניסר .
 משל!
 רק זה חסר!
 אי, מרגיזים אותי כולם,
 קוראים לי בשמות:
 “עצלן, עצלן!
 כלום לא עושה רק מנגן”!
 שקרים!
 דיבות !
 אני מסכן, מסכן!
 נִי נִי לִי, מר!
 הלוואי ויכולתי
 להיות עכבר !
 עכבר!
 אויה, אויה, גורל אכזר !
 צייץ בלב נשבר
 מבכי העכבר .
 תמיד מחתולים לברוח, להפחיד נשים!
 חיים קשים!
 חיים מקוללים !
 עולם רשע של חתולים!
 אם כבר
 אז כבר:
 כלב אז
 - - !הב הב!
 חלילה, הב, וחס!
 טיפש!
 איפה ראית עוד שיש
 כאלה עלובים
 כמו חיי כלבים - !?
 הִבְהֵב הַכֶּלֶב הַבְּחוּבִים
 תשמע:
 כלב מי שרוצה להיות
 כלב!
 הרי אם להיות,
 אז סוס לפחות – !
 סיכם הכלב בשתי נביחות

שטויות !
 צָנַף בקול בוכים הסוס .
 כנראה שעליך אף פעם לא כעסו!
 וכנראה שגם לא קָתְמוּ לעגלות
 וכנראה שלא עצבנו בקללות
 וכנראה שגם לא הָכוּ בשוט,
 וכיוצא באלה כל מיני בושות,
 שנשארת טיפש כל-כך מאוד !
 כי סוס להיות
 זה נורא משפיל!
 אני,
 לו יכולתי,
 כבר הייתי פיל !
 כולם מטומטמים שווה!
 חושבים
 שאם
 אני כזה עבה
 וגדול,
 אז הכל יכול !
 הנה, למשל, תביטו עכשיו,
 איך המהרָג'ה העגול,
 על שש נָשִׁיו,
 על תריסר בָּנָיו,
 על עשרים ואחד מְשָׁרְתָיו
 וְעֶבְדָיו,
 על הַטוֹרְכָן בראשו ועליו
 הלולב-
 כולם ביחד אצלי
 על הגב !
 ואני מְתַחַתָיו
 צריך לסבול!
 אז תגידו - איך אני יכול
 לְנוֹכַח המצב
 לא להיות כְּלִי מְאָכָזֵב ?
 ואיך אני יכול
 לא לצאת מִפְּלִי,
 כשנוסף לכל,
 ממש נגד עיני
 בְּקֶצֶה השנהב
 נח לו זבוב
 חצוף,
 שובב!
 בלי בעיות, בלי דאגות ובלי כל
 הודו על הגב !

אי אמא!
 כשם שאני פיל, בָּחֲנִי מוטב
 לו זבוב הייתי אני תחתיו- !
 ניגב הפיל דמעות עיניו .
 מה קשה ,
 מה עצוב
 להיות זבוב!
 זָבָב הזבוב בקול עצוב .

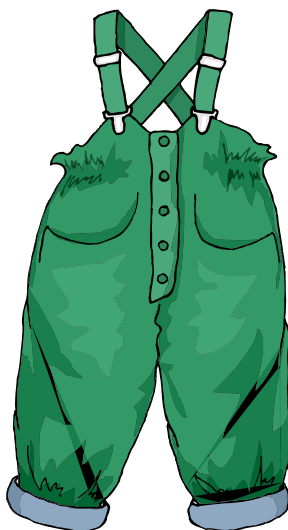
למה לובשת הזברה פיג'מה? ע.הלל

מי יודע מדוע ולמה
 לובשת הזברה פיג'מה?
 כי...

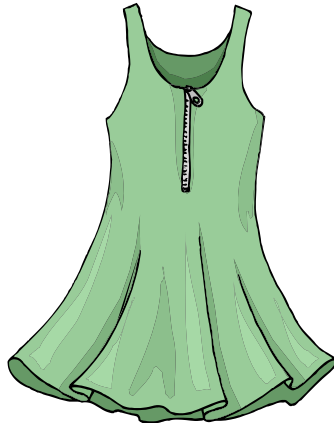
בבקר יום אלף
 הזברה קמה,
 פשטה את הפיג'מה,
 לבשה מן הסתם מכנסים וחלצה,
 אך מיד הרגישה
 שאין היא מרצה.
 מהרה
 ולבשה
 פיג'מה.

בבקר יום בית
 הזברה קמה,
 פשטה את הפיג'מה,
 לבשה בשמחה בגדי-התעמלות
 אך הוי – דבקה בה
 מחלת-העצלנות.
 מהרה
 ולבשה
 פיג'מה.

בבקר יום גימל
 הזברה קמה,
 פשטה את הפיג'מה,
 טרחה ומדדה לה
 סרביל;
 אולם היה זה בגד
 חם ומסרביל.
 מהרה
 ולבשה
 פיג'מה.

בבקר יום דלת
 הזברה קמה,
 פשטה את הפיג'מה,
 לבשה בשמחה
 בגד-ים,
 אך אבוי
 היא קבלה מחלת-ים!
 מהרה
 ולבשה
 פיג'מה.

בבקר יום הא
 הזברה קמה,
 פשטה את הפיג'מה,
 עמדה ומדדה לה
 שמלת-מלמלה לה,
 אבל מיד, עוד בטרם התרגלה לה,
 מהרה
 ולבשה
 פיג'מה.

בערב שבת
 הזברה קמה,
 אך בטרם פשטה את הפיג'מה,
 ישרה וחשבה :
 אם כדאי ליום אחד בלבד
 לטרוח וללבוש את שמלת השבת?
 ישרה וחשבה,
 חשבה
 וחשבה
 עד מוצאי שבת.

מאז לובשת הזברה פיג'מה
 ואיש אינו שואל מדוע ולמה...

מעשה בחתוליים/ע.הלל

היה היו-יו חתוליים
 אחד חתול שחור כָּזָפָת
 ושני לָבֵן כָּסִיד
 אָמַר הַחַתּוּל הַשָּׁחוּר כָּזָפָת :
 "אני יָפָה הכי הכי!"
 השיב הַלָּבֵן כָּסִיד :
 "אני פִּי כָּפֹל כָּפּוּל כָּפְלִים!"
 נָעַלְב הַחַתּוּל הַשָּׁחוּר כָּזָפָת,
 נָעַלְב כָּנְגָדוּ הַלָּבֵן כָּסִיד,

לא ידעו אז מי הוא מי,
 לא הכירו מיהו מה,
 איזו, איזו מהומה!
 מהומה, מיאו, מיאו, מיאו!
 מיאו!
 ילל שחור מזפת,
 מגרד, נדבק הזפת.
 מיאו! ילל לבן מסיד,
 מעצבן, צורב הסיד!

אללי ואללים
 יללו החתולים.
 מה עשו הם? חת ושתיים
 חיש הימה אצו רצו,
 בגלים רחוף רחצו,
 הסתבנו, כיבסו עורם,
 מזנבם עד קצה חוטמם.
 אז יצאו מתוך הים
 והרגישו מצוין!
 והנה החתוליים
 נחמדים שניהם כפליים.
 השחור – שחור כזפת,
 הלבן – לבן כסיד,
 עליזים כמו תמיד.
 זה מזה ביקשו סילחים,
 זה לזה שלבו זנבים,
 ואמרו הם: כמו שככה,
 כל אחד, גם שנינו יחד
 נחמדים מיליון כפליים,
 והריעו בקולם:
 ברוגז ברוגז אף פעם
 שולם שולם לעולם.
 ונסעו לירושלים.

סמרו עורם זה על זה,
 זקרו זנבם זה מול זה,
 שחור כזפת,
 לבן כסיד,
 לא דברו עוד זה עם זה.
 נמשך הברוגז יום יומיים,
 כי עקשנים היו השנים.
 עוד יום חלף, גם ליל עבר,
 עד שנמאס קצת הדבר.
 הרהר החתול השחור כזפת:
 אולי באמת הלבן כסיד
 אולי באמת הכי הכי?
 ואילו הלבן כסיד חשב:
 אולי השחור באמת כפלים?
 מה עשה השחור כזפת?
 קפץ לתוך חבית של סיד
 ומה עשה הלבן כסיד?
 קפץ לתוך חבית של זפת.
 יצא השחור – לבן כסיד,
 יצא הלבן – שחור כזפת
 עולם הפוך, עולם הפוך:
 שחור – כסיד
 לבן – כזפת!
 און! און! און!

יוסי ילד שלי מוצלח/ע.הלל

שמש במרום זורחת
 אימא את יוסי בנה שולחת:
 -לך הבא בקבוק חלב,
 לך ישר ואל תשכח,
 יוסי, ילד שלי מוצלח.

יוסי בשדרה פוסע
 ופתאום אורות עיניו,
 אץ הוא, רץ הוא לפניו:
 גור כלבים מסכן צולע-
 הוא חובק בשתי ידיו.

אימא מחכה בבית.
 -איפה יוסי? אין חלב!
 אך הנה הילד בא עם...
 -מה זה? חומד של כלבלב
 מתנה הבאתי לך
 -אוי לי, ילד שלי מוצלח.

שמש במרום זורחת,
אימא את יוסי בנה שולחת :
-לך הבא נא לי כיכר
לחם חם - אך אל תשכח,
יוסי, ילד שלי מוצלח.

השדרה לא מצייצת.
פתע שוב קופצות עיניו,
רועשות, נוגנות אוזניו :
מפוחית קטנה נוצצת
הוא אוסף אל שפתותיו.

אמא מחכה בבית.
מה ליוסי ? לחם אין,
אך הנה הילד בא עם....
-מה זה ? (יוסי מנגן)
מנגינה הבאתי לך!
-אוי לי, ילד שלי מוצלח!.

שמש במרום זורחת
אימא את יוסי בנה שולחת :
-לפחות הבא זיתים,
זה הכול, אך אל תשכח,
יוסי, ילד שלי מוצלח.

השדרה לוחשת יוסי!-
הנה שוב רוקדות עיניו,
מה נחפז הוא לפניו
פרח אדמוני, אי - יופי !!!
מבלבל לו את האף.

אימא מחכה בבית.
אוי לי, יוסי, זית אין,
אך הנה הילד בא עם....
-מה זה ? -לך הכול אתן!...
קחי, הפרח הוא שלך!
-אוי לי, ילד שלי מוצלח.

ריק הבית, אין חלב,
לחם אין, ולו כזית.
אך מלא מלא הבית
אהבה, ניגון ופרח
ונביחות כלבלב...

דודי שמחה בייביסיטר/ע' הלל

כמו כל ההורים
כן אימא ואבא, כל מוצאי שבת יוצאים לבלות
עם קרובי משפחה או סתם חברים
או לראות איזה סרט (למבוגרים).

למה לא?
אדרבא!
שיצאו לבלות
בשמחה!
הן הבייביסיטר שלי הוא דודי שמחה!

כבר בשבע ורבע אני קופץ למיטה,
מתכרבל בשמיכה.
ילד טוב. "ליל מנוחה".
אימא נותנת לי נשיקה,
והס.
הילד ישן במנוחה.

ובעוד אימא על העקבים הגבוהים טופחת
ואבא בעניבה מסתבך ("לשחת!")
והנה,
והנה הדלת נפתחת
ומי בדלת-

-שלום! חה חה!
ערב טוב לכל המשפחה!
-אנא, הס! הילד ישן, אנא במטותא ממך!

אכן ניחשתם : זה דודי שמחה!

עוד שלוש לחישות (או שתי שאלות)
ואימא ואבא יוצאים לבלות.
למה לא?
בשמחה!
הן הבייביסיטר שלי הוא דודי שמחה.

ובכן,
עכשיו,
מה מעשיו
של דודי שמחה הנלבב?-

חיש-חיש גולש הוא על ארבעותיו,
אלי זוחל ופתאום :
-הב! הב!
נובח דודי בחרי-אף.

הופ-הופ! ואני רוכב עליו!

אם דודי כלבלב
אז אני חתול.
ומיד יחול
בנינו קרב!

ואז,
כאילו לא ארע דבר,
דודי שולף מכיסו עכבר-
צעצוע גומי נהדר,
ובעוד אני מגיל נסער,
הופ!
בראשי מעיף הוא כר!

דודי מחרחר,
חושף שיניו,
דודי סומר,
גם שולף ציפורניו
ופתאום הופכני על הגב!

וקם,
ורודפני
עד
שתופסני,
פי ממלאני
בשוקולד!
(אגוזים-חלב
כאשר אהב!)

עתה הגענו לעיקר :
הנה אנחנו מתחילים
בהילולת התעלולים-

זה בייביסיטר?-זה שד משחת!
משוגע כמו אלף פילים ביחד!

הופ-הופ!
עומד על הידיים!
(למרות שדודי שמן למדי!)
ובנוסף גם עושה שמיניות באוויר,
זה בייביסיטר אדיר!
אדיר!

והופ!
מעיף אותי לרום
ומשליכני על הארון,
פוצח פיו בזמר רון
ושר :
"רד אלינו אווירון!"

וכשדודי שמחה מתחיל לשיר

מסוגל הוא להעיר
את כל העיר
(כזכור לכם אולי מאותו שיר)

וכאן אני חייב להעיר
שבתור בייביסיטר הוא דווקא לא כל-כך זהיר!

בין כה וכה חולפות כשעתיים
(מה יש?-גם אימא ואבא מבלים בינתיים!)
עוברות שעות ארבע או שלוש.
פתאום נבהל דודי:-אויש, אויש!
ותופסני בשתי ידיו בראש:
- מהר למטה! מהר, פרעוש!
גוזר עלי בנהימה.
מה! מה!
מה, דודי?
מה זה פניך מודאגות?

מהדהדים
צעדים
בחדר המדרגות!
- לישון מיד! פוקד הדוד.
ואני (ילד טוב), ממלא פקודות.

כנראה ניבהל הבייביסיטר מאוד!

טרם חולפות שתי שניות קטנות
הדלת נפתחת, ועל בהונות
נכנסים הורי, ופוסעים מתונות.

- ש ש ש! משתיקם דודי בלחישה
- ילדים נעורים לכל איושה!

אימא שואלת: הוא לא התעורר?
- חס וחלילה! אין דודי משקר.

תראו איך הבייביסיטר הזה מסתדר

אז אימא ואבא לדודי מודים:
- אין כמוך, דוד שמחה מדודים!
אחר מברכים זה את זה: "ליל מנוחה"

אני מתפקע מתחת לשמיכה:

אדרבא,
למה לא?
שיצאו לבלות!
בחפץ לב ובשמחה!
הרי הבייביסיטר שלי הוא דודי שמחה!

7. **נורית זרחי** – מתוך הספר: **"אני אוהב לשרוק ברחוב"** השירים: האישה באבטיח; גברת כלומה; בילי; מסעותיה של הרוח. ומתוך הספר **"הנמר מתחת למיטה"** - בארץ הסמרטוטים; ילדה מזלג ילדה כף.

נורית זרחי 1941

נורית זרחי נולדה בירושלים, בת לסופר ישראל זרחי. בגיל חמש התייתמה זרחי מאביה, ולמרות שהיא מייחסת את כישרונה הספרותי ואת פריון הכתיבה שלה אליו, היא טוענת ש"נולדתי וגדלתי בעצם ללא אב"[1]. לאחר מות אביה עברה זרחי לקיבוץ גבע שם גדלה כילדת חוץ. מאוחר יותר עברה לעין חרוד שם סיימה את לימודיה בתיכון. משוררת וסופרת ישראלית, נולדה בירושלים ב-1941. בגיל חמש נתייתמה מאביה, הסופר ישראל זרחי, ועברה עם אמה המורה לקיבוץ גבע. את חוויותיה הקשות מאותה תקופה תיארה בספר ילדת חוץ. מספרי הילדים שכתבה: האבן החלקה בטבעת, הנמר שמתחת למיטה, אם את לא יכולה לדבר יפה -תשתקי, הספר הגדול של נורית זרחי, באה המלכה למלך, ספרי תנינה. מספריה למבוגרים: אישה ילדה אישה, מטעי בר, כפר הרוחות, אמן המסכות, מכונית כמו אורכידיאה, משחקי מלים.

האישה באבטיח מתוך: "אני אוהב לשרוק ברחוב"- נורית זרחי

אישה אחת גרה בתוך אבטיח גדול, נורא.

היו לה שם שני שרפרפים וכסא ומנורה.

היא חתכה לה חלון

וחצבה לה סלון,

ותלתה שם תמונה

והכניסה ארון,

וחתול שיצוד עכברים

היא גדלה בפינה,

ופתאום-

נסתיימה העונה.

הלכה לה אותה האישה

לחפש לה דירה חדשה.

היא חקרה, שאלה,

לא מצאה שום דבר,

רק חדרון

בתוך גזר

ארוך

אבל

צר.

מעכשיו-

לא היה לה מקום לסלון,

לכן היא חתכה מחצית הארון

והכניסה רק רבע

כסא

וחתול

ושרפרף

מעצמה היא בקושי הצליחה לדחוק

את האף.

השיר "האישה באבטיח" מספר על אישה שעמלה וסדרה לה מקום מגורים מרווח, נעים ונוח בתוך אבטיח רחב, ובסופו של דבר, נאלצה להחליפו בגזר צר, בתנאים של דחק ולחץ, זאת, באופן פשוט, משום שנגמרה עונת האבטיחים.

ברובד אחד שלו זה שיר נונסנס הומוריסטי, אך ברובד אחר זה שיר בעל מסר פילוסופי, המספר על מציאות המאופיינת על ידי חוסר יציבות, חלופיות וחוסר וודאות. זרחי מערערת את תחושת היציבות האשלייתית הטמונה במשפט הידוע "ביתי הוא מבצרי". השיר מצביע בתמציתיות גם על השרירותיות הפתאומית שבה מצבים מתחלפים בחיינו מבלי שתהיה לנו שליטה בהם: "ופתאום – /נסתיימה העונה. /הלכה לה אותה האישה /לחפש לה דירה חדשה". אנחנו לא יכולים לקחת מקלט בשום תופעה.

גברת כלומה מתוך: "אני אוהב לשרוק ברחוב" – נורית זרחי

לגברת כלומה
לא היה מאומה.
לא היו לה ילדים,
ולא היו לה ידידים,
ולא גינה,
ולא דחליל,
ולא שכנה,
שתהלך איתה רכיל.

לגברת כלומה
לא היה מאומה.
לא הייתה לה מפוחית,
לא כלי חרסינה או זכוכית,
ולא חליל, ולא תווים,
ולא מעיל
בשביל לתלות על הווים.

לגברת כלומה
לא היה מאומה.
לא חצר ולא גדר ולא באר במשק-
כי לא היה לה, לא היה לה,
לא היה לה חשק.

שיר הילדים הפשוט והחכם הזה מבטא אמת חיים בסיסית. בלי "חשק", בלי רצון ומוטיבציה - נישאר בלי כלום. הרצון מכוון אותנו, גורם לנו לנוע לעבר המטרה תוך התגברות על מכשולים בדרך.

בילי מתוך: "אני אוהב לשרוק ברחוב" – נורית זרחי

הָיָה לִי כָּלֵב,
קָרָאוּ לּוֹ בִּילִי,
בִּילִי שְׁלִי הָאוֹבֵד -
כְּפָתוֹר לְבָנָן,
וְעֵינַיִם שֶׁל יָלֵד,

הָיָה לִי יָדִיד אֶמֶת.

בִּילִי שְׁלִי
לֹא הָיָה סֶתֶם כָּלֵב,
הַכּוֹל לוֹ הָיִיתִי אוֹמֵר,
דּוֹמֵם הִסְתַּכַּל בִּי מִבִּלִּי לְדַבֵּר,
הָיָה לִי פְּשׁוּט חֵבֶר.

אִמָּא אֶמְרָה :
"כָּלֵב זֶה כָּלֵב,
וְאַל תִּיקַח לֵלֵב,"
אִמָּא אֶמְרָה :
"יֵשׁ הֶרְבֵּה כְּאֵלָה,
עַל שְׁטוּת שֶׁכֶּזוּ לִיבִב?"

שֶׁתִּקְתִּי, אִמָּא כָּלֵל לֹא הִבִּינָה,
בִּילִי שְׁלִי הָאֻבֵּד ,
בִּילִי חֲמוּד לֹא הָיָה סֶתֶם כָּלֵב,
הָיָה לִי יָדִיד אֶמֶת.

מסעותיה של הרוח מתוך: "אני אוהב לשרוק ברחוב"- נורית זרחי

התכופף, התנופף!
צועקת הרוח
בשער הפרוע,
דוהרת עם זוג חלילים בכיסים,
רוכבת על גב צמרות כסוסים,
גועשת בים כמו קלחת רותחת,
זורקת ספינות כקליפות אגוזים,
את כל שרוולי החולצות מנפחת
וכל התריסים רגוזים.
לרגע, מעבר לקיר היא נסתרת
ופקע שושן היא פותחת בזרת,
זורקת גרגיר של זהב
ודוהרת.

בארץ הסמרטוטים מתוך הספר - הנמר שמתחת למיטה - נורית זרחי

בארץ הסמרטוטים
יושבת מלכה סמרטוט
מול מלך עשוי סמרטוט
עסוקים בפטפוט.

שותים קפה בחלב
ואוכלים עוגת תות
עם חתול אחד מבד
ונסיכה סמרטוט.

וחשכה צונחת
מכלת סמרטוט נאנחת
מצווה להדליק פמוטים
לקרוא סיפורי סמרטוטים.

"פעם היה מלך",
המלך קרא בקול רם,
"והיו לו מלכה ובת מלך
עשויות בשר ודם"

"כן?" שואלת הבת בצער
וניתז גץ מן הנר
ונוקב חור בבת המלך
באמצע הסנטר.

ורצים חיטי המלך
לתקן את החור בחוט.
"יש לך מזל", המלכה אומרת,
"ביתי, שאת עשויה סמרטוט".

השיר "בארץ הסמרטוטים" הוא שיר בעל נימה סאטירית, המספר על משפחת מלוכה עשוית סמרטוטים, המנהלת אורח חיים מלכותי, מסמורטט ומשמים, ומביטה על השונים מהם ברחמים. סדר היום של המלך, המלכה והנסיכה, האמור להיות אחר בתוקף היותם מורמים מעם, אינו שונה מסדר היום של אף אחד מאתנו. הם מבזבזים את זמנם, כלואים בשגרה מצומצמת של מאכל ומשתה, עסוקים בפטפוט סרק ודעות מטופשות, אבל אינם מודעים למצבם. זרחי מציבה בפנינו מראה לועגת ולא מחמיאה ומבקרת הן את האופן היהיר שבו אנו תופסים את עצמנו, והן את האופן הצר שבו אנו תופסים האחר, השונה מאיתנו.

ילדה מזלג וילדה כף מתוך הספר - הנמר שמתחת למיטה - נורית זרחי

ילדה מזלג הייתה דוקרת,
תמיד כשהייתה עוברת.
ילדה מזלג הייתה נועצת
בכל אחד מלה עוקצת.
תפסו אותה אנשים באף
והפכו אותה לילדה כף,
וכלם מחאו כף
ויצאו במחול.

אך התברר אחרי הכול,
שעכשו אין להם במה לאכל:
לא עוגות,
לא בשר,
לא דגים,
לא ירק.
ובקר נערכ וצהרים
הם אוכלים אך ורק
מרק.

8. **יהונתן גפן** – מתוך הספר: **"הכבש הששה-עשר"** - איך שיר נולד; הילדה הכי יפה בגן; האיש עם השערות; ריח של שוקולד; איש הולך על חבל; הסיפור על האיש הירוק.

יהונתן גפן – 22 פברואר 1947

הוא אמן ואיש תקשורת ישראלי. כאמן, גפן הוא משורר, מחזאי, סופר, פזמונאי, ומתרגם שמופיע עם החומר שלו, לרוב במופעים סאטיריים. כאיש תקשורת הוא עיתונאי מדווח, פובליציסט וסאטיריקן. גפן נולד והתחנך במושב נהלל. עם הגיעו לגיל גיוס התגייס לצה"ל כחייל בחטיבת הצנחנים. לאחר מעבר קורס קצינים שירת בחטיבת גולני כקצין שיתוף ארטילריה והשתחרר בדרגת סגן. כחייל בן 19 הוציא את ספר הפזמונים הראשון שלו - שירים שענת אוהבת במיוחד, שהוקדש לאחותו בת הארבע. במהלך שירותו מתה אימו אביבה, אחותו של משה דיין, מנטילת מנת יתר של תרופה. בספרו "אישה יקרה" מגלה גפן שלדעתו מדובר בהתאבדות. עם שחרורו בשנת 1969 עבר לתל אביב ופרסם כמה שירים על פי עצת משורר נערץ עליו - נתן אלתרמן. גפן הרבה לשבת בכסית שם התחכך בבוהמה הישראלית והיה קרוב לחבורת לול המוערכת, אך לא הצליח להשתלב בה. ב-1970 נסע ללונדון ללימודים. במהלך לימודיו שם קיבל את הידיעה על התאבדותה של אחותו נורית. עם חזרתו לארץ ב-1972 התיישב בתל אביב וקיבל טור שבועי בעיתון "מעריב" בו הוא כותב עד היום. גפן כתב מאות שירים ופזמונים מוכרים למבוגרים ולילדים. כמו כן כתב מספר ספרי סיפורת ומחזות שזכו להצלחה סבירה. בין היתר כתב את המחזה "נומה עמק" על התנפצות אידייליית ההתיישבות העובדת. בשנת 2007 ראה אור ספרו האחרון "רומן אמריקאי". הוא שהה מספר שנים בלונדון ובניו יורק.

איך שיר נולד / יהונתן גפן מתוך הספר: "הכבש הששה-עשר"

איך שיר נולד?
כמו תינוק.
בהתחלה זה כואב
אחר כך יוצא החוצה
וכולם שמחים,
ופתאום –
איזה יפי!
הוא הולך לבד.
איך שיר נולד?
כמו תינוק.
בהתחלה זה כואב
אחר כך יוצא החוצה.

הילדה הכי יפה בגן/יהונתן גפן - מתוך הספר: "הכבש הששה-עשר"

הילדה הכי יפה בגן
יש לה עיניים הכי יפות בגן
וצמה הכי יפה בגן
ופה הכי יפה בגן
וכמה שמביטים בה יותר
רואים שאין מה לדבר
והיא הילדה
הכי יפה בגן
כשהיא מחייכת
גם אני מחייכת
וכשהיא עצובה
אני לא מבינה
איך אפשר להיות עצובה
כשאת הילדה הכי יפה בגן.

האיש עם השערות/יהונתן גפן - מתוך הספר: "הכבש הששה-עשר"

פעם,
לפני הרבה זמן,
ראיתי איש קטן
עם שערות ארוכות
שמכסות את חצי רמת גן.

כשהוא עובר את הכביש,
האוטובוסים עוצרים,
ואז אפשר לראות-
שקודם עובר לו איש קטן
אח"כ עוברות שערות.

כן, לאיש היה שער בלי סוף,
לקח לו שלושה ימים לחפוף.
אח"כ על חוטי הכביסה שבחוץ,
תלה לייבוש את שער הרחוף.

בכל בוקר קלע לו אלף צמות
עם שער טאטא רחובות,
ובערב כשהיה הביתה שב,
היה פורע את צמותיו,
ומוצא מקלות של ארטיק,
אבנים וניירות,
וגור חתולים שהסתבך בשערו.

ראיתי אותו כשהייתי ילד,
ומאז לא ראיתי אותו יותר.
אולי הוא נסע לארץ אחרת,
ויכול להיות
שהוא פשוט
הסתפר.

ריח של שוקולד / יהונתן גפן * מתוך הספר: "הכבש הששה – עשר"
 בסוף רמת גן יש מקום מיוחד,
 שם אפשר לעמוד ולהריח
 שוקולד.

יש שם בית גבוה גבוה,
 בלי חלונות, עם שלוש ארובות,
 ושלושים מכונות
 יום ולילה עובדות,
 ושבעים פועלים
 עם סינר וכפפות,
 מכינים שוקולד בכל הצורות.

שוקולד קטן ושוקולד גדול,
 שוקולד יקר ושוקולד בזול.
 שוקולד אגוזים ושוקולד סתם,
 שוקולד לעשירים ושוקולד לכולם.

והריח בחינם.
 וכל האזרחים
 עוצרים ומריחים.

עוצרים הילדים שרצים בשכונה,
 עוצר האוטובוס מעבר לפינה,
 החתולים מפסיקים לברוח מהכלבים,
 השוטרים עומדים ליד הגנבים.
 כולם מביטים אל הארובות
 ולאט לאט
 האפים שלהם מתמלאים
 בריח של שוקולד.

בסוף רמת גן יש מקום מיוחד,
 שם אפשר לעמוד ולהריח
 שוקולד.

איש הולך על חבל / יהונתן גפן מתוך הספר: "הכבש הששה – עשר"

בכל פעם שקצת עצוב לי
 ואני מרגיש טיפה לא טוב,
 אני מסתכל למעלה
 ופתאום רואה אותו.

איש הולך על החבל
 משם עד לכאן,
 איש הולך בשמיים,
 איש הולך על ענן.

איש הולך בתוך תכלת

על החבל הדק,
והאישה מתפללת
והחבל חזק.

איש הולך ורוקד לו
הלוך וחזור,
איש עף ומזמר לו
שירים של צפור.

בכל פעם כשקצת עצוב לי
ואני מרגיש טיפה לא טוב,
אני מסתכל למעלה
ופתאום רואה אותו .

הסיפור על האיש הירוק/ יהונתן גפן מתוך הספר: "הכבש הששה-עשר"

אם במקרה אני פוגש מישהו
שלא מבין אותי או חושב שאני תינוק.
אם במקרה אני פוגש מישהו
שלא יודע לבכות ולצחוק.
אם אני פוגש מישהו כזה,
אני תכף מספר לו על האיש הירוק :

"היה היה פעם, בעיר ירוקה, גר לו איש אחד, איש ירוק. האיש
הירוק גר בבית ירוק עם דלת ירוקה וחלונות ירוקים. הייתה לו
אישה ירוקה ושני ילדים ירוקים. ובלילות היה ישן במיטה
הירוקה שלו וחולם חלומות ירוקים- ירוקים.
יום אחד, קם האיש הירוק בבוקר ירוק, נעל נעליים ירוקות, לבש חולצה ירוקה ומכנסיים
ירוקים. על ראשו חבש כובע ירוק ויצא
החוצה. האיש הירוק נכנס לאוטו הירוק שלו ונסע בכביש הירוק.
מצד אחד של הכביש ראה האיש ים ירוק ומצד שני המון
פרחים ירוקים. זה היה יום יפה, והאיש הירוק שמח ושר שירים
ירוקים ועישן סיגריה ירוקה עם עשן ירוק.
ואז ראה האיש הירוק שעל שפת הכביש עומד איש כחול. האיש הירוק
עצר את האוטו הירוק שלו ושאל את האיש הכחול :
"היי, איש כחול, מה אתה עושה פה?"
"אני?" אמר האיש הכחול, "אני מסיפור אחר".

דן פגיס (16 באוקטובר 1930 - 29 ביוני 1986)

משורר ומתרגם עברי, ישראלי יליד רומניה, חוקר של שירת ימי הביניים היהודית בכלל, ושירת ימי הביניים של יהדות ספרד בפרט.
דן פגיס נולד בכ"ד בתשרי תרצ"א לאביו יוסף ולאמו יהודית לבית אוסלנדר בעיר רדאון שבחבל בוקובינה שברומניה.. ב-1934 עלה אביו לארץ ישראל בגפו, כדי להכין בית למשפחתם. אך אמו של פגיס מתה במפתיע באותה שנה, והוא עבר לבית הוריה של אמו. חינוכו בבית סבין, תחת השגחת מטפלת גרמניה, הוטבע בחותם התרבות הגרמנית והאוסטרו-הונגרית, אף שלמד כנראה גם עברית עם מורה פרטי. פגיס שהצטייר כילד מופנם וסקרן בילה שעות רבות בספריה הגדולה של סבו ועשה שם היכרות עם הספרות הקלאסית הגרמנית.
בתום המלחמה חזר פגיס בליווי סבתו לרומניה ובשנת 1946 עלה דן לארץ ישראל במסגרת עליית הנוער.
לאחר עלייתו החליף את שמו הפרטי לשם העברי דן. היה בחברת נוער בקיבוץ מרחביה, שם הכיר והתיידד עם המשורר טוביה ריבנר. למד בסמינר הקיבוצים, ובין 1951 ל-1955 לימד בבית ספר יסודי בקיבוץ גת. ב-1956 עבר לירושלים כדי ללמוד אנגלית וספרות עברית באוניברסיטה העברית. במקביל ללימודיו עבד כמורה לספרות בגימנסיה רחביה, ולאחריה החל בקריירה אקדמית והיה לחוקר משפיע ובולט של שירת ימי הביניים. משנת 1976 נעשה חבר סגל באוניברסיטה.
את ספר שיריו הראשון, "שעון הצל", פרסם פגיס ב-1959. בסך הכל פרסם בחייו ששה קובצי שירה. כן עסק גם בתרגום ובעריכה - בין היתר אסף וערך את שירי דוד פוגל.
פגיס פרסם מספר ספרי מחקר ועיון על השירה העברית בימי הביניים והשתתף במפעל ההוצאה לאור של שירת משה אבן עזרא בשנת 1968. בשנת 1973 זכה בפרס ראש הממשלה לסופרים עבריים.
דן פגיס נפטר בירושלים בגיל 56 והותיר אחריו אישה ושני ילדים (מירב ויונתן).

"הביצה שהתחפשה" / דן פגיס

היה הייתה ביצה שלא רצתה להיות ביצה, מפני שלא ידעה: לא לעמוד, לא לקפוץ ולא ללכת וכל הזמן הייתה רק מתגלגלת ומתהפכת.
פגשה הביצה כדור פינג - פונג. "אנחנו כל כך דומים", אמרה לו. "שנינו עגולים ולבנים. בוא נתגלגל יחד!", אבל הכדור היה ריקן וגאוותן. "אני קופץ, ואני רץ, ואת רק מתגלגלת!" אמר וקפץ מעל לביצה הנבהלת.
פגשה הביצה בלון. "אנחנו כל כך דומים", אמרה לו, "שנינו עגולים. בוא נתגלגל יחד!" אבל הבלון היה מנופח ורודף רוח ובכלל לא רצה לענות. הוא נמשך לו למעלה ועלה ופרח לו משם והלאה.
נתגלגלה הביצה לבדה וחשבה לה: "מה אפשר לעשות? מה עוד אפשר לנסות? איזו צורה מוזרה יש לי, ממש צרה צרורה! האם בכל העולם הגדול לא אמצא לי חבר?"
פתאום היה לה רעיון נפלא: היא תתחפש למשהו אחר!
התחפשה לפרח אדום: צבעה את פניה בצבע אדום, הדביקה סביבה עלים כחולים, וזהו! "איזה פרח משונה" אמרה ילדה, "הוא חלק וקרח ובכלל אין לו ריח. הוא בכלל לא פורח!", "הוא סתם ביצה", אמר לה ילד אחד ושניהם הסתלקו בריצה.
עכשיו התחפשה הביצה לפטרייה, אומנם שמנמנות, אבל נחמדה מאוד. עמדה לה בצד, קצת נפחדת. הפטריות הביטו בה בתימהון: "הפטרייה החדשה יש לה קליפה קשה ורגל עבה, מתנדנדת!". וכך הבינה הביצה שלביצה קשה לחיות, אם היא רוצה להיות לא היא, אלא אחת הפטריות.

בכל זאת ניסתה מחדש: התחפשה והנה היא **כד**! התקשטה בפסים, הדביקה לעצמה צוואר ושתי ידיים וזהו, אבל חתול שעבר שם שאל: "מה זה? האם אתה כד? אין לך פתח. ובכלל אי אפשר לשמור כך חלב". חבל! מה אפשר לעשות?
 התחפשה הביצה ל**ליצן**. חבשה מצנפת עם גדיל וציירה על עצמה (לפי הסדר) גבות, עיניים, אף וצחוק "אינך מצחיקה", אמרו לה "מכירים אותך מרחוק".
 ניסתה הביצה תחפושות אחרות. התחפשה ל**סל**, ול**שעון** ול**תפוח** ואפילו לסתם **מעגל מצויר בגיר על הלוח**. אבל שום דבר לא הועיל. בכל פעם הכירו אותה מיד. "את סתם ביצה מחופשת", אמרו לה.
 גם ה**תרנגולת** הכירה אותה "איפה היית ביצתי שלי? כבר מזמן רציתי לשבת עליך, לדגור כמובן".
 "אימא, איננו רוצה" אמרה הביצה, "תני לי להתגלגל בעולם".
 "אולי בפעם אחרת" אמרה הדוגרת, "ועכשיו תעשי בדיוק כמו כולם". וכבר דגרה עליה. פתאום הייתה הביצה בחום בחושך והייתה מוכרחה להמתין אבל למי?
 יום אחד הייתה לה הרגשה מוזרה... משהו נע בה, וזז בה, וזע בה...
 "אימא", ולא שקטה ולא השלימה, "אני כבר לא אני", צייצה, "אני כבר לא אני! אני כבר לא ביצה! משהו מנסה בי לבקוע, לפתוח, לפרוח!"
 "כמובן", אמרה אימא, "כמובן, סוף סוף אתה **אפרוח**!"

10. מאיר שלו – "אבא עושה בושות".

מאיר שלו (נולד ב-29 ביולי 1948)

סופר, מחבר ספרי עיון ופובליציסט ישראלי.
 מאיר שלו, בנו של המשורר והסופר הירושלמי יצחק שלו, נולד במושב נהלל וגדל בשכונת קריית משה בירושלים. למד פסיכולוגיה באוניברסיטה העברית בירושלים.
 את שירותו הצבאי עשה בסיירת גולני. בנובמבר 1967 נפצע מארבעה כדורים כשפגע בו בטעות לוחם סיירת בעת פעילות מבצעית. דמותו של שלו מופיעה לרגע בספרו "עשו", כחברו של בנימין, בחור צולע עם משקפיים, המתרועע עם רומי.
 החל את דרכו כמגיש פינות היתוליות בטלוויזיה וברדיו, והנחה גם את התוכנית "שעה טובה" ששודרה בערב שבת בערוץ הראשון.
 ב-1988 יצא לאור הרומן הראשון מפרי עטו, רומן רוסי. כמו כן כתב ספרי עיון וספרי ילדים.
 זכה בפרס "פורטה סיבריה" לשנת 2009 על ספר הילדים "מבול, נחש ושתי תיבות".
 הרומנים של שלו עוסקים בהווה הישראלית, מתמקדים בעיקר בראשית ההתיישבות היהודית בארץ ישראל, שואבים רבות מן המקורות ומחברים לנף, לטבע ולהיסטוריה של הארץ. ברבים מספריו משתקפים פרטים מהביוגרפיה של בני משפחתו ושלו ושזורים בהם נופי ילדותו בירושלים ובנהלל.

אבא עושה בושות/מאיר שלו

11. **עודד בורלא** – מתוך: "כמו סיפורים" - טלטל התאומים; הנקודה שאבדה; הצב והעקרב; נשף המסכות.

עודד בורלא 1915 - 2009

בורלא נולד ב-1915 בירושלים, בנו של הסופר יהודה בורלא ואחיו של המתרגם יאיר בורלא. הוא נדד עם משפחתו בילדותו, ושהה עמה בזכרון יעקב, חיפה, מקוה ישראל ובבית הספר לאמנות "בצלאל".

בשנת 1949 יצא לארצות הברית ללימודים ושהה בה כשש שנים, לימד בבתי ספר יהודיים, עבד כקריין וכתב תכניות לרדיו "קול אמריקה". בד בבד למד והשתלם בציור, בעיצוב אריגים ובאמנות. הוא שב לישראל בשנת 1955, והיה מורה לציור, לגרפיקה, והציג מתערוכותיו בארץ ובחוץ לארץ. בין שאר עיסוקיו גם הוציא תקליט שירי ילדים, שהוא עצמו חיבר את המלים והלחין את השירים. כתב ואייר שלל ספרים לילדים. ספריו מלאי הומור, איגיון (נונסנס) ומוזרויות לשון. ספרו הראשון (שיצא ב-1960) הוא "מכתבים לליאורה", הכולל אוסף מכתבים אמיתיים שכתב לבת-אחותו ליאורה, בעת שהותו בארצות הברית.

סיפוריו של בורלא התפרסמו ביותר מ-70 ספרים. בספרו "הספר הגדול של עודד בורלא" רוכזו סיפורים מתוך ספריו (שאת רובם קשה להשיג כיום). בספריו של בורלא דמויות רבות של חיות ביניהן: צרצר, סוס, פנדה, תנין, זיקית, חמור. לדבריו, כתב סיפורים על 346 בעלי חיים שונים.

בשנת 1996 כתב את ספרו האחרון. בשנת 2008 הוציא אוסף משיריו.

בשנת 2006 התגלתה בגופו מחלת סרטן העור.

בשנת 2008 זכה בפרס ביאליק.

בורלא נפטר בשנת 2009. הוא התגורר בתל אביב, היה נשוי לטליה ואב לשני ילדים.

טלטל התאומים/עודד בורלא מתוך "כמו סיפורים":

פעם היה ילד שאהב לשחק בכל מיני משחקים משונים. הוא אהב להיות כל מיני דברים. פעם היה רוח, פעם היה גשם, פעם היה חודש תשרי, ופעם אחת קם בבוקר והכריז:

'היום אני תאומים!'

אימא שלו צחקה ואמרה:

'בסדר. היום אתה תאומים.'

אז הילד- קראו לו טל, אמר:

'לארוחת הבוקר אנחנו רוצים שתי כוסות חלב, שתי ביצים ושני ופלים.'

בדרך לבית הספר שאלו אותו חבריו: 'מה אתה היום?'

והוא ענה: 'תאומים. קוראים לנו טלטל.'

והוא הלך לבית הספר שתי פעמים.

ישב על שני כסאות.

קרא בשני ספרים.

צייר שני ציורים.

וחזר הביתה שתי פעמים.

כשרצה לשחק בשני כדורים הזכירה לו אימו:

'טלטל! תחילה שבו בבקשה להכין שיעורים. אחר-כך תשחקו.'

אבל כשצריך היה להכין את שיעוריו שתי פעמים – שינה את דעתו.

הוא אמר:

'די. אינני תאומים. אני כבר נסעתי, ורק אני נשארתי.'

אימא של טל צחקה וצחקה, וטל אמר:

'מחר אהיה ממטרה. או חליל.'

הנקודה שאבדה/עודד בורלא מתוך "כמו סיפורים":

פעם היה פרפר קטן. היו לו כנפיים צהובות, ועל כל כנף- נקודה שחורה. והיו לו עיניים ורודות. לפרפרים יש לפעמים עיניים ורודות.

ביום שני בבוקר יצא הפרפר לשחק בחוץ. אימו קראה אחריו ואמרה :
 'אל תאחר לשוב הביתה, והיזהר בעופך אל מעבר לכביש!'
 'טוב', אמר הפרפר, 'אל תדאגי לי. אני כבר כמעט מבוגר!'

פרפר הפרפר בין פרחי ההרדוף, מתחת לענפי עץ התאנה הקטן, מעל לתמיר שרכב על אופניו האדומים, ליד קן- הנמלים, מעל לבית הגבוה – ולא מצא חבר לשחק עימו.

'כולם, כנראה, הלכו לאיזה יום הולדת', חשב.

הוא התעופף אל עבר השדה. מצץ צוף מפרחי בבונג אחדים ולבסוף חזר הביתה. הוא טס ועמד ליד אימו:

'שלום, שלום', אמר. 'שלום אחד בשביל עכשיו ואחד בשביל קודם. שכחתי להגיד. ולא פגשתי באף אחד בכלל.'

אימו הסתכלה בו רגע בחיך, ופתאום ספקה כפיה בצער רב ואמרה :
 'אוי ואבוי! הנקודה!'

'איזו נקודה?' שאל הפרפר בתימהון.

'הנקודה!' קראה אימא פרפרה והצביעה על כנפו הימנית. הוא הביט וראה שהנקודה השחורה איננה.

התחיל הפרפר להתייפח; 'הנקודה אבדה לי! אוי ואבוי ואבוי! מה אעשה בלי הנקודה השחורה שלי? בו-הו-הו! הנקודה שלי!'

'הפסק לבכות', אמרה אימו, 'בוא, נלך לחפש אותה.'

פרפרו שניהם ושאלו קודם את פרחי ההרדוף: 'אולי ראיתם נקודה?' הפרחים נעו מימין לשמאל ומשמאל לימין: לא.

שאלו את עץ התאנה. העץ לא ראה שום נקודה. שאלו את הנמלים, את הבית, את הבבונגים- אף אחד לא ראה את הנקודה של הפרפר.

חזרו שניהם הביתה. כל הדרך בכה הפרפר, אבל אימו ניחמה אותו ואמרה :
 'אל תבכה, פרפרי שלי, אין דבר. אתה יפה גם בלי הנקודה הזאת, וחוף מזה- היא תצמח ותחזור ותופיע בכנפך עוד יום או יומיים. תהיה לך נקודה חדשה ויפה.'

'אז טוב', אמר הפרפר ומחה את דמעותיו, והם נכנסו לביתם.

באותו זמן ממש חזר גם תמיר הביתה. הוא העמיד את האופניים האדומים בכניסה ונכנס לחדר הילדים. לירון ישבה שם והכינה שיעורים.

היא הביטה בו ופרצה בצחוק.

'למה את צוחקת?' שאל תמיר.

'אתה מצחיק', אמרה לירון. 'לך לרחוץ את פניך. יש לך נקודה על קצה האף!'

הצב והעקרב/עודד בורלא מתוך "כמו סיפורים":

פעם היה עקרב. אמנם היה עדין קטן, אבל כבר היה רע מאוד. כל הזמן היה מתהלך בין האבנים וצועק: 'היזהרו! אני עוקץ! וגם צובט! ולפעמים נושך!'
כולם ברחו ממנו, כמובן, ואף פעם הוא לא עקץ, ולא צבט, ולא נושך. רק צעק.
פעם יצא העקרב הזה- אימא שלו הייתה קוראת לו 'מותק', אבל האחרים קראו לו בכל מיני שמות נוראים שלא יפה להגיד אותם- אז פעם הוא יצא בבוקר בכדי לצעוק ולהפחיד והנה פגש בצב. לצב היה מצב- רוח רע והוא היה עצוב. הוא עמד ליד פרח חצב, הוציא ראשו, הציץ על סביבותיו וכרסם פרורי מזה שמצא ליד הצריף. הצהוב.
ניצב העקרב לפני הצב וצווח בקול צרוד: 'זוז מכאן! אני צריך לעבור פה!'
הצב פיהק בצער, עצם עין אחת בעצלתיים ואמר:
'חצוף.'

העקרב כעס מאוד וצרח: 'אתה רוצה עקיצה?'
הצב הפסיק רגע לכרסם, פיהק שוב ואמר: 'כן.'
העקרב הקטן הסתכל בשריון העבה של הצב והבין שאי אפשר לעקוץ אותו.
או לצבוט אותו. או לנשוך אותו.
אז שינה את קולו ואמר במתיקות: 'מה אתה זולל, צב?'
הצב הביט אליו לאט לאט ואמר:
'אם לא תפסיק לפטפט- אני אשב עליך ואתה תתקמט מאוד.'
העקרב נבהל קצת ואמר: 'מה- אני סתם שואל מה אתה אוכל.'
אבל הצב אמר בשקט: 'הסתלק. עכשיו.'
העקרב פנה והחל רץ וצועק: 'פנו דרך! אני עוקץ מאוד!'
אבל לא היה שם איש.
'וגם צובט!'
אבל לא היה שם איש.
'לפעמים נושך! חזק!'
אבל לא היה שם איש. אז הוא חזר הביתה. לבדו.
הצב לא הלך הביתה. הוא כבר היה בתוך ביתו.

נשף מסכות/עודד בורלא מתוך "כמו סיפורים":

פעם כשהתקרב חג הפורים של החיות, הם החליטו לעשות חגיגת פורים. אבל לא סתם חגיגה, אלא נשף. ולא סתם נשף, אלא נשף- מסכות. כולם יתחפשו. ומי שיתחפש הכי יפה – יקבל פרס!

וכשהגיע סוף סוף פורים של החיות, נאספו כולן בין שני עצים, אורן ואלון, וערכו שם את הנשף. הם התחפשו כל כך יפה- שאף אחד מהם לא הכיר את השני. באמת היה קשה מאוד להכיר אותם:

השפן התחפש לברבור סגול.
החתול התחפש לזברה שהקווים השחורים שלה הם לבנים והקווים הלבנים הם שחורים.
העורב התחפש לחמור עם נקודות כחולות.
הקיפוד התחפש לסוס ירוק.
הברבור התחפש לקיפוד שכולו תכלת.
הסוס התחפש לעורב לבן.
הזברה התחפש לשפן עם משבצות צהובות.
החמור התחפש לחתול אדום.

הנשף היה מוצלח מאוד. כולם אכלו ממתקים, ועוגות עם קצפת, וגלידה, ומיץ, וכל אחד קיבל שקית ובה בוטנים, סוכרייה, פנקס קטן, צבעים, וגולה של זכוכית.

וכשהגיע הערב, רצו לתת את הפרס לזה שהתחפש הכי יפה- אבל לא יכלו: כל אחד חשב שהוא המוצלח ביותר!

הייתה מריבה גדולה, וצעקות, וכמעט מכות!
פתאום ראו כולם גמל. פנו אליו ואמרו לו:
'גמל גמל- היה אתה השופט! מי מאיתנו ראוי לפרס?'

הניח הגמל את סנטרו בכף ידו, שקע במחשבות, הביט בהם בעיון ולבסוף אמר בקול מתוק מאוד: 'אבל איפה הפרס?'

הצביעו כולם על קופסה גדולה עטופה ניר- כסף וקשורה בסרט כחול- לבן:
'הנה הפרס!' קראו, 'בתוך הקופסה! פרס נפלא מאוד! כולנו רוצים אותו!'

'טוב,' אמר הגמל, 'אני אהיה השופט. אני אגיד לכם למי הפרס. עימדו כולכם בשורה. כך. עכשיו, פנו כולכם לאחור והביטו לצד ההוא. כך. ועכשיו- עצמו כולכם את העיניים!'

כולם עמדו כשגבם אל הגמל ועיניהם עצומות, וכולם חיכו. לקח הגמל את הפרס וברח. כשהגיע אל גבעה רחוקה נעצר וקרא אליהם:

'אתם יכולים לפקוח את העיניים! שמעתי על הנשף שלכם- אז גם אני התחפשתי, ואני חושב שאני התחפשתי הכי יפה- ועל כן הפרס מגיע לי! אני בכלל לא גמל. אני השועל! שלום!'

12. מירה מאיר – "הצב של אורן".

מירה מאיר – 1932

סופרת ומשוררת ישראלית, עורכת ומומחית לספרות ילדים. מבין ספריה, זכו לפרסום רב, ספרי הילדים שכתבה. מאיר נולדה בעיר לודז' שבפולין בשנת 1932. עלתה לארץ עם שני הוריה ואחותה בשנת 1939. המשפחה השתקעה בתל אביב. מירה מאיר גדלה התחנכה בעיר, וסיימה את ביה"ס תיכון חדש, ומנעוריה הייתה חברה פעילה בתנועת השומר הצעיר. לאחר השירות הצבאי הצטרפה עם גרעינה לקיבוץ נחשון ובו היא מתגוררת עד היום. כותבת ספרים וסיפורים לילדים ומבוגרים, עורכת מדור ספרי ילדים ונוער בספריית פועלים. ב-1974 זכתה בפרס זאב על ספרה "אני אוהב לצייר". נפגשת עם ילדים ומשוחחת איתם על נושאים רבים, כגון: קליטה ועלייה ועוד. מירה מאיר נשואה לדן, אם לארבעה וסבתא לנכדים.

13. ה. כ. אנדרסן – מבחר סיפורים: "הזמיר"; "בגדי המלך החדשים"; "בת הים הקטנה"; "אצבעונית"; "הברווזון המכוער", "חייל הבדיל", "הנסיכה והאפון".

הנס כריסטיאן אנדרסן 1805 – 1875

מספר האגדות המהולל, נולד בדנמרק בשנת 1805. ילדותו הקשה עברה עליו בעיר אודנסה. משפחות הייתה ענייה מאוד והוא נאלץ לצאת לעבוד בגיל צעיר ולא יכול היה ללמוד באופן מסודר כמו בני גילו. הנס היה ילד גבוה ורזה, אפו היה ארוך, ופניו היו מכוערים. הוא אהב לתפור בגדים, לרקוד, לשיר ולעשות תיאטרון בובות. הילדים לעגו לו ורדפו אותו, והוא היה אומלל מאוד. בגיל 14 עזב הנס את ביתו העלוב ויצא לבדו לקופנהגן. עוד שנים של סבל מרעב והשפלה עברו עליו, עד שזכה לעזרה מצד אנשים שהבחינו בכישרונותיו, ומצבו השתנה לטובה, ממש כמו שקרה לברווזון המכוער, בסיפור שכתב. הוא כתב מחזות, שירים וספרי מסע, אבל תהילתו העולמית באה לו בזכות 168 האגדות שכתב, אשר עובדו בחלקן לילדים. הוא לא הקים משפחה והיה ערירי עד יומו האחרון. עיר הולדתו, אודנסה, הקימה את מוזיאון הנס כריסטיאן אנדרסן, לזכרו. אנדרסן מת בגיל 70, בשנת 1875.

הזמיר / הנס כריסטיאן אנדרסן

ארמונו של הנסיך היה כולו חרסינה יקרה מאוד ושביר ולכן היה אסור לגעת בו אלא בזהירות. הגן בארמון היה גדול ובתוכו שכן זמיר. עובדי דרכים שהגיעו אל עיר בירתו של הקיסר התפעלו מהארמון, הגנים ומהזמיר. כאשר שבו לארצם הם סיפרו זאת והמלומדים כתבו על כך ספרים, על העיר, הארמון, הגן והזמיר. באחד מהימים קרא הקיסר ספר שבו צוין על הזמיר ועל ארמונו והגן המדהים. הקיסר לא ידע אודות הזמיר אלא מתוך הספר. הקיסר קרא לראש הפמליה שלו ושאל על הזמיר. ראש הפמליה לא ידע אודות הזמיר והקיסר ביקש שכל ערב ישיר בפניו הזמיר. ראש הפמליה החל לחפש אך לא מצא והוא ולכן חזר למלך וסיפר לו כי זהו סיפור בדים. הקיסר התעקש שקיבל ספר מקיסר יפן ובו מתואר אודות הזמיר וביקש שהזמיר יגיע אליו עוד באותו לילה. ראש הפמליה החל לחפשו אך אף אחד לא ידע מיהו חוץ מנערת המטבח. היא נתבקשה להביא את ראש הפמליה לזמיר. החלו לחפשו בזמן החיפושים שמעו קול של פרה וחשבו כי זהו הזמיר. לאחר מכן שמעו את קרקוריהם של הצפרדעים ושוב חשבו שזהו הזמיר אך שוב הנערה אמרה כי זהו לא זמיר. לפתע נערת המטבח אמרה כי כעת שומעים את הזמיר והצביעה על ציפור קטנה ואפורה. הנערה פנתה אל הזמיר וביקשה ממנו שישיר

לפני הקיסר. הזמיר הסכים לשיר בפני הקיסר. הזמיר שר בפני הקיסר והקיסר היה נרעש ונפעם. כעת הקיסר החליט כי לזמיר יהיה כלוב ותהיה לו רשות לטייל בחוץ פעמיים ביום. באחד מהימים הגיעה חבילה לקיסר. בחבילה היה זמיר מלאכותי משובץ יהלומים, ספירים ואבני אודם. כאשר היו דורכים את הקפיצים היא זימרה שיר שהציפור האמתית זימרה. מתנה זו התקבלה מקיסר יפן. בתחילה היו שרים יחדיו אך לא הצליחו להיות באותו קצב ואז החלה הציפור המלאכותית לשיר לבדה. באחת הפעמים המלך ביקש לשמוע את הזמיר אך כאשר בדקו ראו כי הוא ברח מן הכלוב. הזמיר המלאכותי שר בפני העם אך הדייגים טענו כי הזמיר המלאכותי שר יפה אך משהו חסר בשירתו. בערב אחד בעת שהזמיר המלאכותית השמיעה את זמרתה הקיסר שמע כי משהו פקע. משהו בתוך הציפור ואחד הקפיצים ניתק. הקיסר שלח לקרוא לרופאיו אך הם לא יכלו לעזור ולכן קראו לשען. השען טען כי צריך למנוע מהציפור לשיר רבות ולכן נתנו לציפור לשיר רק פעם אחת בשנה. לאחר חמש שנים הקיסר חלה ולכן התמנה קיסר חדש. הקיסר עמד למות עד שיום אחד ליד חלונו זימר הזמיר האמיתי ולאט לאט הקיסר החל לחוש טוב. הקיסר הודה לזמיר ורצה לגמול לו על כך. כאשר שאל את הזמיר כיצד יוכל לגמול לו הזמיר ענה לו כי הוא כבר גמל לו. כאשר בפעם הראשונה שר בפניו הוא הצליח לגרום לקיסר להזיל דמעות. הקיסר המשיך לאגור כוחות והזמיר המשיך לשיר לידו. הקיסר רצה לשבור את הציפור המלאכותית אך הזמיר ביקש ממנו שלא יעשה כך. הזמיר ביקש מהקיסר רשות לבוא לשיר בפניו אך על הקיסר היה להבטיח לו שלא יספר לאף אחד כי יש לו ציפור קטנה אשר מספרת לו הכול. אנשי הפמליה באו לשמור על הקיסר שחשבו כי מת והוא הופיע בפניהם ואמר להם "בוקר טוב".

בגדי המלך החדשים / הנס כריסטיאן אנדרסון

לפני שנים רבות היה מלך שאהב מאוד בגדים חדשים. הוא לא התעניין בדברים אחרים כמו צבא, כלכלה אלא רק בגדים. הוא היה עסוק בלספור את עניבותיו ולהציץ במראות הרבות שבארמונו. יום אחד הגיעו שני נוכלים שהעמידו פנים כאילו הם אורגים וחייטי צמרת. הם אמרו שהאריגים שלהם מיוחדים במינם ורק מי שחכם יכול להבחיןם. המלך שמח ואמר שזו הזדמנות לראות מי משריו אינו ראוי לתפקידו. הוא הקצה להם חדר ומיוחד וכסף וביקש 10 מטרים של אריג משובח. התחילה שלח את שר הפנים שיראה ראשון, הוא חשש שהוא בעצמו לא יראה. שר הפנים לא ראה דבר, אך פחד על תפקידו ולכן שיבח את העבודה וביקש להוסיף עוד שכר לאורגים החשובים. שלח המלך עוד שר חשוב שגם הוא לא ראה כלום, אך לא רצה להודות בכך ולכן אמר שהם עושים עבודה נפלאה ושוב הובאו ממרתפי האוצר חוטי זהב ושקי כסף. כשנכנס המלך עם שריו לא ראה דבר ונבהל, הוא חשב שאולי לא מגיע לו להיות מלך כי אינו חכם מספיק כדי לראות. ולכן אמר שמעולם לא ראה אריג יפה כזה. השרים שיתפו פעולה וחיזקו את עבודת האורגים. המלך ביקש שתי חליפות לחורף ושתי חליפות לתקופת המעבר. הוא ביקש שיזדרזו כדי שילבש את אחת החליפות בתהלוכה. האורגים מדדו את המלך, נדקרו מהמחטים ולבסוף הפשיטו אותו והלבישוהו בחליפה. הם הידקו את החגורה הבלתי נראית. מלווי המלך אמרו כי הגזרה הולמת אותו והמלך הסכים שהעבודה נפלאה. שלושה משרתים הרימו בזהירות את השובל שלא היה. כל בני הממלכה צפו בתהלוכה ואיש לא העז להודות שענינו לא רואות דבר. פתאום עבר ילד תמים שלא יודע לשקר ואמר לאביו שהמלך עירום. הדברים עברו מפה לאוזן עד שהגיעו למלך שהחליט להתעלם ולהמשיך לצעוד בראש התהלוכה בגב זקוף וראש מורם כאילו באמת מכוסה גופו בבגד הכי יפה בעולם

בת הים הקטנה/ הנס כריסטיאן אנדרסון - תקציר

במקום עמוק בים עמד ארמון של מלך הים אשר גר עם בנותיו הקטנות ובארמון הסמוך גרה אימו אשר עזרה לו בניהול משק הבית כי אשתו בממלכה מתה אחרי שילדה את הבת הקטנה. הסבתא אהבה את 6 הנכדות שכולן היו יפיפיות אל הנכדה הצעירה הייתה הכי יפה מכולן. לכל נסיכה הייתה גינה משלה שדאגה לקשטה. הנסיכה הצעירה הייתה שקטה וחכמה ודאגה לקשט את גינתה בפסל של נער יפיפה שנפל כנראה מאחת האוניות. בת הים הקטנה אהבה לשמוע סיפורים על החיים בארץ. סבתא סיפרה לה על החיים מעל פני הים.

בת בים רצתה לדעת ולהבין הכול על בני האדם. הסבתא אמרה לה שכאשר תהיה בת 15 שנים היא תוכל לעלות ולשבת על אחד הסלעים ולראות הכול. כאשר הגיעה לגיל 15 אבילה הרשה לה לעלות והיא התרשמה מהחיים על פני האדמה וסיפרה לאחיותיה. לאחר מכן בכל שנה עלתה בת אחרת אל פני הים. כך עלו כל האחיות הגדולות אל פני המים ורק האחיות הקטנה טרם עלתה. כאשר הגיעה לגיל 15 סבתא קישטה אותה ודאגה שתעלה אל פני הים. כאשר עלתה לפני הים ראתה ספינה ובה נסיך יפה אשר חגגו לו יום הולדת 16. היא לא יכלה לגרוע מהנסיך עין. לפתע החלה סערה והנסיך צלל לתוך המים. בת הים הקטנה הצילה את הנסיך ואז הבחינה שהוא דוחה לפסל השיש הלבן שעמד בגינתה. היא הניחה את הנסיך על החוף והמתינה לראות מה יקרה לו. הגיע ילדה קטנה שקראה למבוגרים וכך ניצלו חייו של הנסיך. בת הים הקטנה הייתה עצובה ורק כאשר לא יכלה להתאפק יותר סיפרה לאחיותיה מה קרה. הן רצו לעזור לה ואחת מהחברות מצאה היכן הנסיך מתגורר. היא החלה לצפות בו. יום אחד בת הים הקטנה אמרה לסבתא שהיא רוצה להיות בת אדם. הסבתא נבהלה ואמרה לה כי לא תוכל להיות בת אדם כי הרי יש לה זנב. באותו ערב ערכו מסיבה את בת הים הקטנה הייתה עצובה. לפתע היא שמעה קולות מהספינה של המלך והחליטה שהיא הולכת למכשפת המים שתתל לה עצה. (היא רצתה להיות כבת אדם). המכשפה ידעה לשם מה היא באה ואמרה לה שהיא תכין לה משקה קסמים והזנב יהפוך לרגליים. היא הזהירה אותה שיכאב לה כאשר היא תפסע. בת הים הקטנה ויתרה על היותה בת הים והסכימה לא לראות את אביה, סבתה ואחיותיה. המכשפה הזהירה אותה שאם הנסיך לא יאהב אותה ולא יינשא לה היא תמות ומה שיישאר ממנה הוא קצף על פני המים. בתמורה היא הייתה צריכה לתת למכשפה את לשונה ואת הקול הצלול שלה. המכשפה רקחה משקה נתנה לבת הים ולקחה ממנה את לשונה וקולה נעלם. בת הים הקטנה הגיעה לארמון המלך ושתתה את המשקה. כאשר התעוררה ראתה את הנסיך. הנסיך דיבר עמה אך היא לא יכלה להשיב לו. היא חיה בארמון אך הייתה עצובה כי לא יכלה להוציא הגה מפיה. בן המלך ביקש ממנה שתהיה עימו תמיד ולא תיפרד ממנו. אחיותיה, אביה והסבתא הגיעו אליה אך בת הים לא יכלה להגיע אליהם. בן המלך אמר לה כי הוא אוהב אותה ושהיא מזכירה לו מישהי שהצילה אותו ממוות וכי היא דומה לה ולכן הוא לא רוצה שהם ייפרדו. אך בת הים לא יכלה לענות לו. באותה שנה שידכו לבן המלך בת של מלך אחר, אך הוא אמר לבת הים כי הוא לא יינשא עימה כי הוא נאמן לנערה שהצילה את חייו ורק לה הוא יינשא. כאשר הנסיך פגש את בתו של המלך הוא חשב כי היא זו שעזרה לו כאשר טבע במצולות. בת הים הקטנה ידעה שכאשר הם יינשאו היא תהפוך לקצף על פני המים. למחרת כאשר עמדו להינשא בת הים הייתה עצובה מאוד. באותו הלילה כאשר הנסיך והנסיכה עמדו להיכנס לחדר הכלולות הופיע בת הים והחלה לרקוד לפניהם. לאחר מכן בת הים נשענה על מעקה של הספינה וחשבה על כך שעוד מעט תהיה לקצף על פני המים ולפתע הגיעו חמשת אחיותיה ושערן קצוץ. הן סיפור לה כי נתנו את השיער למכשפת הים ע"מ שתוכל להינצל. היא הייתה צריכה לקחת את הסכין להכניס לתוך ליבו של המלך וכאשר יזרוס דמו על רגליך יצמח לה זנב ותוכל לחזור ולחיות עימם. בת הים לא הצליחה וזרקה את הסכין לתוך המים העמוקים. לאחר מכן הפכה לקצף. בת הים הרגישה שהיא קלה ומרחפת וכאשר שאלה לאן היא הולכת נאמר לה כי היא הולכת אל בנות האוויר. היא ראתה כיצד המלך וכלתו מחפשים אותה ולא מוצאים והם הבינו כי היא הטילה את עצמה לתוך מעמקי הים. בת הים נעה ועפה עם חברותיה אל העננים.

אצבעונית/הנס כריסטיאן אנדרסן – תקציר

הייתה אישה שרצתה תינוקת קטנטנה פצפופנית. היא הלכה לשאול בעצתה של מכשפה איך אפשר לקבל תינוקת כזו. המכשפה נתנה לה גרגיר לשתול בעץ. האישה שתלה בעציץ וכאשר נישקה את השתיל מתוך הפרח יצאה ילדה קטנטנה ושמה אצבעונית. באחד הלילות צפרדע לקחה את אצבעונית ע"מ להשיא אותה לצפרדע. היא לא רצתה להינשא

לצפרדע וכאשר בכתה הדגים שמעו אותה והחליטו לעזור לה והבריחו אותה. הגיע פרפר אשר התאהב באצבעונית ומיד הגיעה חיפושית אשר חטפה את אצבעונית אך החיפושית התחרטה היות ואצבעונית הייתה מכוערת. לאחר מכן אצבעונית פגשה עכברה שהסכימה שהיא תגור עימה בתנאי שאצבעונית תנקה לה את הבית. הגיע לביתה של העכברה חלד אשר הראה להם ציפור שעומדת למות. כאשר הם הלכו אצבעונית נישקה את הציפור וחיימה אותה והיא המשיכה לטפל בה. הסנונית (הציפור) הציעה לאצבעונית לבוא עימה, אך אצבעונית לא רצתה שהעכברה תהיה עצובה ולכן סירבה. אצבעונית הצטערה שלא עזבה עם הסנונית כי העכברה לא הרשתה לה לצאת מתוך המחילה שלהם מתחת לאדמה. העכברה הודיעה לאצבעונית שחלד החליט לשאת אותה לאישה. ביום בו אמורה הייתה להינשא לחלד ביקשה מהעכברה אישור לצאת לשמש פעם אחרונה ופתאום הגיעה הסנונית. אצבעונית ביקשה ממנה שתיקח אותה והסנונית הסכימה. הסנונית לקחה אותה לארץ חמה וביקשה מאצבעונית שתמצא לה פרח יפה לגור בו. כאשר אצבעונית בחרה בפרח מצאה בתוכו איש קטנטן ועל ראשו כתר זהב. איש זה היה מלך של כל מלאכי הפרחים בעולם. המלך הסיר מראשו את הכתר וביקש מאצבעונית להינשא לו. הם נישאו וסנונית עפה בחזרה לארץ דנמרק. שם התיישבה על חלונו של סופר אחד וסיפרה לו את סיפור זה.

הברווזון המכוער / הנס כריסטיאן אנדרסן (הסיפור)

היה קיץ נעים ומזג האוויר היה ממש נפלא. שדות החיטה הרחבים נראו כמו שטיח זהוב והשיבולים התנועעו בכבדות ברוח הקלה כמו גלים שקטים במים. היבול שכבר נאסף, נערם בערמות ולהקה של חסידות אדומות רגליים ומקור שוחחו זו עם זו בשפה עתיקה, שלמדו מאבות אבותיהן. אגמים התנוצצו בין העצים העבותים שלרגלי הארמון העתיק. זה היה מבצר מפואר, מוקף תעלת מים עמוקים שעל גדותיה צמחו שיחים ירוקים וסבוכים, מקום מסתור לכל מי שרצה להתחבא. כאן, בתוך אחד השיחים, דגרה ברווזה על שיחים. זמן רב ישבה הברווזה בתוך השיח וכבר הייתה עייפה מרוב דגירה. סוף סוף הגיע זמן הבקיעה ומתוך כל ביצה יצא אפרוח קטן וזהוב. "ציץ ציץ – הגעתי!" ציץ כל אפרוח שיצא לעולם והברווזה קידמה את פניו: "קוואק קוואק – ברוך הבא!" בזו אחר זו בקעו הביצים. הברווזונים הניעו את הכנפיים הקטנטנות שלהם וקראו בקול: "איזה עולם יפה!" "חכו" אמרה אמרה ברווזה, "עוד לא ראיתם שום דבר. העולם הוא גדול ורחב ואפילו אני עוד לא ראיתי הרבה ממנו. ראשית, נראה אם כולם כבר הגיעו", אמרה ובדקה את כל קליפות הביצים עד שראתה שהביצה הכי גדולה עדיין לא בקעה. "אוי ואבוי", נאנחה הברווזה באוזני חברתה שבאה לבקר אותה, "מי יודע כמה זמן אצטרך עוד לדגור עליה ואני כבר עייפה. תגידי, מה דעתך על הברווזונים היפים שלי, הם דומים לאבא שלהם, נכון? הוא לא מצא לנכון לבוא לעזור לי לדגור, או אפילו לשאול לשלומי, וכעת הביצה הגדולה הזאת..."

"אולי זאת ביצה של תרנגולת הודו?" אמרה החברה, "פעם דגרתי בטעות על ביצים של תרנגולת הודו והאפרוחים שבקעו עשו לי צרות צרורות – הם לא הסכימו בשום אופן לקפוץ למים! אני במקומך הייתי עוזבת את הביצה הזאת והולכת לשחות עם האפרוחים החמודים". "בשום אופן לא", אמרה הברווזה וישבה לדגור על הביצה, "דגרתי כל כך הרבה, אדגור עוד קצת ונראה מה יצא". "מה אכפת לך", קרקרה הברווזה השנייה, "תעשי מה שאת רוצה". לבסוף החלה לבקוע גם הביצה הגדולה. "ציץ ציץ", ציץ האפרוח, "הגעתי!" "קוואק קוואק... איזה אפרוח חריג ושונה", קידמה את פניו הברווזה, "מעולם לא ראיתי אפרוח מכוער שכזה. אני מקווה שתיכנס למים, יחד עם שאר האפרוחים היפים שלי!" למחרת היה שוב יום יפה. השמש האירה בקרני זהב וכל הפרחים ועצי הגן רשרשו ברוב הקלה. אימא ברווזה הולוכה את כל האפרוחים לטבילה ראשונה במים. "קוואק-קפיצה קלה!" קראה, קפצה ראשונה למים ואחריה כל הברווזונים. גם האפרוח הגדול, האפור והמכוער שחה ביחד עם כולם. "הוא לא תרנגול הודו", אמרה הברווזה, "והוא דווקא שוחה יפה מאוד ואם לא שמים לב לצורה שלו, אז הוא חמוד למדי. אין מה לעשות, זה מה שיש וזה האפרוח שלי. קוואק קוואק, בואו אחריי הביתה, ברווזונים שלי והיזהרו

מפני החתולים!" בחצר הבית הייתה מריבה גדולה, כי שתי להקות של ברווזים נלחמו על חתיכת בשר, עד שהגיע חתול ובלע אותה. "אתם רואים", אמרה אימא לאפרוחים, "ככה זה בעולם. כעת תלמדו קצת נימוס ודרך ארץ. ברווזים מחונכים הולכים תמיד ברגליים פשוטות ומרכינים את הראש בפני הברווזים הזקנים והמכובדים של הלהקה. וגם תלמדו לדבר יפה בשפת הברווזים ולהגיד "קוואק קוואק". הברווזונים למדו יפה כל מה שאימא לימדה אותם ושאר הברווזים שבחצר הסכימו לקבל אותם ללהקה, ורק את הברווזון המכוער לא רצו לקבל. "תראו את המכוער הזה!" קראו הברווזים האחרים ונפנפו בכנפיהם, "איך אתה לא מתבייש להיות כל כך חריג ושונה מכולם! לך מכאן ואחד הברווזים הגדולים התנפל על הברווזון המכוער ונשך אותו בצווארו. "עזוב אותו!" קראה אימא ברווזה ומהרה להגן על בנה המסכן, "מה הוא עשה לך?" "הוא לא עשה שום דבר, אמר הברווז הרשע, אבל הוא חריג ואנחנו לא אוהבים מישהו שהוא לא בדיוק כמונו, אז מגיע לו שנרביץ לו". "הוא צודק", אמרה ברווזה זקנה ומכובדת, "כל האפרוחים שלך יפים מאוד ורק זה מכוער. אני מצטערת לומר לך שהוא אפרוח פגום. זאת עובדה שאי אפשר לשנות אותה". "יכול להיות", אמרה אימא ברווזה, "ונכון שהוא חריג וממש לא יפה, אבל הוא אפרוח טוב לב והוא אפרוח שלי. הוא גם שוחה יפה במים ולא מזיק לאף אחד. אולי במשך הזמן הוא ישתפר. על כל פנים, הוא לא אשם שהוא שונה!" "מצדי אתם יכולים לחיות ביחד איתנו", אמרה הברווזה הזקנה, "וגם המכוער הזה. מה אכפת לי". אבל הברווזון המכוער סבל מאוד בחצר. כל הברווזים לעגו לו ודחפו אותו ואפילו האחים ואחיות שלו הרשו לעצמם לגרש ולקלל אותו. "הלוואי שהחתול יטרוף אותך!" היו האפרוחים אומרים לו ואימא ברווזה הייתה מוסיפה: "שתלך ולא תשוב!" ולא הייתה באה לעזרתו כשהיה רעב וכואב. "אין לי מה לעשות כאן", בכה הברווזון המכוער, "אני כל כך מכוער" עד שאין לי זכות קיום!" והוא קפץ מעבר לגדר ורץ בשדה ברחב, בלי לדעת לאן, עד שהגיע לביצה שבא חיו ברווזי בר. "מי אתה?" שאלו ברווזי הבר, "מעולם לא ראינו יצור מכוער שכזה!" "אני רק מבקש רשות לנוח קצת בין קנה הסוף", אמר הברווזון המכוער וברווזי הבר הרשו לו להישאר, בתנאי שלא ינסה לחפש לו בת זוג מביניהם. הברווזון המכוער בכלל לא חשב על בת זוג. הוא רק רצה שקט ומנוחה, אבל לא עבר זמן רב ולביצה הגיעו ציידים עם רובים וכלבים, ירו בברווזי הבר והרגו בהם הרג. הברווזון המכוער נבהל מאוד ופחד שהכלבים ייטרפו אותו, אבל הם אפילו לא שמו לב אליו ומיהרו לרוץ ולהביא את השלל לציידים. "אני כל כך מכוער, עד שאפילו הכלבים לא רוצים לטרוף אותי", אמר לעצמו הברווזון המכוער כשהתחבא רועד כולו בין קני הסוף. סוף סוף עזבו הציידים והכלבים את הביצה והברווזון מיהר לברוח משם כל עוד נפשו בו. הוא רץ ורץ עד שהגיע לצריף רעוע שבו גרה אישה זקנה וכמעט עיוורת, עם חתול ותרנגולת. כשהגיע הברווזון, התחילה החתולה לילל והתרנגולת לקרקר והאישה הזקנה חשבה שהגיעה אליה ברווזה. "יופי לי", אמרה האישה, "הברווזה תטיל ביצים ויהיו לי ברווזים!" אבל הברווזון המכוער לא הטיל שום ביצים והאישה הייתה מאוכזבת מאוד. גם החתול והתרנגולת זלזלו בו. "שתוק ואל תוציא הגה", היו נוזפים בו, "אתה לא יודע לטרוף עכברים וגם לא להטיל ביצים אתה סתם מכוער וחסר תועלת!" הברווזון ישב בפינת הצריף והיה עצוב, כי התגעגע מאוד לאוויר הפסגות הצח, לצלילה ולחיה במים. "מי זה שמע על אוויר פסגות ועל שחייה וצלילה במים!" לגלגה החתולה, "שאל את התרנגולת ותראה שגם היא לא משתוקקת לשטויות כאלה. אפילו הגברת הזקנה שלנו לא מתגעגעת לטבול בשום מים!" "אתם פשוט לא מבינים אותי", אמר הברווזון. "בטח שלא", אמרה התרנגולת, "אתה חריג ואף אחד לא מבין אותך. אתה חושב שאתה חכם גדול, אבל אתה סתם טיפש ואתה אפילו לא אסיר תודה על כל מה שעשינו בשבילך. אתה רוצה דברים שאי אפשר להשיג ולכן לא ייצא ממך שום דבר טוב. אם תשמע לעצתי, תתחיל להטיל ביצים או לטרוף עכברים". "אני חושב שאלך לי לחפש את מזלי בעולם הגדול", אמר הברווזון. "תעשה מה שאתה רוצה", אמרה התרנגולת, "רק אל תבוא אחר כך בטענות". הברווזון יצא לדרך, אבל מפני שידע שהוא חריג ומכוער, נזהר שלא לפגוש שום יצור חי והיה צולל במים בכל פעם שבא לקראתו מישהו. הגיע הסתיו, הרוח קרעה את עלי העצים והקפיצה אותם באוויר, השמש התחבאה מאחורי העננים הכבדים ועורבים שחורים עמדו על ענפי העצים הערומים וקראו "קרע קרע, קרע!" הברווזון הרגיש חוסר שקט, כאילו מישהו קורא לו לקום ולנדוד. ערב אחד,

כשהשמש השוקעת התחילה לאסוף את קרני הזהב האחרונות, התרוממה מאחורי השיחים שלחוף הנהר להקה גדולה של עופות לבנים ונהדרים. לכל אחד מהם צוואר ארוך וגאה והכנפיים הרחבות והחזקות שלהם השיבו על הברווזון משב רוח מיוחד מאוד. מעולם לא ראה הברווזון עופות יפים כל כך. הוא לא ידע שאלה הם ברבורים לבנים, שהתכוונו לעוף לארצות החום, לבלות שם את החורף. במשק כנפיים אדיר התרוממה הלהקה והברווזון המכוער הרגיש חוסר מנוחה מוזר מאוד. הוא חג סביב עצמו במים, נפנף בכנפיים ופתאום השמיע צריחה נוקבת שהפחידה וגם הדהימה אותו. הוא לא ידע מי הם העופות הנהדרים האלה, הוא לא יכול היה לשכוח אותם. נפשו יצאה אליהם, אבל מה להם ולו? הם יפים כל כך והוא יצור מכוער שאף אחד לא מוכן להתיידד איתו. החורף היה קשה וקר. הברווזון המכוער כמעט קפא מקור והיה צריך לשחות כל הזמן, בלי הפסקה, כדי שהמים לא יקפאו סביבו, עד שיום אחד הוא התעייף מאוד וכמעט קפא בתוך הקרח. איכר אחד עבר שם וריחם על הברווזון המסכן. הוא שבר את הקרח הרים את העוף הקפוא מקור והביא אותו הביתה, אבל הילדים רצו לשחק בו והברווזון פחד מהם. הוא התעופף בבית, נופף בכנפיו והפחיד את בעלת הבית עד שהצליח להתחמק דרך הדלת הפתוחה וברח אל בין השיחים שם בילה את החורף הקשה. כשהגיע האביב והשמש שוב שלחה את קרני הזהב שלה, חזר הברווזון המכוער לשחות באגם. הוא נפנף בכנפיו ולהפתעתו נוכח שהן מרימות אותו בקלות למעלה! הוא עמד על החוף, מתפעל מן העובדה שעוד מעט יוכל לעוף, כשפתאום ראה שלושה ברבורים לבנים ויפהפיים, מטים את צווארם המלכותי זה אל זה ושטים להם בנחת במים הצלולים. "כמה שהם יפים", אמר לעצמו הברווזון וחש כאב עז בליבו, "הייתי רוצה לגשת אליהם, אבל הם יצחקו ממני ויגרשו אותי!" הוא עמד כך זמן מה ואחר כך החליט שמוטב לנסות לגשת אל הברבורים היפים ואפילו להסתכן במכות, מאשר להיות נרדף על ידי ברווזי בר פשוטים. הוא הרים כנפיים, עף ישר אל מול שלושת הברבורים והרכין לפנייהם את ראשו, אבל אז הוא ראה במים את דמות עצמו ולתימהונו לא היה גבול- הוא היה ברבור! הוא היה מאושר מאוד. שלושת הברבורים חיבקו אותו ונשקו לו במקורים היפים שלהם, ילדים קטנים זרקו להם פירורי לחם וגרגירי חיטה וילדון קטן אחד קרא בשמחה "תראו, ברבור חדש הגיע!" הילדים האחרים באו לראות אותו ומחאו כפיים בשמח והברבורים הגדולים הרכינו את ראשיהם לפניו וקיבלו אותו ללהקה שלהם. הברבור החדש היה צנוע מאוד ולא התנשא על אחרים, כי זכר כמה קשה היה לו כשהיה חריג. כמה רדפו אותו וכמה לעגו לו רק מפני שלא היה כמו כולם. כעת אמרו כולם שהוא הברבור הכי יפה מכל הברבורים, אבל הוא לא התגאה רק נא את ראשו ואמר: "לעולם לא אשכח שהייתי פעם ברווזון מכוער!"

תִּיל הַבְּדִיל אֲמִיץ-הֶלֶב

בְּקַפְסַת עֵץ יָפָה שֶׁכְּבוּ זֶה בְּצַד זֶה עֲשָׂרִים וְחֲמִשָּׁה תִּילִים עֲשׂוּיִים בְּדִיל. לְכֻלָּם הָיוּ מְעִיל אָדָם וּמְכַנְסִים כְּחָלִים, עַל כְּתֻפֵּיהֶם הָיוּ רוֹבִים, וְהֵם הָיוּ דוֹמִים זֶה לָזֶה כְּאַחִים תְּאוֹמִים. רַק תִּיל אֶחָד הָיָה שׁוֹנֶה מֵאַחֲיוֹ: הָיְתָה לוֹ רַק רֶגֶל אַחַת. כְּשִׁיזְקוּ אֶת הַתִּילִים בְּבֵית-הַחֲרָשֶׁת, לֹא הִסְפִּיק הַבְּדִיל, וְהוּא יָצָא מִן הַתְּכָנִית וּרְגָלוֹ הָאֶחָת חֲסְרָה.

כְּשֶׁנִּפְתְּחָה הַקַּפְסָה, נִשְׁמַע קוֹלוֹ שֶׁל יֶלֶד: "אָמָא, תִּרְאִי, תִּילִי בְּדִיל! אִיזוֹ מִתְּנַת יוֹם-הַלֵּלֶת בְּהֶדְרָת!" הַיֶּלֶד הוֹצִיא אֶת הַתִּילִים מִן הַקַּפְסָה. הוּא סִדֵּר אוֹתָם זֶה לְצַד זֶה עַל מִדְּף הַצְּעֻצּוּעִים שְׁלוֹ, וְתִילִי הַבְּדִיל גָּלוּ עוֹלָם חֲדָשׁ. מִמָּשׁ מוֹלָם עֲמֵדָה טִירַת גִּיר יִפְהַפֶּיהָ. הָיָה לָהּ גֶּן יָרֵק, אָגָם מִים עֲשׂוּי מֶרְאֶה, וּבִרְבוּרֵי

גִּיר לְכַנֵּים וּגְאִים שְׁטוּ עָלָיו. בְּצִדָּהּ הַשְּׁנִי שֶׁל הַטִּירָה עֲמֵדָה רַקְדָּנִית, גַּם הִיא עֲשׂוּיָה גִּיר. הִיא עֲמֵדָה עֵי קִצּוֹת אֲצֻבְעוֹתֶיהָ, וּרְגָלָהּ הָאֶחָת מוֹנֶפֶת בְּאוֹר. "הִנֵּה אִשָּׁה מִתְאַיְמָה לִי," שָׁמַח תִּיל הַבְּדִיל בְּעֵי הַרְגֵל הָאֶחָת. הוּא לֹא רָאָה אֶת הַרְגֵל הַמוֹנֶפֶת, וְהָיוּ בְּטוֹחַ שֶׁגַם לְרַקְדָּנִית יֵשׁ רַק רֶגֶל אַחַת.

בְּלִילָהּ הַשְּׁתוּלָלוֹ הַצְּעֻצּוּעִים זֶה עִם זֶה. הָיְתָה שָׁנָה מְהוּמָה לֹא קִטְנָה. רַק תִּיל הַבְּדִיל הִפְסִיחַ וְהִרְקָדְנִיר הִקְטִינָה לֹא זָזוּ מִמְּקוֹמָם.

עִם בִּקְרָה תִּזְרוּ הַיִּלְדִּים לְשַׁחֵק, וּמִשׁוֹם-מָה הַשְּׂאִיר הַפֶּעַם אֶת תִּיל הַבְּדִיל עַל אֶדְנֵי הַחֲלוֹן. רְגָלוֹ הָאֶחָת לֹא הָיְתָה דֵּי-יִצִּיבָהּ, וְרוּחַ קָלָה שֶׁהִגִּיעָה הִפִּילָה אוֹתָהּ מִן הַחֲלוֹן לַמַּטָּה, אֶל בֵּין אֲבָנֵי הַמַּדְרָכָה. הַנַּעַר הִקְטִין וְאֶחָת הַמְּשָׁרְתוֹת יָרְדוּ לְחַפְשׁוֹ, אָבֵל הוּא הָיָה תְּקוּן בֵּין הָאֲבָנִים, רֹאשׁוֹ לַמַּטָּה וּרְגָלוֹ הָאֶחָת לַמַּעְלָה וְהֵם לֹא הִצְלִיחוּ לְרֹאוֹתוֹ. עַד מִהֲרָה הַתִּיל לָרְדּוּ גִשְׁמִים, וְהַמְּחַפְשִׁים תִּזְרוּ הַבֵּיתָה בְּיָדֵים רַיָּקוֹת. "הִי, תִּרְאֶה, הִנֵּה תִיל בְּדִיל," נִשְׁמַע פֶּתְאוֹם קוֹל

שֶׁל נַעַר אֶחָד, "בּוֹא נִשְׁלַח אוֹתוֹ בְּסִירַת גִּיר בְּזָרָם." מִיִּשְׁהוּ חָלַץ אוֹתוֹ מִבֵּין אֲבָנֵי הַמַּדְרָכָה, וְעַד מִהֲרָה מָצָא אֶת עֲצָמוֹ תִּיל הַבְּדִיל בְּתוֹךְ סִירַת גִּיר, שֶׁשָּׁטָה לָהּ בְּמַהֲרִית רַבָּה בְּתַעֲלוֹת הַבִּיּוֹב. הַסִּירָה נִסְחָפָה אֶל תַּעֲלוֹת הַבִּיּוֹב הַגְּדוֹלוֹת שֶׁמִּתַּחַת לְכַבִּישֵׁי הָעִיר, וּמִשָּׁם אֶל הַיָּם. כְּשֶׁלֹּא יָכוֹל הָיָה הַגִּיר לְהַחֲזִיק מִצֵּמֶד בְּמִים, שָׁקַע תִּיל הַבְּדִיל הַקָּטָן בְּתוֹךְ הַמִּים הַעֲמֻקִּים, וְעַד מִהֲרָה הוּא מָצָא אֶת עֲצָמוֹ בְּכֻטְנוֹ שֶׁל דָּג גְּדוֹל, שֶׁבִּלַּע אוֹתוֹ כָּאלוֹ הָיָה דָּגִיג אוֹ סִרְטָן קָטָן.

"תִּרְאֶה, הִנֵּה תִיל בְּדִיל!" נִשְׁמַע שׁוֹב קוֹל אֲנוּשִׁי, וְאוֹר גְּדוֹל הִצִּיף אֶת הַתִּיל הַתָּשׁוּשׁ.

הַדָּג, כְּפִי שֶׁאַתֶּם מְבִינִים, עָלָה בְּחִפְתּוֹ שֶׁל דָּג וּנְמָכָר בְּשׁוּק. עֲכָשׁוּ מָצָא עֲצָמוֹ תִּיל הַבְּדִיל מוֹל עֵינֵי הַטְּבַחִית בְּמִטְבָּחָהּ. הִיא חִלְצָה אֶת הַתִּיל מִבֶּטֶן הַדָּג, וְהִבִּיאָה אוֹתוֹ אֶל בְּנֵי הַמִּשְׁפָּחָה. מִה גְּדוֹלָה הָיְתָה הַהִפְתָּעָה: הָיָה זֶה אוֹתוֹ חֲדָר מִמָּשׁ, שֶׁמִּחְלוּנּוֹ נָפַל הַתִּיל. הוּא רָאָה מוֹלוֹ אוֹתָם יִלְדִים, אוֹתָהּ טִירָה, וְאוֹתָהּ רַקְדָּנִית שֶׁעֲמֵדָה עֲדִין עַל בְּהוֹנוֹת רֶגֶל אַחַת.

פֶּתְאוֹם, בְּלִי שׁוֹם סִבָּה נִרְאִית לְעֵין, אֶחָד אֶחָד הַיִּלְדִּים בְּתִיל הַבְּדִיל, וְזָרַק אוֹתוֹ אֶל הַתְּנוּרָה הַבּוֹעֵר הַחֹם הָיָה נוֹרָא, וְצִבְעֵי הַמַּדִּים הַכְּחָלִים-אֲדָמִים נִמְסוּ מִיָּד.

הַתִּיל לֹא הִרְפָּה מִן הַרוּבָה וְלֹא כּוֹפֵף קוֹמָתוֹ. הוּא הִרְגִּישׁ אִיךְ נִמַּס הַבְּדִיל לְאֶט-לְאֶט, וְהִישִׁיר מִבֶּטֶן אֶל רַקְדָּנִית הַגִּיר הַקָּטָנָה, שֶׁחִיכָה אֵלָיו. וְאִזּוֹ נִשְׁכַּד פֶּתְאוֹם רוּחַ פְּרָצִים מִן הַחֲלוֹן הַפְּתוּחַ, וְרַקְדָּנִית הַגִּיר נִצְתָּקָה מִמְּקוֹמָהּ וְעָפָה גַּם הִיא אֶל תוֹךְ הָאֵשׁ. בֶּן-

רֹגַע נִשְׁרַף הַגִּיר, וְהִרְקָדְנִית נִעְלָמָה כְּלֹא הָיְתָה. לְמַחֲרָת, כְּשֶׁנִּקְרָתָה הַמְּשָׁרְתָת אֶת הַתְּנוּרָה, הִיא מָצְאוֹ שֶׁם לֵב בְּדִיל קָטָן, שְׁנוֹתָהּ מִן הַתִּיל הָאוֹהֶב, וְכוֹכֵב כְּסָף שֶׁהִשְׁחִיר כְּפֶתֶם - שָׂרִיד לְרַקְדָּנִית הַגִּיר שֶׁעָלְתָה בְּלִהְיוֹת.

הנסיכה והאפון

14. **אנטואן דה סנט אקזופרי – "הנסיך הקטן".**

אנטואן סן אקזופרי 1900-1944

אנטואן דה סנט-אקזופרי (29 ביוני 1900 - 31 ביולי 1944) היה טייס, סופר, משורר ועיתונאי צרפתי, שנודע בעיקר בזכות ספר הילדים שכתב "הנסיך הקטן".

הרוזן אנטואן מארי רוג'ר דה סנט-אקזופרי נולד בליון למשפחת אצולה כפרית, הילד השלישי מבין חמשת ילדיו של הרוזן ז'אן דה סנט-אקזופרי, סוכן בורסה שנפטר כשאנטואן היה בן שלוש. אמו הייתה מארי דה פוסקולומב.

בשנת 1921, לאחר שלמד אדריכלות בבית-הספר לאמנויות אקול נסיונל סופרייר דה בוזאר ("École des Beaux-Arts"), התגייס לצבא הצרפתי לחטיבת הפרשים השנייה. לאחר שנכשל במבחני הכניסה לחיל הים, נשלח לשטרסבורג לאימוני טיס. בשנה לאחר מכן קיבל רישיון טיס, והוצע לו לעבור לחיל האוויר, אך משפחת ארוסתו התנגדה, ולכן התיישב בפריז, ומצא עבודה משרדית. אירוסים אלו בוטלו לבסוף, והוא עסק במספר עבודות נוספות בשנים שלאחר מכן, ללא הצלחה. מאוחר יותר התארס לסופרת הצרפתייה, לואיס לוזק דה וילמורין.

עד שנת 1926 חזר סנט-אקזופרי לטיסה. הוא נעשה אחד מחלוצי שרותי הדואר האוויריים הבינלאומיים, בימים בהם היו למטוסים מכשירים מעטים בלבד וטייסים ניווטו לפי תחושה. מאוחר יותר התלונן כי אלה המטיסים את המטוסים המתקדמים דומים יותר לרואי חשבון מאשר לטייסים. הוא עבד בקו הדואר האווירי בין טולוז לדקר. הוא המשיך לכתוב ולטוס עד פרוץ מלחמת העולם השנייה.

ב-11 באפריל 1931 נשא את קונסואלו סונצ'ין סאנדובל דה גומז, אמנית וסופרת מאל סלודור שהתאלמנה, ששימשה כמודל לשושנה הטמפרנטית בנסיך הקטן. איחודם היה לא יציב וסוער, וסנט-אקזופרי נסע הרבה וניהל רומנים רבים.

בעקבות חציית האוקיינוס האטלנטי על ידי צ'ארלס לינדברג ניסה אקזופרי לטוס מפריז לסייגון תוך יומיים בלבד. הוא עשה זאת עם חברו המכונאי אנדרה פרבו ב-29 בדצמבר 1935. תקלה טכנית גרמה להם לבצע נחיתת אונס בסהרה הלובית שם נאלצו ללכת ברגל חמישה ימים בתנאים קשים של חום ויובש. במהלך הליכה זאת הזה אקזופרי דמות של ילד קטן, כנראה דמות אחיו הצעיר פרנסואה שמת ממחלה בגיל צעיר. הזיות אלה היו כנראה הבסיס לספרו הנודע "הנסיך הקטן". ב-14 בפברואר 1938, יצא אקזופרי עם אנדרה פרבו בטיסה מניו יורק לארץ האש שבדרום אמריקה. המטוס התרסק מעל לגואטמלה בגלל טעות בחישוב כמויות הדלק.

הנסיך הקטן – אנטואן דה סנט אקזופרי

זהו סיפור של אדם שאהב לצייר אך האנשים סביבו לא התייחסו לציוריו לא הבינו אותם, אותו אדם גדל ומקבל רישיון טייס (סיפורו האישי של המחבר). יום אחד טס האדם הזה, אך בשל קלקול במטוסו הוא נאלץ לנחות באמצע המידבר, במדבר פגש גיבורנו את הנסיך הקטן, זה האחרון הגיע מכוכב אחר אשר כל מה שהיה לו שם שושנה ושלושה הרי געש. הנסיך הקטן מספר למחבר את רוב סיפורו ומסעותיו ואת הגישות בכוכבים השונים. בדרכו לארץ.

- סיפור אחר הוא על עצי הבאובב הגדולים המסוכנים לכוכבו הקטן ויכולים לגרום להתפוררותו. הנסיך סיפר שיש כוכב קטן שעליו חי אדם עצלן מאוד שהזניח את עשבי הכוכב ושעכשיו הוא מכוסה ב-3 עצי באובב גדולים ומצוי בסכנה גדולה.

- * הנסיך הקטן מספר שכוכבו די לו להזיז את כסאו ממקום למקום על מנת לראות שקיעה מתי שרוצים.
- * במסעותיו פוגש הנסיך הקטן גם את המלך הבודד שיושב בודד בכוכבו, את הרברבן שרואה בנסיך הקטן מעריץ שלוף את השיכור אשר כל חייו רק תודה, את איש העסקים אשר מנהל את משק הכוכבים ובמשך כל חייו רק מחשב חישובים, מדליק הפנסים שחי על הכוכב שעליו נמצא פנס רחוב אחד בלבד, הגיאוגרף שישב על כוכבו וכותב על תגליות התיירים. לבסוף מגיע הנסיך הקטן לכדור הארץ המונה קרוב לשני מיליארד אנשים מבוגרים.
- בהגיעו לכדור הארץ פוגש הנסיך הקטן לראשונה את הנחשב במדבר יבשת אפריקה אח"כ הוא פוגש פרח בודד אח"כ הוא פוגש בגן שושנים ואחריו הוא פגש בשועל הנואם לפניו על ידידות ועל דברים שבלב. בעוזבו את השועל פוגש הנסיך את מוכר הגוללות המרות, הטוען שבעזרת הגוללות שלו ניתן לחסוך 50 דקות בשבוע. בסוף פוגש הנסיך הקטן את המחבר ומספר לו את הסיפור. אחרי שנה של שהייה על כדור הארץ (8 ימים כעבור פגישתו עם המחבר), חוזר הנסיך אל כוכבו, ואילו המחשבר מצליח לתקן את מטוסו ולשוב לביתו.

הנסיך הקטן – תקציר 2:

בסיפור זה יש שתי עלילות האחת עלילת המספר על ילדותו ועל המפגש שלו עם הנסיך הקטן, והעלילה השנייה זה עלילת הנסיך הקטן המספר על נדודיו בין כוכבי הלכת ? בסיפור מתקיים מפגש בין טייס שמנסה לתקן את מטוסו ובין נסיך קטן מכוכב חרא. מקום המפגש היה מדבר סהרה הטייס מוטרד ממחסור במי שתייה וחושש למות. הנסיך הקטן מופיע לפתע ומבקש ממנו לצייר לו כבשה, שתאכל את עצי הבאובב הרעים שהם עדיין ניצנים כל זאת כדי שהוא יוכל להציל את השושנה שהוא השאיר על הכוכב שלו.

במשך שמונה ימים מספר הנסיך הקטן לטייס על נטישת השושנה, כיוון שהוא התאכזב ממנה, והוא מספר לו על מסעותיו בין שבע כוכבי הלכת – הכוכב של הגאווותן שמטפח רק את עצמו, הכוכב של השיכור שמייצג אנשים חלשים שבורחים מהמציאות ולא מצליחים להתמודד איתה, הכוכב של איש העסקים שמייצג את האנשים הרכושניים שמטרתם לצבור רכוש ככל האפשר, הכוכב של מדליק הפנסים שמייצג את הבירוקרטיה שפקידה ממלאים חוקים בצורה עיוורת בלי להפעיל מחשבה, וכוכב של הגיאוגרף שמייצג את המדענים שצוברים ידע תיאורטי אך לו עושים בו שימוש אל שומרים את הידע אצלם. הנסיך מציל את הטייס ממוות כאשר הוא מראה לו את הדרך לבאר מים חיים.

לאחר מסע של שנה בכוכב ארץ ולאחר שהנסיך הקטן הבין שהוא אחראי לשושנה שלו הוא מחליק לחזור לכוכב שלו כדי לדאוג לשושנה הטייס נשאר עצוב כי הוא מרגיש שאיבד חבר טוב.

במהלך הסיפור אנו רואים כי הנסיך והטייס נודדים לאורך הסיפור, והטייס נודד מתוקף מקצועו.

סיכום : הנסיך הקטן עובר בין כוכבים שונים שמייצגים גישות שונות לחיים והוא צריך לבחור את דרכו בכל הכוכבים הנסיך ראה תופעות שהמשותף שלהם הוא הרצון להגיע

לאושר אך כל אחד מנסה להגיע לאושר בדרך שונה, ופעמים רבות אדם דואג רק לעצמו ולא לזולת.

15. אריך קסטנר – "אורה הכפולה".

אריך קסטנר 1899 - 1974

נולד בדרזדן שבגרמניה. קסטנר היה בן יחיד, אביו היה רצען (מעבד עורות) ואמו תופרת וספרית נשים. קסטנר החליט להיות מורה, ובגיל 14 עבר ללמוד במכינה לסמינר למורים. אבל כאשר סיים את לימודי ההוראה הגיע למסקנה שבחר במקצוע לא מתאים. הוא המשיך את לימודיו באוניברסיטה וקיבל תואר דוקטור בתרבות גרמנית. אחרי שסיים את לימודיו עבר קסטנר לברלין בירת גרמניה והתחיל לעבוד בכתיבה לעיתונים. בהיותו כבן שלושים פרסם את ספרו הראשון, זה היה ספר שירים ולא ספר ילדים. בכתיבת ספרות ילדים התחיל במקרה. אחרי פנייתו של בעלת העיתון (אדית יעקבסון) שבו היה לו טור קבוע, הספר הראשון שכתב לילדים היה "אמיל והבלשים", והוא היה ספר הילדים הבלשי הראשון. אריך קסטנר הפך לסופר ילדים פופולרי, וספריו תורגמו לשפות רבות. חלקם אף הומחו להצגות, ויותר מאוחר גם לסרטים. עם עליית היטלר לשלטון נאלץ קסטנר לברוח ולהסתתר, משום שהתנגד למשטר הנאצי. הנאצים החרימו את ספריו והעלו אותם על המוקד. אחרי המלחמה המשיך קסטנר בקשריו ההדוקים עם העם היהודי ועם מדינת ישראל הצעירה. אריך קסטנר היה רווק, ולא היו לו ילדים. הוא זכה בפרסים ספרותיים רבים, ביניהם בפרס הנס כריסטיאן אנדרסן החשוב.

אורה הכפולה/אריך קסטנר

הספר אורה הכפולה מספר את סיפורן של שתי ילדות בנות-9 האחת- לי פלפי מוינה שראשה מלא תלתלים ורעיונות והשנייה אורה קרנר ילדה חכמה ומסורה לביתה ולאמה, השתיים נפגשות בקייטנת קיץ שנמצאת ליד ים- הרמות , ומתפלאות לגלות שהן נראות אותו הדבר אותן הפנים בדיוק, ההבדל היחיד ששערה של לי מתולתל ופרוע ושל אורה אסוף בצמות מסודרות, הילדות עצמן לא מבינות למה הן דומות כל-כך עד שאורה שגרה אם אמה מראה ללי תמונה של האם, ולי שזוכרת את התמונה של אמה שאביה תלה מעל הפסנתר(אביה הוריד את התמונה בגלל שראה את לי מסתכלת אליה) מזהה שזוהי אותה דמות בתמונה, השתיים מבינות שהן תאומות ומחליטות להתחלף כדי שכל אחת תכיר את ההורה שאותו היא לא מכירה, אורה הולכת בתור לי לוינה ולי בתור אורה למינכן. ההורים עצמם לא מבינים את השינוי שחל בילדות שלהם, אורה(שבאמת היא לי) שהייתה כל כך מסודרת וחרוצה הופכת פתאום לילדה מפוזרת ומלאה חיים, ואילו לי(שבאמת היא אורה) שהייתה כל כך מפוזרת ושמחה תמיד הופכת לתלמידה טובה שעושה את חשבונות הבית בצורה מושלמת וכבר לא אוהבת לאכול חביתיות, העלילה מסתבכת כאשר נכנסת לסיפור הגברת עם הסוכריות-אישה שאביה של לי הכיר ורוצה לשאת אותה לאישה (יש מקום לציין שאותה גברת היא מרשעת מרושעת), ולזאת התאומות לא מסכימות הרי כל אחת רוצה בסתר ליבה שהוריהן יחזרו לחיות יחד, אורה הולכת לדרוש מאותה הגברת עם הסוכריות שלא תתחתן עם אביה, אך הגברת מתנהגת בגסות כלפיה, אורה מגיעה לביתה עם חוס גבוה הרופא אומר שזוהי קדחת עצבים(והסיבה בוודאי היא אותה שיחה עם הגברת שאותה אביה רוצה לשאת) לי מודאגת מכיוון שאורה כבר לא כותבת לה יותר לתיבת הדואר שלהן (זיכריני 18 , וזהו המקום לציין שכאשר היו התאומות לי ואורה בקייטנה אשר ברמות- ים שליד ים- הרמות צילם אותם צלם כמה תמונות ביחד, את התמונות הן היו אמורות לשלוח אל הוריהן אבל במקום זה קרעו אותן לחתיכות קטנות. אימא של התאומות אשר עובדת בתור כתבת בעיתון צריכה לשים תמונה נחמדה בעיתון ולכתוב עליה משהו, אבל כאשר התמונה לעיתון מגיעה לידיה היא רואה בה לא פחות ולא יותר - את שתי בנותיה לי ואורה, היא ממחרת לביתה כאשר לי (שאם הזמן למדה לשטוף כלים) שוטפת כלים, האימא מסתכלת על ביתה ואומרת " לי" , הצלחת שבידה הקטנה של הילדה נופלת, והשתיים מתחבקות

ומתנשקות לאור הגילוי המסעיר, בסוף הסיפור האם נוסעת לווינה, ופוגשת שוב פעם את האב של בנותיה שעוזב את האישה עם הסוכריות על מנת להיות עם אהבת חייו האמיתית אשתו לשעבר האהובה ושתי בנותיו המקסימות.

16. היו לופטינג – "מסעות דוליטל הרופא".

היו לופטינג (1886 – 1947)
צייר ומספר אנגלי – אמריקאי יוצרו של "דוליטל הרופא".
נולד ב- 4/1/1886 במידנהא באנגליה. בילדותו נהג לספר מעשיות ובגיל תשע נשלח ללמוד בפנימייה דתית ובשנת 1904 נסע לארה"ב ללמוד במכון לטכנולוגיה בקיימברידג', עבד כמהנדס מדידות בקנדה, אפריקה ואיי הודו.
שירת בצבא הבריטי בדרגת סרן ולחם בחזית מכיוון שלא רצה לשלוח לילדיו סיפורים על איימי המלחמה, שלח להם סיפורים על רופא חביב שהתמסר לריפוי חיות וכך נולד גיבור סיפוריו – דוליטל. הספר הראשון בסדרה הופיע בשנת 1920 וזכה להצלחה רבה.
הוא נפטר בסנטה מוניקה קליפורניה בשנת 1947.
ספריו הם החביבים ביותר על ילדי העולם, יש בהם פיוס, הומור ודימיון, אך מעל לכל יש חבורה של יצורים שכולם חייבים להאמין בקיומם. סיפורים שופעים הרפתקאות מוזרות ודמיוניות אך יחד עם זאת כמעט משכנעות.
בשנת 1958 הוענק לסיפורי דוליטל עיטור "לואיס קרול" לספרות ילדים.

מסעות דוליטל הרופא / היו לופטינג

ד"ר ג'ון דוליטל היה רופא שכולם העריכו. הוא התגורר בעיר קטנה ושמה "שלוליתה" יחד עם אחותו שרה. ד"ר דוליטל אהב מאוד חיות והחל לאמצם לביתו, אך החולים חששו מן החיות ולכן הלך ופחת מס' מטופליו ונותר לו רק חולה אחד – מתיו, מוכר הבשר.
המצב הכלכלי, המזון והחיות הרבות גרמו לריב של ד"ר דוליטל עם אחותו וכתוצאה מכך היא עזבה את הבית והוא נותר עם החיות שהמשיך לאמץ. אותו מתיו הציע לו להפוך לרופא חיות ואכן כך היה. התוכי פולינזה לימד את ד"ר דוליטל את שפת החיות וכך פרנסתו שבה אליו. הוא אף טיפל בתנין עם כאב שיניים אך האנשים שפחדו מהתנין הפסיקו לבוא אליו.
יום אחד, בעונת הקיץ, נודע לד"ר דוליטל שפרצה מגיפה באפריקה בקרב הקופים. הוא אסף את חפציו, את הכלב צ'יפ, את הברווז דב דב, את החזיר גם גם ואת הינשוף טוטו, ויחדיו הם שטו בספינה לאפריקה. כשהגיע לאפריקה עצר אותו ביער מלך כושי ששלט על ממלכת ג'ולינגקו וכלא אותו. פולינזה התוכי נרתם לעזרתו: הוא חיקה את קול הד"ר וביקש מהמלך לשחררו מיד לפי שירא לו משהו רע והמלך ציווה לשחררו מיד. המלכה אומנם גילתה את התחבולה אך כבר היה מאוחר ודוליטל וחבורתו ברחו. כשהגיע דוליטל לקופים הוא גילה שהמחלה פשטה ויותר ממחצית הקופים חולים – הוא הפריד בין החולים והבריאים וביקש את עזרת כל בע"ח שבתחילה סרבו, אך עד מהרה גילו שעליהם לעזור לו. יחד הם טיפלו בקופים ועצרו את המגפה. כאות תודה העניקו לו הקופים מתנה – בעל חי. זו הייתה חיה מוזרה עם שני ראשים, הדחוף ומשוך".

בדרכו הביתה נתקל בקשיים: פגישה עם מלך אכזר שכלא אותו בעבד, שודדי ים והוא החזיר ילד אובד לביתו, אך בזכות החיות הנאמנות הצליח במשימותיו ושב הביתה לשלולית בשלום. כשחזר הצטרף לזמן מה לקרקס, הציג את חיותיו וזכה בכסף רב.

חשוב לציין בכל מסעותיו הכסף כלל לא היה חשוב לדוליטל והחיות מאוד עזרו לו לאורך כל הדרך גם כשלא היה להם מה לאכול.

17. דבורה עומר – "אני אתגבר".

דבורה עומר

(נולדה ב-9 באוקטובר 1932) היא סופרת ילדים ונוער ישראלית, כלת פרס ישראל לשנת 2006.

דבורה עומר נולדה בקיבוץ מעוז חיים כבת למשפחת מוסינזון. הוריה התגרשו בילדותה. כשהייתה בת 11 נהרגה אמה בתאונת אימוני ירי של ההגנה. כיוון שאסור היה לומר לבריטים את הסיבה האמיתית, הומצא סיפור כיסוי לפיו אמה התאבדה, וכך נאמר גם לה. את סיבת המוות האמיתית של אמה גילתה עומר רק בבגרותה. אביה משה מוסינזון (אחיו של הסופר יגאל מוסינזון) ערך את עיתון הנוער העובד, "במעלה", שם פירסמה את סיפורה הראשונים. בזמן העדרותו של אביה מהארץ בשליחות הבריגדה^[1] גדלה עומר בקיבוץ לבדה.

שימשה כמורה בקיבוץ מעוז חיים ובאותו זמן החלה לפרסם בעיתון "דבר לילדים" מדור בשם "דפי תמר" (1955), שנכתב כיומן של נערה בת קיבוץ. מדור זה הפך מאוחר יותר לסדרת ספרים, שהראשון בהם, "דפי תמר", יצא לאור בשנת 1959. זו הייתה ההתחלה שבעקבותיה באו עשרות ספרים נוספים ועומר הפכה לאחת הסופרות האהובות על הילדים ובני הנוער בישראל. בין השנים 1960 - 1964 לימדה בבית ספר יהודי בעיר ויניפג שבקנדה, כאחת השליחות הראשונות שם.

חלק ניכר מספריה של עומר הן ביוגרפיות המעובדות לקריאת בני נוער ועוסקות בדמויות מתולדות הציונות והיישוב העברי. היא החלה בכך בשני ספרים שפרסמה בשנת 1967: "**הבכור לבית אב"י**" על איתמר בן אב"י ו"**שרה גיבורת ניל"י**". ביוגרפיות אלה מובאות בצורה קלה וידידותית ומקרבות את הקוראים אל הגיבורים עליהם היא כותבת. ספרים אחרים עסקו בבעיות התבגרות של ילדים ובני נוער.

דבורה עומר זכתה במספר פרסים כהוקרה על פועלה בתחום ספרות הילדים והנוער, ביניהם פרס זאב, פרס למדן, עיטור אנדרסן על ספרה "דמעות של אש"^[2], וב-2006 הוחלט להעניק לה את פרס ישראל על תרומתה לתרבות הישראלית. בנימוקי השופטים נכתב כי "עומר הצליחה להפוך את העבר הישראלי-ציוני למסכת חיה של דמויות מופת ואירועים מסעירים, שיחד בנו את המפעל הציוני האדיר". אחדים מספריה הומחזו והפכו להצגות ילדים מצליחות בתיאטרון לילדים ולנוער.

נשואה לשמואל עומר, לשעבר מנכ"ל תיאטרון הבימה, ומתגוררת בכפר מעש.

18. איציק וינגרטיין – "לרקוד עם אבא"

19. דוד גרוסמן – "איתמר מטייל על הקירות"

דוד גרוסמן

(נולד בירושלים ב-25 בינואר 1954) הוא סופר ומסאי ישראלי. ספריו תורגמו לשפות רבות, ופורסמו ברחבי העולם.

דויד גרוסמן נולד בירושלים, ליצחק גרוסמן, יליד פולין, ולמיכאלה, ירושלמית. אחיו הצעיר, ניר, הוא עיתונאי ספורט. בבית למד לאהוב ספרות, כולל ספרות יידיש. לפני שהחל לכתוב, עבד כמגיש רדיו. כבר בגיל תשע היה כתב צעיר.

לאחר שירותו הצבאי כקצין ביחידה 8200, המשיך גרוסמן בעבודתו ברדיו ולמד באוניברסיטה העברית בירושלים פילוסופיה ותיאטרון. סיפוריו הראשונים פורסמו בכתב-העת "סימן קריאה". ב-1979, אחרי סיום לימודיו ולפני שפרסם את קובץ סיפוריו הראשון, "רץ", קיבל את פרס ניומן עבור סיפורו "יאני על ההר". "חמורים" קיבל את פרס הארי הירשון ב-1980.

עבד ב"קול ישראל" ככתב וכשחקן תסכיתים, והיה בין מגישי חתול בשק, שם שודר לראשונה כתסכית ספרו "דו-קרב". שם גם שידר עם דני אלדר את הסדרה ההומוריסטית "סטוץ".

גרוסמן מיצב את עצמו כסופר במהלך שנות ה-80. הרומן הראשון שלו, "חיוך הגדי", בחן את החיים בגדה המערבית תחת שלטון ישראל. ספר זה הפך לסרט, בבימויו של שמעון דותן. בשנת 1984 זכה דויד גרוסמן בפרס ראש הממשלה ליצירה.

גרוסמן נשוי ואב לשני בנים ובת. בנו אורי, חייל סדיר בחיל השריון, נפל במלחמת לבנון השנייה, יומיים לאחר שגרוסמן, יחד עם עמוס עוז וא. ב. יהושע, ערך מסיבת עיתונאים ודרש ממדינת ישראל להסכים להפסקת אש ולא להרחיב את הלחימה בלבנון כפי שהחליטה לאחר מכן. על פעולתו בזמן המלחמה קיבל בנו אורי צל"ש אלוף.^[2]

חודשיים לאחר מות בנו, נאם את הנאום המרכזי בעצרת לציון 11 השנים לרצח רבין. נאום זה עורר הדים רבים וזכורים ממנו הביטויים "הנהגה חלולה" ו"אין מלך בישראל", בהתייחסו להנהגה המדינית והצבאית בישראל, ו"לתת לפירומן לעסוק בכיבוי אש" שהתייחס למינויו של אביגדור ליברמן לשר לעניינים אסטרטגיים. גרוסמן קרא לצדדים לחזור למשא ומתן והתייחס לשכול מהצד הישראלי ומהצד הפלסטיני.

מאז שנת 2004 מכהן גרוסמן כנשיא עמותת קשב - מרכז להגנת הדמוקרטיה בישראל. בשנת 2010 נמנה עם מייסדי עמותת "אנו פליטים" המעניקה סיוע משפטי למסתננים מאפריקה המגיעים לישראל.

בתחילת 2011 התפרסם שיר של גרוסמן, "קצר פה כל כך האביב", שאותו הקדיש לבנו אורי. את השיר הלחין וביצע יהודה פוליקר.^[3] השיר נכלל באלבומו של פוליקר "כל דבר מזכיר לי". באותה שנה התפרסם שיר נוסף שגרוסמן כתב את מילותיו, "אורחת זרים", שהלחין יוני רכטר וביצעו אלי גורנשטיין ונורית גלרון באלבומו של גורנשטיין "ונחיה".

20. פאול קור – "כספיון- הדג הקטון"

פאול קור (קורנובסקי)

(1 באוגוסט 1926 - 24 במאי 2001) היה צייר, מעצב גרפי, סופר ילדים ומאייר ישראלי עטור פרסים בישראל ובעולם.

פאול קור נולד בפריז שבצרפת למשפחת קורנובסקי, שהיגרו לשם מפולין. הוא גדל על רקע חילוני. אביו, יצחק, חייט במקצועו, נספה בשואה ופאול הנער הוברח במהלך המלחמה, יחד עם אחיו, לז'נבה שבשווייץ, שם שהה כפליט בבית מחסה לילדים יהודים עד לסיום המלחמה. בזמן זה למד ציור וגרפיקה בבית הספר הגבוה לאמנות בז'נבה ובהמשך בבית הספר לאמנויות-יפות בפריז. עם פרוץ מלחמת

העצמאות ב-1948 עלה לישראל, וגויס לצה"ל כמתנדב מח"ל. הוא נשאר בישראל לאחר שנישא לפנינה טובבין, אותה הכיר בצבא. פאול קור שמר על שם משפחתו "קורנובסקי" אך השתמש בשם "קור" כשמו האמנותי.

פאול קור היה אומן רב-גוני שזכה לפרסים רבים על ציוריו. התמונות המאפיינות אותו מביעות תנוחות גוף מסוגננות, הפנים מביעים צער, שמחה, חרדה, עצב, פליאה ושמחת חיים. במלאת 10 שנים למותו הוצגה תערוכה מציוריו ועבודותיו השונות ב"יד לילד" בקיבוץ לוחמי הגטאות.

תמיד חיפש את הזהות שלו (זאת רואים בסיפרי הילדים). הוא חבר בין שני עולמות: הריאליסטי ועולם החלומות.

בנוסף לפעילותו המתמדת כצייר בשדה האמנות בארץ ובעולם, עסק קור שנים רבות באיור ובעיצוב גרפי. הוא עיצב חלק משטרות הכסף של מדינת ישראל ובוליה, ועסק גם בעיצוב ובהפקת חוברות כרזות בישראל ובצרפת. ב-1968 זכה ספרו המאויר ונטול הטקסט Tete a queue לפרס "הספר היפה" בצרפת, ואף הוצג במוזיאון לאמנות מודרנית בפריז.

בשנת 2001 נפטר פאול קור מסרטן הריאות, בגיל 75. הוא נקבר בבית העלמין קרית שאול בתל אביב. הותיר אחריו את אשתו פינה ושני בנים. ביוני 2008 נקרא על שמו רחוב בתל אביב, העיר בה יצר ופעל רוב ימי חייו.

לאחר מותו הוציאה משפחתו שני סרטי אנימציה המבוססים על הספרים: "הפיל שרצה להיות הכי" ו"כספיון".

21. חיה שנהב - "מיץ פטל"

חיה שנהב

(נולדה ב-9 בדצמבר 1936) היא סופרת ומשוררת ישראלית. ידועה בעיקר בגין ספר הילדים "מיץ פטל" בהוצאת עם עובד.

שנהב נולדה בכפר יהושע בעמק יזרעאל. אביה עלה לארץ מפולין ואמה עלתה מגרמניה, ושניהם היו מראשוני המתיישבים בכפר. ילדותה עברה עליה בכפר, כשהיא מוקפת בעלי חיים ושדות מוריקים. שם גם רכשה את השכלתה היסודית. למדה בבית הספר התיכון קרית עמל-טבעון (היום קרית טבעון) ולאחר מכן באוניברסיטה העברית בירושלים - תואר משולב בספרות וגאולוגיה.

עסקה כמה שנים במחקר בתחום הגאולוגיה אך לאחר מכן התמקדה בכתיבה. מרבית כתיבתה מופנית לילדים ונוער, הגם שבמהלך השנים פרסמה גם כמה ספרים המיועדים למבוגרים (ראו רשימה להלן). חלק משיריה הולחנו. ידועים בעיקר לחניו של יוני רכטר, בין היתר לשירים "פרת משה רבנו", "תרנגולת כחולה" ו"האצבעות הולכות לישון" המופיעים באלבומם המשותף של רכטר ואריק איינשטיין "האריה, היונה ותרנגולת כחולה", ולשירים "אדון שוקו" ו"גברת עם סלים" המופיעים באלבומם "הייתי פעם ילד".

אחדים מסיפוריה הועלו על במות. בשנת 1994 הופקה קלטת-וידאו ושמה "פיט, פט, טו", שבה נכללו רבים משיריה, והסיפורים "מיץ-פטל" ו"פיט, פט, טו". כמה מספריה נמצאים ברשימת הספרים המומלצים על ידי משרד החינוך. [1] בשנת 2004 זכתה בפרס ביאליק לספרות יפה, ובשנת 2005 נבחר ספרה "מיץ פטל" למקום השני ברשימת ספרי הילדים הישראליים הטובים ביותר.

מתגוררת כיום בשכונת עין כרם בירושלים, נשואה, אם לשלושה ילדים וסבתא לנכדים. בנה המלחין מיכאל שנהב.

22. דה-אמיצ'יס-הלב

אדמונדו דה אמיצ'יס

(באיטלקית: Edmondo De Amicis; 21 באוקטובר 1846 - 11 במרץ 1908), סופר איטלקי. ספרו הידוע ביותר הוא הלב.

גדל בעיר טורינו שבצפון איטליה ולאחר בית ספר יסודי עבר לפנימייה צבאית.

הרעיון של השפעה חיובית של חיי צבא כדרך חינוך המעצבת את האדם מבחינה מוסרית ערכית ושליטה עצמית ניכר בכתביו.

יצירתו הספרותית הראשונה הינה "חיי צבא" שנכתבה ב-1868 שכתב לאחר שהשתתף בקרבות על קוסטוזה. לאחר מכן המשיך לכתוב כעיתונאי, למרות שכיום הוא ידוע בעיקר בזכות ספרו "הלב" הייתה לו קריירה ארוכה כעיתונאי שכללה בין השאר דיווחים על מסעות בספרד, הולנד, מרוקו וקונסטנטינופול.

23. מ. ל. מונטגומרי – "האסופית"

לוסי מוד מונטגומרי (30 בנובמבר 1874 - 24 באפריל 1942)

נולדה באי הנסיך אדוארד, קנדה - אותו מקום בו מתרחשת עלילות ספריה. בהיותה תינוקת התיימה מאמה. בגיל צעיר מאוד מסר אותה אביה לסבה ולסבתה, שגידלו אותה בביתם. בגיל 9 כתבה את שירה הראשון, ומאז לא הפסיקה לכתוב. סופרת קנדית
לוסי מוד מונטגומרי נולדה בקליפטון, באי הנסיך אדוארד. בשנים 1895 - 1896 למדה ספרות באוניברסיטת דאלהוזי בהליפאקס, נובה סקוטיה. בגיל שבע-עשרה התחילה לעבוד בעיתונים כרוניקל ואקו. היא חזרה לאי הנסיך אדוארד לאחר תקופה שבה חיה בפרינס אלברט, ססקצ'ואן עם אביה. אחרי שעבדה כמורה בבתי ספר שונים באי, חזרה לקוונדיש לחיות שם עם סבתה. תקופה קצרה בשנים 1901 ו-1902 עבדה בהליפאקס, נובה סקוטיה בעיתונים כרוניקל ואקו. בשנת 1902 חזרה לחיות עם סבתה ולטפל בה. ההשראה לכתיבת ספריה הראשונים פקדה אותה באותה תקופה באי הנסיך אדוארד. בשנת 1911 נישאה לכומר יואן מקדונלד, כהן-דת פרסביטריאני, ועברה לגור בנפת אונטריו, שם כיהן ככומר בכנסיית סנט פול הפרסביטריאנית. לזוג נולדו שלושה בנים, שאחד מהם מת בלידה, בשנת 1913.
ספרה הראשון היה האסופית, והוא שהפך אותה בגיל 32 לסופרת מפורסמת בקנדה ובכל רחבי העולם. הצלחת הספר הביאה לכתיבה של ספרי המשך על חייה של אן שרלי.
את אחד-עשר ספריה הבאים כתבה בבית הכומר בליקסדייל, אונטריו. הקהילה מכרה את בית הכומר וכיום הוא משמש כמוזיאון לוסי-מוד מונטגומרי.
לוסי מוד מונטגומרי מתה בשנת 1942 בטורונטו, קנדה, ונקברה בקוונדיש.

האסופית/מ.ל. מונטגומרי - תקציר

אן שירלי היא ילדה אדומת שיער ומנומשת, הנשלחת לאימוץ לביתם של מרילה ומתיו קטברט, אח ואחות בגיל העמידה מן "החוה הירוקה" שבכפר אבונלי, שעל אי הנסיך אדוארד. אן מגיעה אל מרילה ומתיו בטעות, כיוון שמלכתחילה הם רצו לאמץ נער, שיעזור להם בעבודות הבית והמשק ולא ילדה קטנה ויתומה. מרילה איננה רוצה באן, אך מתיו נקשר אליה מהרגע הראשון וכשמרילה שומעת את תולדות חייה של הילדה ומבינה מה צפוי לה בהמשך חייה אם תדחה אותה, היא רואה את חובתה כנוצרייה טובה, מתרצה ולוקחת על עצמה את חינוכה של היתומה, שלא זכתה מעולם לאהבה ולהדרכה אחראית. עלילת הספר עוסקת במהפך ובשינויים, המתרחשים בחייה של אן ובסובב אותה במהלך שנות ילדותה ב"חוה הירוקה", ביתה האמיתי הראשון של אן מינקותה. אן במהרה

מתחברת לדיאנה בארי והן כורתות שבועת אמונים, הקושרת ביניהן גם בבגרותן. בארי היא בחורה כפרית, פשוטה, טובת לב וחיננית שהוריה אסרו עליה ללמוד בסמינר למורים ולעבוד כמורה כפי שחלמה. הם ציפו שתינשא לבן הכפר ותמשיך את דרכם לחיות בכפר. החלטה זו גרמה למועקה בקרב שתי הנערות הצעירות שרצו להמשיך את חברותן. דמותה של בארי מוזכרת גם בספרי ההמשך של מונטגומרי, באופן מינורי. בשנותיה הראשונות באבונלי מסתבכת אן שוב ושוב בגלל לשונה החדה, פזיזותה ומזגה הסוער. כבר ביומה הראשון בבית הספר היא נכנסת למאבק בלתי מתפשר עם גילברט בלייט, שראשיתו בדברי עלבון מצדו ושבירת לוח צ'פחה על ראשו מצדה, והמשכו בקרב מתמשך על המקום הראשון בלימודים, אך בהדרגה היא מפיקה לקחים, מתבגרת ומתמתנת. היא לומדת לרתום את דמיונה העשיר לכתיבה יוצרת, לעצור בלשונה שלוחת הרסן, למצוא את מקומה בין ילדי הכפר והוריהם ולהביאם לכך שיכבדו ויחבבו אותה, על אף שונותה. כישרונות משחק ודקלום המתגלים באן מעלים אותה על הבימה ומגבירים את ביטחונה העצמי. כנותה וחריפותה הטבעית מקנים לה כבוד וחיבה גם מחוץ לגבולות הכפר, ושקדנותה בלימודים, לצד שכלה המבריק, מביאים לה מלגה להמשך לימודים. מותו הפתאומי של מתיו, כתוצאה מן ההלם שהמיט עליו אובדן חסכוניותו בגלל נפילת הבנק שנתן בו את אמונו, משנה את מהלך חייה של אן מן הכיוון שבחרה בו. כדי להציל את החווה הירוקה ממכירה ואת מרילה מאובדן ביתה, אן מחליטה לוותר על המשך הלימודים בכספי פרס הלימודים שזכתה בו. תחת זאת היא חוזרת לאבונלי, ללמד בבית הספר הכפרי ולחיות בחווה הירוקה עם מרילה, שמאור עיניה דועך והולך. את משרת ההוראה באבונלי היא מקבלת לאחר שגילברט בלייט, שזכה בה תחילה, מוותר עליה למענה ובכך מסתיים סוף סוף המאבק ארוך הימים ביניהם והופך לידידות נאמנה.

האסופית – תקציר 2

"האסופית" היא נערה שובבה ובעלת דמיון, שהצליחה בכוח ברצותה, שכלה וקסמה האישי הכובש לגבור על כל צרה שבה היה לה כישרון אדיר להסתבך. האסופית היא גיבורת הסיפור, היא בעלת שיער אדמוני, וגיבורתנו הגיינג'ית המלבבת, העצמאית העקשנית וחמת המזג סירבה לחיות לפי תכתיבי החברה, היא רכשה השכלה ודעה, ופיתחה לה אפילו, משהו דמוי קריירה. היא תמיד ידעה להתעקש על כל העצמאות הגאה הזאת בלי לוותר על התמכרות נלהבת לתענוגות הנשים המסורתיות, לאהבת הבגדים הבישול והאפייה ופיתוייה המתוקים של הרומנטיקה. האסופית ידעה להסתבך בצרות רבות- צביעת שיערה האדמוני השנוא בגוון ירוק מחריד עוד יותר, ועד לקפיצה נמהרת על דודה נכבדת באמצע הלילה, מהשקיית חברתה הטובה דיאנה לשוכרה בטעות, ועד להתקעות מביכה בגג האסם של השכן הזועף, מהתאהבות בגבר לא נכון, ועד למריבה רבת עוצמה ושנים עם הגבר הנכון, שנסתיימה כמובן בכי טוב.

האסופית הייתה נערה גיינג'ית אנרגטית, שובבה ופרועה בשם אן שבאה לעיירה לגור אצל שתי הדודות שלה. אחת מהן הייתה טובה והשנייה הייתה שמרנית. היא גם חיה בבית סבא שדאג לה והיה אדם טוב. במהלך זמנה שם הייתה צריכה האסופית להתרגל לחיים ולהשתלב בחברה. בתחילה היו לה קשיים בהסתגלות, שכן היא הייתה שובבה ועשתה תעלולים ועברה סדרת תסבוכות עם ידידה גילברט שבו התאהבה, ועם חברתה דיאנה שגם היא התאהבה בגילברט, ועם דודתה שעליה היא ודיאנה זינקו באמצע הלילה. עם הזמן האסופית למדה להסתגל לתכתיבי החברה וללמוד לפי מה שהיה מקובל בעיירה. הסיפור הסתיים בנימה טובה.

24. ג. מ. ברי – "פיטר-פן".

ברי, ג'ימס מתיו (1860-1936)

סופר ומחזאי אנגלי, מחבר "פיטר פן". נולד בכפר קירימואיר (סקוטלנד) ב-9 במאי 1860 לאורג עני. אמו התקיפה הכריחה אותו ללמוד ובזכותה סיים את בית הספר התיכון בגלאזגו ואת אוניברסיטת אדינבורו. בהיותו בן 23 ניסה כוחו בכתיבה, ולאחר שכמה ממאמריו הופיעו בדפוס, החליט להיות עיתונאי עצמאי – תחילה בנוטינגהאם ואחר כך בלונדון. יצירותיו הראשונות היו רשימות על כפר מולדתו ותיאורים שנכתבו, כביכול, על ידי תיירים ומהנדסים. אחר-כך פרסם סיפורים ומחזות רווי הומור, דמיון ורגשנות. באביב 1896 פגש ברי בגן קנזינגטון שבלב לונדון חמישה אחים (מאוחר יותר אימץ אותם). הוא נהג לספר להם סיפורים משעשעים על פיות ועל קורות הילד פיטר פן, שברח מבית הוריו כי סירב לגדול. הסיפורים נמשכו שנים אחדות עד שהחליט, בעידוד הילדים, לכתוב מחזה על פיטר פן.

באביב 1904 סיים את כתיבתו, ולאחר ניסיונות ודחיות נמצא מפיק, שהחליט להעזיז ולהעלות מחזה שבו הילדים מעופפים באוויר וניטש קרב של שודדי ים. הצגת הבכורה נערכה ב-27 בדצמבר 1904 וההצלחה בייתה מידית. "פיטר פן" כבש את העולם בסערה והפך להיות סמל של הילדות הנצחית. ב-1913 הוענק לו תואר אצולה. בשבע שנות חייו האחרונות היה רקטור-כבוד של אוניברסיטת אדינבורו. מת בלונדון ב-19 ביוני 1936.

"פיטר – פן"/ג.מ.ברי

(נא לראות את הסרט של דיסני!! ;)

למשפחת דרלינג (גיורג וליסה) שלושה ילדים: וונדי, ג'ון ומייקל, ולהם אומנת: ננה הכלבה.

יום אחד כאשר ההורים משכיבים את ילדיהם לישון מגיע פיטר פן אך בדיוק באותו רגע מגיעה ליסה וסוגרת את החלון ולכן צלו של פיטר פן נשאר בחדר והוא מוחבא ע"י ליסה.

כאשר מגיע פיטר לקחת את הצל שלו, הוא מוצא אותו אך לא מצליח להדביק אותו בחזרה לגופו והוא מתחיל לבכות, ברגע שהוא בוכה ונדי מתעוררת. שלושת הילדים לומדים לעוף ועפים אל ארץ אף פעם לא – בלי לחשוב על ההורים. ונדי הופכת להיות ה"אמא" של הילדים: ציפצף, זלזל, התאומים, תולתול, שפיץ. ההרפתקה הראשונה שמסופרת היא על כך שהילדים ישנים על אי הבתולות. קפטן הוק מגיע לאי כדי להשאיר שם את אדומת העור (אינדיאנית) – טייגר לילי.

פיטר פן מחליט להציל אותה, הוא מצליח ובסופו של דבר נשארים פיטר פן וונדי על האי, אך מתחילה גאות והים מציף את האי.

פיטר פן נוהג באצילות ושולח את ונדי בעפיון של מייקל. אך גם פיטר ניצל תודות לציפור אף פעם – לא, שצפה על האגן עם הקן שלה (הקן נופל מתישהו למים והיא לא רוצה לנטוש אותו – פיטר הורה לא לגעת בציפור). היא הביאה לפיטר את הקן כדי שינצל, והיא עברה לכובע של שודד ים שהיה שם, יחד עם בידיה.

ההרפתקה השנייה מתרחשת באותו היום שבו מחליטים ונדי ואחיה לעזוב את האי ואלה מצטרפים שאר הילדים מלבד פיטר.

כאשר הם יוצאים הם נלכדים ומובאים לספינת הפיראטים. פיטר מציל אותם בכך שמתחיל לתקתק כמו התנין (שבדיוק שעונו עצר מלכת). הילדים הורגים את כולם כולל רב החובל. כולם חוזרים הביתה ומאומצים חוץ מפיטר.

מסופר שבהמשך פיטר בא לקחת את ונדי לשבוע באביב, אך עם הזמן הוא שכח. כאשר הגיע פעם אחת הייתה שם בתה של ונדי שטסה איתו ונכדתה הייתה איתו בהמשך.

25. סילברסטיין – "העץ הנדיב".

שלדון אלו סילברסטיין, הידוע בשם של סילברסטיין

25 בספטמבר 1930 - 10 במאי 1999

משורר, מוזיקאי, זמר וקריקטוריסט יהודי-אמריקאי. נולד בשיקגו ארצות הברית, שירת בצבא ארצות הברית והוצב בשנות ה-50 ביפן וקוריאה, בתקופה זו צייר קריקטורות לעיתון הצבא "כוכבים ופסים". לאחר שהשתחרר ב-1956 מצא עבודה ככתב, צלם וקריקטוריסט בירחון פלייבוי. כתב לג'וני קאש את השיר "נער ושמו סו". הלחין את פס-קול הסרט "נד קלי" בכיכובו של הזמר מיק ג'אגר ואת פס-הקול של "מיהו הארי קלרמן", הוציא אלבומי שירים שאותם כתב, הלחין ושר, וניהל קריירה קצרה בתחום התיאטרון: הוא כתב את המחזה "הגברת עם הנמר". פרסם שלושה אוספים של שירי איגיון: "בקצה מדרכת הרחוב", "אור בעליית הגג" ו"ליפול למעלה". אולם עיקר פרסומו בא לו כמחבר ספרי ילדים. מבין ספריו, המפורסם ביותר הוא "העץ הנדיב". ספרו הראשון, אותו כתב ואייר - "ספר ABZ של הדוד שלבי", יצא בשנת 1961 וזכה להצלחה. ב-1963 פרסם את "לפקדיו: האריה שירה בחזרה" וב-1964 פרסם את ספרו הידוע "העץ הנדיב". ספרים נוספים: ב-1964 "מי רוצה קרנף בזול" ו"ג'ירף וחצי". ב-1976 "החתיכה החסרה" וב-1981 את ספר ההמשך "החתיכה החסרה פוגשת את O הגדול". בשנת 1975 קיים את הראיון הציבורי האחרון שלו. הוא נפטר בשנת 1999 לאחר שלקה בהתקף לב, בן 69 במותו.

העץ הנדיב / ש. סילברסטיין - תרגום יהודה מלצר

פעם אחת היה עץ... והוא אהב ילד קטן אחד. וכל יום הילד היה בא ואוסף את העלים של העץ ועושה מהם כתרים ומשחק במלך היער. הוא היה מטפס על הגזע ומתנדנד לו על הענפים ואוכל תפוחי-עץ. והם היו משחקים במחבואים. וכשהילד היה מתעייף, הוא היה נרדם בצלו של העץ. והילד אהב את העץ מאד מאד. והעץ היה מאשר. אך הזמן חלף לו, והילד הלך וגדל. ולעתים קרובות העץ נשאר לבדו.

ואז הילד בא יום אחד אל העץ, והעץ אמר: "בוא ילד, בוא תטפס על הגזע שלי, תתנדנד על הענפים ותאכל תפוחים ותשחק בצלי ותהיה מאשר"

"אני יותר מדי גדול בשביל לטפס ולשחק", אמר הילד. "אני רוצה לקנות דברים ולעשות חיים. אני רוצה קצת כסף. אתה יכול לתת לי קצת כסף?"

"אני מצטער", אמר העץ, "אבל אין לי כסף יש לי רק עלים ותפוחים. קח את התפוחים שלי, ילד, תמכור אותם בעיר. כך יהיה לך כסף ותהיה מאשר."

ואז הילד טפס על העץ וקטף ממנו את התפוחים ולקח אותם אתו. והעץ היה מאשר. אבל הילד הלך ולא חזר הרבה זמן... והעץ היה עצוב...

ואז יום אחד הילד חזר והעץ רעד מרב שמחה ואמר: "בוא ילד, תטפס על הגזע שלי, תתנדנד על הענפים ותהיה מאשר."

"אני יותר מדי עסוק בשביל לטפס על עצים", אמר הילד. "אני רוצה בית, שיהיה לי חם", הוא אמר. "אני רוצה אשה ואני רוצה ילדים, ובשביל זה אני צריך בית. אתה יכול לתת לי בית?"

"אין לי בית", אמר העץ, "היער הוא ביתי. אבל אתה יכול לקצץ את הענפים שלי ולבנות בית. אז תהיה מאשר."

הילד קצץ לעץ את ענפיו ולקח אותם לבנות את ביתו. והעץ היה מאשר. אבל הילד הלך ולא חזר הרבה זמן...

וכשהוא חזר העץ היה כל-כך מאשר שבקשי הצליח לדבר. "בוא ילד", הוא לחש, בוא תשחק."

"אני יותר מדי זקן ועצוב בשביל לשחק" אמר הילד. "אני רוצה סיכה שתקח אותי הרחק הרחק מכאן. אתה יכול לתת לי סיכה?"

"ברות את הגזע שלי ותעשה לך סיכה" אמר העץ. "כך תוכל להפליג למרחקים ותהיה מאשר"

הילד פרת לעץ את הגזע ובנה לו סיכה והפליג למרחקים. והעץ היה מאשר.. אבל לא מאשר ממש

ואחרי הרבה זמן הילד חזר שוב.

"אני מצטער, ילד", אמר העץ, "אבל לא נשאר לי שום דבר לתת לך, התפוחים שלי כבר אינם". "השיניים שלי יותר מידי חלשות בשביל תפוחים", אמר הילד. "הענפים שלי כבר אינם", אמר העץ. "יותר לא תוכל להתנדנד עליהם-" "אני יותר זקן בשביל להתנדנד על ענפים", אמר הילד. "הגזע שלי כבר איננו", אמר העץ, "לא תוכל לטפס - "אני יותר מדי עייף בשביל לטפס", אמר הילד. "אני מצטער", אמר העץ, "הלואי שיקלתי לתת לך משהו, אבל לא נשאר לי כלום. אני סתם גזע פרות זקן. אני מצטער..."

"אני לא צריך הרבה עכשיו" אמר הילד, "רק מקום שקט לשבת ולנוח. אני עייף מאוד".

"אם כך", אמר העץ וזקף את עצמו כמה שרק הצליח, "אם כך, גזע פרות זקן הוא בן טוב בשביל לשבת ולנוח. בוא, ילד, שב לך ותנוח" והילד ישב. והעץ היה מאשר.

26. אוסקר ויילד – מבחר סיפורים: "הנסיך המאושר"; "הענק וגנו"; "הידיד הנאמן".

אוסקר ויילד – 1854 - 1900

1854-1900 היה סופר, משורר, עיתונאי, מבקר אופנה ומחזאי אירי. ויילד נולד בדבלין בירת אירלנד, לאביו ויליאם מנתח במקצועו ולאִימו ליידי ג'יין משוררת ומתרגמת. אוסקר למד באוניברסיטת אוקספורד וסיים את לימודיו עטור פרסים הוא הושפע ממרציו בענייני אומנות. הוא החל להרצות בלונדון ואח"כ באמריקה בנושאי "עקרונות האסתטיקה" עליהם ספג ביקורות רבים. הוא ערך כתבי עת ופרסם קבצי שירים וסיפורים, רומנים וקומדיות שהביאו לו אושר ותהילה. בגיל 40 הסתבך במשפט ונידון לשנתיים מאסר עם עבודות פרך ולאחר שחרורו נותר חסר כל הוא נודה ע"י החברה וחיי בצרפת תחת שם בדוי. באגדותיו יש יופי ופיוט, דמיון עשיר ורעיונות פילוסופיים המסתתרים מאחורי תוכן "תמים", יצירותיו חכמות ושנונות מתובלים בציניות מפוכחת. במהלך חייו נישא ונולדו לו שני בנים אך גם נטייתו למערכות יחסים עם גברים הייתה ידועה למדי בחייו.

הנסיך המאושר - אוסקר ויילד

מאחורי הספר- הנסיך המאושר היא אחת משתי האגדות המוכרות של הסופר, המשורר והמחזאי האנגלי הגדול, אוסקר וילד, 1854-1900, ושנייה לה היא הענק וגנו, והיא אולי המצוטטת ביותר מכל התשע, בעיקר בספרות ובשירה האנגלית. זהו סיפור פשוט במבנהו שחלקו ריאליסטי עד כאב וחלקו מייתי ומיסטי ועצמתו הרגשית נדירה. כשאר אגדותיו של וילד, הנסיך המאושר מיועד לכל גיל ולכל אדם. כמה מאגדותיו של וילד ראו אור במסגרות שונות בעברית בעשרות השנים האחרונות, וכל התשע יחדיו הופיעו בכרך אחד בתרגום יעקב אורלנד לפני כמה עשרות שנים. נטית מתרגמי וילד, ובכלל זה מתרגמי הנסיך המאושר, הייתה לעבד את הסיפור, לקצרו ולדלל את הכאב שבו ואת עצמתו, כאילו אין קוראינו מסוגלים או זכאים לעכל את האגדה כמות שהיא. אנו על פי מסורת הוצאת תמוז, בחרנו להביא לקוראינו מכל הגילים את האגדה במלואה בתרגום חדש ומעודכן, בשפת ימינו. הוצאת תמוז- 1988, תרגום אהרון בר.

הנסיך המאושר - אוסקר ויילד – תקציר 1

זהו סיפורו של נסיך, שחי חיי אושר ומותרות בארמון גדול וספון. לאחר מותו הפך הנסיך לפסל והוצב על גבעה רמה, הצופה על פני כל העיר. ממרומי מקומו החדש הוא מתוודע לראשונה לסבלות בני עירו, לעוניים המחפיר, לצרותיהם ולצערם. סנונית המזדמנת לנוח לצדו בדרכה אל ארצות החום, הופכת להיות השליחה שלו בהגשת עזרה לתושבים מוכי הגורל: על פי מצוותו היא מעבירה אליהם את אבן האודס המקשטת את ניצב חרבו, את אבני הספיר המשובצות בארובות עיניו ואת עלי הזהב המשמשים לציפוי גופו. דחיית יציאתה של הסנונית למחוז חפצה עולה לה בחייה; היא מתה מקור, וגופתה הקטנה מושלכת לגל אשפה. בהיותו עירום ועיוור פסל הנסיך מאבד מהודו ומהדרו, ופרנסי העיר מחליטים להתיכו. אך אז מתברר כי לב העופרת השבור שלו אינו ניתך, והוא מושלך כלאחר יד אל אותו גל האשפה שהציפור המתה הושלכה אליה. רגע מרגש בסיפור: רגע עצוב כואב שבו הסנונית הקטנה נפרדת מהנסיך המאושר, נושקת לשפתיו, צונחת ומתה.

הנסיך המאושר - אוסקר ויילד – תקציר 2

מעל העיר על כן גבוה ניצב הנסיך המאושר, כל תושבי העיר רחשו לו חיבה והערצה. הוא היה מזהב טהור, היו לו עיניים משני ספירים בהירים ואבן אודס על חרבו. אחד מחברי מועצת העיר אמר שהוא יפה כמו שושנת הרוחות אבל הוא לא שימושי. אימא שבנה בכה, שאלה אותו למה הוא לא יכול להיות מאושר כמו הנסיך המאושר. ילדי הצדקה דימו אותו

למלאך, המורה ששאל אותם איך הם יודעים כי הם מעולם לא ראו מלאך, הילדים ענו שהם ראו בחלומותיהם. המורה לא אהב את זה שהילדים חולמים.

סנונית אחת שלא עפה עם אחיותיה למצרים בגלל שהתעכבה כי השתהתה בצפון בעקבות אגמון שבו התאהבה. האגמון לא כל כך שיתף פעולה באהבה. כשהגיע הסתיו והסנוניות התעופפו, הסנונית הייתה מאוד בודדה והיא התעייפה מלאהוב את האגמון והוא לא הסכים לצאת איתה למסע ולכן החליטה לעוף משם ולהיפרד. הסנונית עפה יום שלם ובלילה הגיעה לעיר. היא חיפשה מקום ללון ואז ראתה את הנסיך המאושר, היא החליטה ללון שם, כי הוא ניצב במקום מצוין עם שפע של אויר צח. היא התמקמה בין כפות רגליו של הנסיך המאושר ושמחה שיש לה חדר שינה מזהב. כאשר תחבה את ראשה תחת כנפה צנחה עליה טיפה. היא לא הבינה מהיכן זה בא כי השמיים היו בהירים. ואז נפלה עוד טיפה. היא חשבה שהפסל אינה יעיל אם אין הוא מונע מהגשם לרדת עליה והיא התכוונה לחפש מקום אחר. ואז ירדה הטיפה השלישית. היא הרימה את עיניה וראתה את הנסיך המאושר בוכה. היא התמלאה חמלה ושאלה אותו מי הוא והוא אמר שהוא הנסיך המאושר. היא שאלה למה הוא בוכה והוא אמר שכאשר הוא היה אדם וליבו היה חי הוא היה בארמון 'אין הדאגה' שבו אסור להיות עצובים, הוא היה רק בארמון ולא ידע מהו סבל. אך לאחר שמת הציבו אותו פה, מעל העיר, הוא רואה את כל הסבל שיש בעיר ולמרות שליבו מעופרת הוא בוכה. הסנונית חשבה האם ליבו לא עשוי זהב, אך היא לא שאלה בקול רם. הנסיך סיפר לסנונית על בית שהוא רואה שבו ילד קודח מחוס ואימו התופרת, רוקמת פרחי אהבה בשמלת משי אשר נועדה לשובינה. הילד מבקש תפוח ולאס אין לתת לו כלום חוץ ממי נהר. הוא ביקש מהסנונית שתיתן להם את אבן האודם שבקצה חרבו כי הוא לא יכול לזוז. הסנונית אמרה שמחכים לה במצרים והיא חייבת לעוף כי אחיותיה כרגע על פני הנילוס מפטפות עם פרחי הללוטוס הגדולים ועוד מעט הן ילכו לישון בבית קברו של המלך הגדול. הנסיך ביקש שתישאר עוד לילה אחד כי הילד צמא והאם עצובה, הסנונית אמרה שהיא לא חושבת שהיא אוהבת ילדים כי בקיץ כשגרה ליד הנהר היו ילדים שידו בה אבנים, הם לא פגעו בה אבל התנהגותם מעידה על חוסר כבוד. הנסיך השיך להיראות מאוד עצוב והסנונית ריחמה עליו ואמרה שתישאר לילה אחד.

היא לקחה את אבן האודם מחרבו, ועפה לבית של האם והבן בדרך היא ראתה בדרך עלמה יפת תואר שיצאה עם אהוב ליבה והיא שמעה אותה אומרת שהיא מקווה שהשמלה תהיה מוכנה בזמן כי התופרת עצלה. הסנונית עפה גם מעל הגטו וראתה את היהודים מתמקחים ושוקלים כסף והיא הגיעה לבית. הילד והאם כבר נרדמו, הסנונית נכנסה והניחה את האבן ליד אצבעונה של האם ואז ריחפה מעל הילד ציננה את מצחו, הילד הרגיש שנעים לו ואמר שהוא בטח מחלים ושקע בשינה מתוקה.

הסנונית חזרה אל הנסיך המאושר ואמרה שזה מעניין שכה קר עכשיו אבל חם לה. הנסיך אמר שזה בגלל שהיא עשתה מעשה טוב. הסנונית החלה לחשוב על כך ונרדמה. בבוקר הסנונית עפה לנהר לטבלה בו טבילת בוקר. הפרופסור למדעי העופות אמר שזו תופעה לא שגרתית שיש סנונית בחורף והוא אף כתב לעיתון. הסנונית אמרה לנסיך שהלילה היא יוצאת למצרים. היא ביקרה בכל המקומות הציבוריים היפים והיא נחשבה אורחת מכובדת בעיני הדרורים וזה הזמן לצאת, היא שאלה את הנסיך אם יש לו שליחות למצריים כי היא עפה. הנסיך ביקש שתישאר עוד לילה. היא אמרה שמחכים לה ואחיותיה מחר תסענה למפל השני שם יש סוס יאור בין קני האגמון ולעת צהריים יבואו האריות הצהובים לשפת הנהר. הנסיך התחנן וסיפר לה על עלם צעיר שכותב מחזה ועליו לסיים אותו עבוד בימאי התיאטרון אך קר לו וקשה לו להמשיך. הסנונית השתכנעה ושאלה אם להביא לו אבן אודם, הנסיך אמר שאין לו עוד אבל שתיקח אליו אחת מעיניו- אבן ספיר נדירה מהודו. הסנונית אמרה שאין היא יכולה לקחת את עינו והיא בכתה הנסיך אמר לה שתעשה מה שביקש והיא לאחר בכי עשתה זאת. היא עפה את העלם ונכנסה בקושי אל חדרו, הוא לא שמע אותה וכאשר הרים את ראשו ראה את האבן, הוא אמר לעצמו שמתחילים להעריך את יצירותיו הוא נראה מאושר.

למחרת בבוקר עפה הסנונית למעגן, היא התיישבה על תורן של ספינה גדולה והיא קראה שהיא עפה למצרים אבל אף אחד לא שמע אותה. כשעלה הירח הלכה להיפרד מהנסיך. הנסיך ביקש שתישאר עוד לילה אחד. היא אמרה שהחורף מגיעה ועוד מעט ירד שלג

ובמצרים השמש חמה ואחיותיה בונות להן קינים במקדש בעל-בק. היא הבטיחה שלא תשכח אותו ובאביב תביא לו שתי אבני חן יפות. ואבן אודם מהוורד וספיר כמו הים. הנסיך סיפר לה על ילדה שמכרה גפרורים בכיכר וכל גפרוריה נפלו לביוב הם רטובים ולא יבערו. אביה יכה אותה אם תבוא הביתה בידיים ריקות והיא בוכה ואין לה נעליים וגרביים וראשה חשוף. הוא ביקש מהסנונית שתביא לה את אבן הספיק ואביה לא יכה אותה. הסנונית הסכימה להישאר עוד לילה אבל אמרה שהיא לא יכולה להוציא לו את העין כי אז לא יראה, הנסיך אמר לה שתעשה כמו שציווה אותה. היא עשתה זאת והחליקה את אבן הספיר לידיה של הילדה. הילדה ראתה בזה זכוכית ורצה לביתה להראות לאביה. הסנונית חזרה לנסיך ואמרה לו שבגלל שהוא עיוור היא תישאר איתו לתמיד. הנסיך אמר שתיסע כי הוא לא רוצה שתיפגע. הסנונית ישנה למרגלותיו של הנסיך ובמהלך היום ישבה על כתפו וסיפרה לו מה ראתה בארצות אחרות. הנסיך אמר שהוא שמח לשמוע את כל הסיפורים על העולם אבל הוא רוצה לדעת מה קורה מעל עירו וביקש שתעוף ותספר לו. הסנונית ראתה עשירים ועניים. היא ראתה שני ילדים שיושבים בשער העיר ומבקשים להתחמם ואומרים כמה שהם רעבים, אך השומר צעק עליהם ואמר שאסור להם לשבת שם והם הלכו משם להתהלך בגשם. כשסיפרה לנסיך הוא אמר לה שתקלף ממנו עלי זהב ותיתן לעניי העיר. כך היא קילפה ממנו עוד ועוד עד שנשאר אפור לחלוטין. הילדים נעשו מאושרים, עם בגדים ואוכל. לסנונית נעשה קר יותר ויותר אך היא אהבה את הנסיך ולא רצתה לעזוב אותו. היא ניסתה לשרוד ולהתחמם, היא הייתה אוכלת משאריות המאפיה וכאשר האופה לא היה מוציא פירורים היא הייתה מתחממת בעזרת מעוף כנפיה. כאשר הרגישה שהיא עומדת לעוף, היא נפרדה מהנסיך והוא אמר שהוא שמח שהיא עפה למצרים וביקש שתנשק אותו בשפתיו, היא אמרה שהיא לא עפה כי היא עומדת למות והיא נישקה לשפתיו ומתה למרגלותיו. באותו רגע נשמע קול של שבר, וליבו של הנסיך נשבר לשניים. בבוקר התהלך ראש העיר בכיכר שמתחת לנסיך ועימו חברי מועצת העיר, הם החליטו שהנסיך נראה ישן ועלוב והוא כבר בלי אבנים וזהב ואפילו יש למרגלותיו ציפור מתה. והחליטו להוריד את הנסיך המאושר משם- כי אין הוא יפה ואין הוא מועיל. הפזל הועבר להיתוך וחברי המועצה החלו להתווכח איזה פסל לשים במקומו, כל אחד רצה שזה יהיה פסל שלו. בכור ההיתוך לא הצליחו להתיך את חלקי הלב וזה הושלך לפח. אלוהים אמר לאחד המלאכים שלו שיביא אליו את שני הדברים היקרים שבכל העיר הזאת, המלאך הביא אליו את הלב הקטן והציפור המתה. אלוהים אמר שהוא היטיב לבחור, והוא אמר שבגן העדן תשיר הציפור הזו לנצח את שיריה ובעירו יהללו את הנסיך המאושר.

הענק וגנו- אוסקר ויילד תקציר הסיפור:

לענק עוג בן עוג הייתה גינה מאוד יפה. הענק הולך לבקר את בן דודו במשך 5 שנים וזמן הזה הילדים מגלים את גינתו ומשחקים בו. כאשר הוא חוזר ורואה את הילדים המשחקים הוא מגרש אותם ובונה סביב גינתו חומה. כאשר מגיע האביב הוא פוסח על גנו של הענק בגלל שלא היו בו ילדים. הילדים מוצאים פרצה ונכנסים אל הגן ומביאים אתם את האביב, הענק יוצא אל הגן ורואה את הילדים, כל הילדים נבהלים ובורחים חוץ מילד אחר שבכה, הענק עוזר לו, והילדים מגלים שהענק איננו מפחיד ורע כמו שהוא נראה, הם חוזרים להשתעשע בגן יחד עם הענק.

הענק וגנו

כל יום היו הולכים הילדים אל הגן של הענק. זה היה גן גדול, פורח, עם הרבה ציפורים. יום אחד חזר הענק לביתו וסילק את כל הילדים בקול צורמני וזועף, הוא אמר שזה הגן שלו ותלה שלט שיאן כניסה והעבריינים יתבעו לדין. זה היה ענק אנוכי מאוד. הילדים נשארו לשחק ברחוב, כי לא היה להם גן לשחק בו. הם נהגו להסתובב מסביב לחומה ולדבר על הגן היפה שהיה שם ועל כמה שהיו מאושרים להיות בו. בגן של הענק היה חורף מאוד סוער. וגם שחלף החורף, שם המשיך להיות חורף עם ברד ורוחות וגשמים ושלג. כשפרח יצא החוצה, הוא ראה את מה שקורה וחזר. הענק לא

הבין למה לא מגיע האביב והקיץ. יום אחד שמע ציוץ ציפור, דבר שלא שמע זה זמן רב. הוא הביט בחלון וראה שהילדים נכנסו דרך פרצה בחומה והם משחקים והאביב בה על גנו. הוא ראה אותם צוחקים, מאושרים ונהנים. בפינת הגן היה ילד שלא הצליח לטפס על העץ כי הוא היה נמוך והוא היה עצוב. ורק באזור הזה היה עוד חורף בגן. הענק הבין שהוא היה אנוכי והוא החליט לשבור את החומה ולתת לילדים לשחק מתי שהם רוצים בגן. הוא ירד למטה, וכל הילדים ברחו, אבל הילד הזה לא כי הוא לא ראה את הענק מרוב דמעות. הענק הרים אותו על העץ והעץ החל לפרוח. הילד נתן לו נשיקה וכל הילדים ראו שהילד בסדר ולכן חזרו לגן. מאז שיחק הענק עם הילדים בגן כל יום. כאשר הוא הזדקן הוא היה יושב על כורסא ומביט בהם משחקים. הוא תמיד היה שואל איפה הילד ההוא שנישק אותו. הוא אהב את כולם אבל הייתה לו חיבה מיוחדת לילד ההוא, כי הוא נישק אותו. בוקר אחד בחורף הענק הביט דרך החלון וראה את הילד ההוא מתחת לעץ שלמרות שהיה חורף היה מכוסה בפרחים לבנים. הוא ירד מהר למטה וראה את הילד עם ידיים ורגליים פצועות. הוא שאל מי פגע בו ואמר שהוא ילחם נגדו. הילד אמר שאלה פצעי אהבה, הענק שאלה מיהו והילד ענה שהוא הסכים לו לשחק בגנו לפני הרבה שנים ועכשיו הוא מזמין אותו לגן שלו, גן העדן. כשהילדים נכנסו אחרי הצהריים לגן, הם מצאו את הענק שוכב מת מתחת לעץ מכוסה בפרחים לבנים.

הידיד הנאמן/ אוסקר ווילד

בוקר אחד יצא עכבר המים ממאורתו והוא ראה את אימא ברווזה שלימדה את ילדיה לעשות עמידת ראש במים. הם לא הצליחו ואף לעיתים לא הקשיבו. העכבר אמר לה שהם ממש לא ממושמעים וכדאי להטביעם. האם אמרה לעכבר שזה תפקיד ההורים, להתאזר בסבלנות וללמד את ילדיהם. העכבר אמר שהוא לא יודע שום דבר על רגשות של הורים ומעולם הוא לא היה איש משפחה. ולדעתו האהבה היא תופעה נאה אך ידידות עולה עליה. ופרוש שהיה בסביבה שאל מה חובותיו של ידיד נאמן, וגם הברווזה הצטרפה לשאלה. העכבר אמר שזו שאלה טיפשית ואמר שהחובות זה שהידיד יהיה נאמן ואז שאלו אותו ומה הוא יעשה בתמורה. והוא אמר שהוא לא מבין לאן הם חותרים. ואז סיפר הפרוש לעכבר סיפור, העכבר שאלה אם הסיפור עליו והוא אמר שהוא אוהב ספרות יפה ולכן יקשיב. הפרוש אמר שבמידה מסוימת הסיפור הזה גם עליו והוא ירד לשפת הבריכה והחל לספר את סיפור המעשה בידי הנאמן. היה ברנש קטן ושמו הנס, העכבר שאל אם הוא מפורסם והעכברוש אמר שלא. אבל הוא היה בעל לב טוב, פנים עגלגלים שהאירו והיו שמחים. הוא היה גר לבד בבקתה וכל יום היה עובד בגינתו שהייתה הכי יפה בכל האזור. היו בה פרחים מסוגים שונים ורבים, ופרחי עונות שהיו מתחלפים. להנס היו חברים רבים אבל היה לו ידיד נאמן הטוחן הגדול יו. יו היה תמיד קוטף מגנו פירות ופרחים, בכל פעם שעבר. והוא היה מספר לו אודות ידידות אמיתית. אבל מעולם לא נתן להנס דבר משלו, לא צמר מכבשיו, לא חלב מפרותיו ולא קמח. הנס לא חשב בליבו רעה כלפי יו. אבל במהלך החורף היה להנס קר והוא היה רעב, הוא גם היה עצוב ובודד כי יו לא בא לבקרו. יו היה בביתו ודיבר עם אשתו על כך שהוא לא הולך כי אין לו מה לקחת מהנס, ואם אין לו מה לקחת אז הנס לא יהיה מאושר מכל שהוא לא לוקח ולכן הוא לא רוצה להעציב אותו כי הוא ידיד אמת. אישתו חיזקה אותו ואמרה שהוא מתחשב באחרים, היא אמרה גם שהוא יודע לדבר יפה מאוד, אפילו יותר מהכומר. הבן של הטוחן שאל למה אם הנס בצרות הוא לא בא אליהם להתחמם ולאכול. הטוחן גער בו ואמר שלא מלמדים אותו כלום בבית הספר, אם יבוא אליהם הנס, הוא יאכל, יתחמם וישתה והוא יתמלא קנאה. והוא אולי אפילו ירצה קמח והוא לא יכול לתת לו ולכן אין הוא מזמין אותו. האם המשיכה לפאר את דברי בעלה. הטוחן אמר שהוא מכיר רבים שיודעים להתנהג כראוי אבל בודדים יודעים לדבר כראוי. וזה מוכיח שדיבור קשה יותר ממעשים טובים וגם נחשב יותר. בנו הקטן נתמלא בושה, הוא השפיל את ראשו ובכה אל התה שלו.

העכבר שאל את הפרוש האם זה סוף הסיפור והפרוש אמר שלא, זו רק ההתחלה. העכבר אמר לו שהוא טועה בסדר כי היום מספרים מהסוף, להתחלה ומסיימים באמצע, הוא שמע איש עם משקפיים שאומר את זה. הוא הוסיף ואמר שיו מוצא חן בעיניו, ושגם לו יש רגשות יפים, כך שיש להם הרבה במשותף.

הפרוש המשיך. הגיעו ימי האביב ויו יצא לראות מה שלום הנס, אשתו אמרה שהוא מדהים שאכפת לו מאחרים ואמרה שלא ישכח את הסלסילה כדי שיביא ממנו פרחים. יו הלך ופגש בהנס, הוא שאל אותו איך עבר עליו החורף והנס אמר שהיה חורף קשה. אבל האביב הגיע, הפרחים פורחים והוא מאושר. יו סיפר לו שהם דיברו עליו הרבה בחורף והנס אמר שזה יפה מצידם והוא חשב שיו שכח אותו. יו אמר שידידות לא נשכחת. ושהוא חושב שהנס לא יבין את הפיוטים האלה לעולם. ואז יו החמיא לו על הרקפות. הנס סיפר לו שהוא בר מזל שיש לו הרבה פרחים, כי הוא ילך וימכור אותם לבת ראש העיר ובכסף יקנה בחזרה את המריצה שלו. יו שאלה אם הוא לא התכוון לספר לו שהוא מכר אותה ואמר שזו הייתה שטות לעשות זאת. הנס סיפר שהיה מוכרח למכור אותה ואת כפתורי הזהב של מעילו ואת המקטרת ואת שרשרתו בשביל לקנות לחם. אבל עכשיו הוא יקנה את הכול בחזרה. הטוחן אמר לו שיש לו מריצה ישנה וקצת שבורה לתת לו, שזה מעשה נדיב מצידו אבל מה הוא לא יעשה למען חברות אמת. ואז אמר לו הנס שזה מאוד נדיב מצידו ושיש לו קורת עץ אז בעזרתה הוא יתקן את המריצה. הטוחן אמר שהוא בדיוק צריך קורת עץ לתיקון האסס כדי שתבואתו לא תירטב, ולכן בתמורה למריצה שייתן לו את הקורה. כאשר הביא לו הנס את הקורה אמר הטוחן שהיא לא תספיק גם לתיקון המריצה אבל אין מה לעשות, מריצה שווה יותר ולכן הוא ייתן לו את הקורה. הוא גם ביקש שימלא לו את הסל פרחים בתמורה. הנס ידע שאם ימלא את סלסלתו לא יישארו לו פרחים למכירה, אבל דעתו של הטוחן חשובה לו יותר מכפתורי הכסף שלו ולכן מילא לו את הסלסילה. למחרת המשיך הנס לעבוד בחריצות בגינתו בשמחה עם המחשבה על המריצה שיביא לו הטוחן. ואז שמע את הטוחן קורא לו, הוא ירד מהסולם וניגש לטוחן. הטוחן ביקש שייקח את שק הקמח שחב את השוק וימכור אותו במקומו, הנס אמר שהוא עסוק מאוד היום. הטוחן אמר שבתמורה לכך שהוא נותן לו את המריצה הוא אמור לעזור לו. ואז הנס אמר שהוא לא מוכן להיות בלתי ידידותי ועשה זאת. היה להנס מאוד קשה והוא היה מאוד עייף. הוא מכר את השק וחזר לביתו. בבוקר הגיע הטוחן לקחת את כספו והנס עדיין ישן. הטוחן אמר לו שהוא עצלן ובהתחשב בעובדה שהוא עומד לתת לו את המריצה שלו הוא צריך לעבוד קשה יותר. הוא גם אמר שבידידות יש לומר את כל מה שאתה חושב בידיעה שזה לטובתו של הידיד. הנס התנצל ואמר שחשב להקשיב לציפורים השרות עוד קצת כי אחרי שהוא מקשיב להן הוא עובד ביתר מרץ. הטוחן אמר שהוא שמח לשמוע זאת וביקש מהנס לבוא לתקן את גג האסס. הנס חשב על פרחיו ושאל אם זה יהיה לא חברי לא לבוא כי הוא עסוק, הטוחן אמר שבהתחשב בעובדה שהוא נותן לו את מריצתו עליו לעשות זאת, אבל אם הוא (הנס) לא רוצה אני הוא (הטוחן) יעשה זאת בעצמו. הנס קפץ מהמיטה ועבד באסס כל היום. בערב פנה אליו הטוחן ושאל אם סיים. הנס אמר שכן, והטוחן אמר שאין דבר יותר טוב מאשר לעשות למען הזולת. הנס אמר שהוא אומר דברים יפים מאוד וזו זכות לשמוע אותו כי בראשו אין רעיונות כאלה. יו אמר שהוא צריך להתאמץ יותר, כך ירכוש את ניסיון הידידות ובהמשך הוא יצליח לרכוש גם את תורת הידידות. ואז יו אמר להנס שילך הביתה כי למחרת הוא רוצה שיוצא את הצאן שלו לרעות בהר. הנס פחד להגיב ולמחרת עשה כך, הוא הוציא את כבשותיו של הטוחן למרעה. זה לקח לו את כל היום וכשהגיע לביתו נרדם על הכיסא עד שהשמש מילאה את חדרו. הוא קם עם מרץ לעבוד בגינה, אך שוב ושוב הגיע הטוחן וביקש שיעשה למענו דברים. הנס פחד שהפרחים יחשבו ששכח אותם אבל היה לו חשוב לשמור את ידיד האמת שלו, זה שייתן לו את המריצה. הנס כתב את אמרותיו היפות של יו בנושאי ידידות בפנקס וקרא אותן לפני השינה. יערב

אחד שמע דפיקות על הדלת, כמו סערה גדולה, אך אין אלא היו הדפיקות של הסערה שהתחוללה אלא של הטוחן, הוא פתח את הדלת וראה את הטוחן עם מקל ופנס. הוא סיפר לו שבנו נפל והוא בדרכו לרופא. אבל אז הוא חשב שהנס ילך במקומו כי הסערה קשה והוא נותן לו את המריצה. הנס הסכים וביקש את הפנס כי יש אפלה, הטוחן אמר שזה פנס חדש וחבל לו שיקרה לו משהו. הנס יצא בלי הפנס. הנס לא ראה את הדרך והיה לו מאוד קשה להתקדם בגלל הרוח. הוא הגיע לרופא לאחר שלוש שעות. הוא אמר לרופא שזה הוא ואמר לו למה בא. הרופא ביקש שיכינו לו פנס, מגפיים ואת הסוס. הרופא יצא ברכיבה לביתו של הטוחן ואילו הנס דשדש את דרכו עייף, הסופה החמירה והנס איבד את הסוס, הוא לא ראה לאן הוא הולך והוא איבד את דרכו. הוא נקלע לאדמת ביצה, שהיא מקום מסוכן והוא טבע שם. בבוקר מצאו רועי עיזים את גופתו בשלולית והם החזירוהו לבקתתו. כולם השתתפו בהלווייתו כולל הטוחן שהיה המתאבל הראשי. הוא עמד בראש השיירה, כי היה ידידו הטוב. כשישבו לאכול לאחר ההלוויה בפונדק, אמר הנפח שזו אבידה גדולה. הטוחן אמר שזו אבידה גדולה במיוחד בשבילו, כי הוא כמעט נתן לו את המריצה ועכשיו הוא לא יודע מה לעשות בה. הוא נתקל בה בלי סוף ומצבה גרוע כך שהוא לא יקבל עליה כלום אם ינסה למכורה. הוא אמר שהוא יזהר לתת דברים משלו במתנה והוא הוסיף: "עכשיו ברור לי גם שהנדיבות גורמת רק צרות לאדם הנדיב."

"ובכן" שאל העכבר אחרי דממה ארוכה, הפרוש אמר לו שזה הסוף. העכבר שאל מה קרה לטוחן בסוף. הפרוש אמר שהוא לא יודע ולא אכפת לו. העכבר אמר שברור לו שאין בו שמץ של האהדה באופיו. הפרוש אמר שהוא חושב שהעכבר לא תפס את מוסר ההשכל של הסיפור. העכבר צרח, את מה? ושאל אם הפרוש באמת חושב שיש מוסר השכל לסיפור. הפרוש אמר שברור. העכבר התרגש ואמר שהוא היה צריך להגיד לו קודם אבל הוא יגיד עכשיו, פוי, כמו המבקר ההוא וחזר למאורתו. הברווזה הגיעה ושאלה האם העכבר מוצא חן בעיני הפרוש והוסיפה כי קשה לה כאמא לראות רווקים. היא אמרה שיש לעבר גם תכונות טובות. הפרוש אמר שהוא חושב שהוא פגע בו כי הוא סיפר סיפור עם מוסר השכל. הברווזה אמרה שזה מעשה מסוכן מאוד והפרוש הסכים איתה

♦ סוף מאה 19 תחילת מאה 20:

1. מונטגורי – קנדה.
2. חיים נחמן ביאליק – אורקאינה.
3. קדיה מולדובסקי – פולין.
4. אנטואן דה סנט אכזופרי – ליון.
5. אריק קסטנר – גרמניה.
6. היו לופטינג – אנגליה.
7. מרק טווין – (תום סויר) מיזורי.
8. א.א. מילן – בריטניה.
9. ג.מ. ברי – סקוטלנד.

♦ מאה ה-19:

1. ה.כ. אנדרסן – דנמרק.
2. לואיס קרול – אנגליה.
3. קרלו קולדי – איטליה.

4. אוסקר ויילד – דבלין.

♦ **מאה 17 ו-18:**

1. דניאל דפו – לונדון.

2. יונתן סוויט – דבלין.

♦ **מאה ה-20:**

1. לאה גולדברג – ליטא.

2. נתן אלתרמן – וורשה.

3. מרים ילן שטקליס – רוסיה.

4. עומר הלל – ישראל.

5. דן פגיס – רומניה.

6. סילברסטיין – ארה"ב.

7. יהונתן גפן – ישראל.

8. נורית זרחי – ישראל.

9. מאיר שלו – ישראל.

10. עודד בורלא – ישראל.

11. מירה מאיר – פולין.

*מה שמסומן בקו זה שם הספר והסיפורים שיש בו מתחת.

שם הסופר	ארץ מגוריו, תקופה בה חי	השפה בה כתב	יצירות שכתב	מה מסופר
ח.נ. ביאליק	אוקראינה, אודיסה, ישראל, וינה (חזר כדי לגיס ספרים להוצאת ספרים (דביר)	עברית	קן לציפור שתי בנות נדנדה פרש עציץ פרחים מעבר לים בגינת הירק מאחורי השער הנער ביער	אפרוח זעיר צילי וגילי-מי יפה יותר? שתיהן, את שתיהן אוהב נד נד נד עלה עלה ורד רויץ בן סוסי פרח עומד לבדו מעבר לים .. התדעו הדרך לשם? בערוגת הגינה מסביב לחבית קם לרקד כרוב עם כרובית ... השער-ארץ הבחירה, ארץ הסגולה. אך הדלת נעולה... סיפור: משה הילד נעלם ביער וכולם מחפשים אותו. הוא רואה בחלום חיות מא' עד ת' שמפחידות אותו. כשהוא מתעורר אליהו הנביא מחזיר אותו הביתה.
נתן אלתרמן	וורשה, ישראל, צרפת	עברית	מעשיית האפרוח העשירי התיבה המזמרת: מעשה בפא סופית מעשה בחיריק קטן	אפרוח קטן, המקופל בקליפתו, וחש – ולא בלי צדק – שהוריו מולידיו שכחוהו בקרן חשכה. בבהלה הגובלת בהיסטריה, הוא מבקש בכל כוחו להעיר ולעורר, בסוף הוא בוקע את הביצה. האותיות מתגרות בפ' הסופית: איזה אורך ועוקם, היא שמעה וברחה: גרם לבעיה: כל מה שעם פ' לא עבד. בסוף היא חזרה. לחיריק יש כוח הוא יצר את: שורוק, חולם, סגול, צירה.
קדיה מולודובסקי	פולין, ארה"ב, ישראל, ארה"ב	עברית	פתחו את השער: פתחו את השער הילדה איילת גלגוליו של מעיל מעשה בחבית	3- בתים: א': בני מש' מדרגה 1, ב': מש' מדרגה 2, ג': מאכלים שונים עוברים. -בוורשה, החיים שלה קשים והיא מחליטה בעזרת שמישה "קסמים" כחולה שהעולם יפה וכל מטלה הופכת לכיף. -חיט תופר מעיל והמעיל עובר מילד לילד, בסוף הוא בגד בלי שרוולים. -החבית משמשת כבאר כשיש גשם, מקום מחבוא לילדים, דלי כשיש חור בגג.
נורית זרחי	ישראל	עברית	אני אוהב לשרוק ברחוב: האישה באבטיח גברת כלומה בילי מסעותיה של הרוח הנמר תחת למיטה: בארץ הסמרטוטים ילדה מזלג ילדה כף	-אישה גרה באבטיח, בנתה חלון, שמה כיסא, מנורה ואז נגמרה עונת האבטיחים. -לגברת חסרת חברים, ידידים, גינה, דחליל כי לא היה לה חשק. -כלב שאבד לילד ושמו בילי. הכלב שימש לו כחבר אמו לא מסכימה להבין אותו -שיר קצר: הרוח דוהרת, רוכבת, גועשת וכו' המלכה והמלך עשויים מסמרטוט, נסיכה מסמרטוט. ילדה מזלג הייתה דוקרת, תמיד כשהייתה עוברת. האנשים תפסו אותה ודקרו אותה ואז הפכו אותה לכף, לבסוף לא הסתדרו בלי מזלג.

<u>שם הסופר</u>	<u>ארץ מגוריו, תקופה בה חי</u>	<u>השפה בה כתב</u>	<u>יצירות שכתב</u>	<u>מה מסופר</u>
<u>דן פגיס</u> <u>(קיבל פרס ישראל)</u>	ישראל נולד ברומניה מאה 21	עברית	הביצה שהתחפשה שירים נוספים: שהות מאוחרת, גלגול, מילים נרדפות.	הסיפור מספר את מסעה של ביצה שלא ממש מוצאת את עצמה בעולם, ולכן מנסה להתחפש למשהו אחר מאשר לסתם ביצה-היא מנסה להתחפש לפרח אדום אבל ילדים מבחינים בה מיד, אח"כ מנסה הביצה להתחפש לפטרייה, ליצן, ועוד ועוד תחפושות מעניינות אך מתגלה. לבסוף מוצאת אותה אמה ודוגרת עליה וכך מבינה הביצה את מקומה הטבעי בעולם.
<u>עודד בורלא</u>	ישראל 13 דורות בארץ מאה 21	עברית	כמו סיפורים: טלטל התאומים הנקודה שאבדה הצב והעקרב נשף המסכות	טל החליט שהוא תאומים –טלטל ועשה הכול כפול: אכל, שתה, למד, עד שהיה צריך להכין שיעורים התחרט שהוא תאומים. -פרפר קטן הלך לטיל והנקודה שעל הכנף שלו אבדה.. לאחר חיפוש הנקודה שלא נמצאה, היא נמצאה על האף של ילד. -העקרב כל הזמן איים שהוא עוקץ, צובט ונושך, אך מעולם לא עשה זאת. הוא פגש את הצב ואיים עליו והצב ענה לו שהוא יצבט או יינשך אותו.. בסוף העקרב הבין שהוא לא יכול לעשות את זה לצב והלך הביתה. -בפורים החיות ערכו נשף מסכות וכל אחד חשב שהוא הכי יפה. בגלל שהם רבו מי יקבל את הפרס הם לא המליחו להחליט מי הכי ינצח. הגיע ה"גמל" ואמר להם להסתובב והוא יחליט. הוא לקח את הפרס והיה בעצם השועל.
<u>ה.כ. אנדרסן</u>	דנמרק גדול מספרי האגדות מת רוק וחושך ילדים מאה 19	דנית	הזמיר בגדי המלך החדשים בת הים הקטנה אצבעונית הברווזון במכוער חייל הבדיל הנסיכה והאפון	בסין היה זמיר שמזמר כל ערב. המלך קרא את הסיפורים על ממלכתו ומתוך הספר גילה כי מספרים על הזמיר ואף אחד לא שמע עליו בממלכה. הוא ציווה למצוא אותו, בגלל שלא מצא הכין זמיר מלאכותי. הזמיר התקלקל והמלך חלה, הזמיר האמיתי הגיע וזימר והמלך הבריא. -מלך שאהב בגדים, תופרים "עבדו" והכינו לו "חליפה" וסיפרו שהוא מאוד יפה. ילד אחד בתהלוכה הצביע ואמר שהמלך ערום. בהגיעם לגיל 15 בנות הים יכולות לראות את בני האנוש. בת הים הצילה נסיך בעקבות סופה בים שהייתה והתאהבה בו אך הוא לא ידע. היא מאוד רצתה להיות בת אנוש כדי להיות איתו, מכשפה עשתה שיקוי ועזרה לה אך כל צעד היא הרגישה סכינים ברגליים, אילמת ולעולם לא תוכל לשוב להיות בת ים. היא פגשה את הנסיך אך לא יכלה לספר מי היא. בסוף הנסיך התחתן עם אישה אחרת והיא קפצה למוות. -אישה שלא היו לה ילדים פנתה לפיה וקיבלה ממנה גרגר תבואה וממנו יצא פרח ובתוכו ילדה בגודל חצי אצבע-אצבעונית. היא עוברת תלאות רבות – קרפדה חוטפת אותה ורוצה שתתחתן עם הבן שלה, לאחר מכן חולד רוצה להתחתן איתה. היא עוזרת לסנונית להחלים ממחלתה ולבסוף פוגשת אצבעוני על פרח והוא מציעה לה להינשא. -ברווזון שנולד מכוער מאוד ואימא שלו עזבה אותו, הוא עובר חוויות לא נעימות ומרביצים ומסלקים אותו. לבסוף הוא הופך להיות ברבור יפה. -מסופר על 25 חיילים מבדיל, לאחד מהם חסרה רגל. יום אחד הילדים השאירו אותו בחוץ. ראה אותו נער ושם אותו בסירת ניר בזרם מהיר, דג אכל אותו כי חשב שהוא דגיג לאחר מכן דיג דג את הדג החכה ומכר אותו בשוק. רצה הגורל והוא הגיע לבית שהיה בו ושם ראה את הרקדנית שאהב. הילד זרק אותו לאח, הייתה רוח וגם הרקדנית נפלה לאח ושניהם נשרפו. -עלילת הסיפור היא על אודות נסיך המבקש להינשא לנסיכה, אך מתקשה למצוא את האחת שתתאים להיות כלתו. הוא לא משוכנע בכך שהן נסיכות אמיתיות. לילה גשום אחד מגיעה לטירה נערה בבגדים מרופטים וספוגים במים, כדי לבקש מקלט מפני הגשם. היא טוענת שהיא נסיכה וכדי לבדוק את זה אימא של הנסיך שמה לה אפונה מתחת למיטה.

שם הסופר	ארץ מגוריו, תקופה בה חי	השפה בה כתב	יצירות שכתב	מה מסופר
אריק קסטנר	גרמניה, ברלין מאה 20-21	גרמנית	אורה הכפולה סיפורים נוספים: אמיל והבלשים, פצפונת ואנטון, הכיתה המעופפת.	2 בנות שהיו במחנה ומגלות שהן דומות ונולדו באותו התאריך. הן החליטו כל אחת להתחלף ולחזור לבית של השנייה. הן מגלות שההורים שלהם גרושים וכל אחת לקחה בת. הבתים שלהן מאוד שונים: אחד עני והשני מאוד עשיר. בסוף ההורים מתאחדים והן חוזרות לגור יחד.
דבורה עומר	ישראל כלת פרס ישראל	עברית	אני אתגבר סיפורים נוספים: דפי תמר, הבכור לבית אבי, שרה גברות נילי	גילה היא ילדה פגועה בשיתוק מוחין. הספר מספר את ההתמודדות שלה עם הנכות.
דויד גרוסמן	ישראל בנו אורי נהרג במלחמת לבנון השנייה.	עברית	איתמר מצייר על קירות עוד ספרים: מישוה לרוץ איתו, סדרת איתמר	אף אחד לא יודע, אבל איתמר יכול ללכת על קירות. ולא רק ללכת על קירות, אלא גם להיכנס לתמונות ולחוות חוויות מרתקות.
חיה שנהב	ישראל	עברית	מיץ פטל סיפורים נוספים: העורב והלימון, הארנבת מתקרבת.	מסופר על ארנב שמתחבא בבית שלו. וכל הזמן מנסים לגלות מיהו. רק האריה והג'ירפה לבסוף מגלים מיהו ונהיים חברים שלו.
מ.ל. מונטגומרי	קנדה מאה 19	אנגלית	האסופות ספרים נוספים: אן מבונילי, אן שירלי הנערה מן האי (ספרי ההמשך של האסופות).	אן שירלי היא ילדה מנומשת ללא הורים הנשלחת לאימוץ לביתה של משפחה, אח ואחות בגיל העמידה מן "החוזה הירוקה" שבכפר אבונילי, שעל. אן מגיעה אל מרילה ומתו בתעות, כיוון שמלכתחילה הם רצו לאמץ נער, שיעזור להם בעבודות הבית והמשק ולא ילדה קטנה ויתומה. מרילה איננה רוצה באן, אך מתו נקשר אליה מהרגע הראשון וכשמרילה שומעת את תולדות חייה של הילדה ומבינה מה צפוי לה בהמשך חייה אם תדחה אותה, היא רואה את חובתה כנוצרייה טובה, מתרצה ולוקחת על עצמה את חינוכה של היתומה, שלא זכתה מעולם לאהבה ולהדרכה אחראית.
סילברסטיי 1	אמריקה	אנגלית	העץ הנדיב סיפורים נוספים: החתיכה החסרה, החתיכה החסרה פוגשת את O הגדול, אור בעליית הגג	עלילת הספר נסובה אודות אהבתו הגדולה של עץ כלפי ילד ונכונותו של העץ להעניק ללא תנאי. כאשר הילד היה קטן, הוא שיחק עם העלים של העץ, טיפס על הגזע, התנדנד על הענפים ואכל את פירותיו של העץ. כשהילד היה מתעייף, הוא היה נרדם בצלו של העץ. כאשר הילד גדל והפך לאדם בוגר, העץ היה עדיין מוכן להקריב את עצמו (פירותיו, ענפיו, גזעו) לטובת הילד. כאשר הילד הזדקן, סיפק העץ מקום שקט לשבת ולנוח.